

C A P V T X I I

DE PYTHAGORA ET EMPEDOCLE, SCRIPTISQUE AD  
HOS RELATIS.

I. Pythagoras Samii aetas. II. Vitae scriptores. III. Plures Pythagorae. IV. Scripta Pythagorae philosopho tributa quae interciderunt. V. Interpretes symbolorum pythagoricorum. VI. Sphaera et tabula pythagorica. Epistolae. Aurorum Pythagorae carminum auctor Empedocles Agrigentinus. VII. Horum editiones, et de Hierocle aureorum carminum interprete. VIII. Empedoclis scripta. IX. Sphaera ei tributa exhibetur integra cum Florentis christiani notis graece et latine.

[Cum supplementis G. C. Harles.]

*Pythagoras* I. PYTHAGORAS Samius \*) duabus rebus pulcherrimis nomen dedit apud Graecos, Philosophiae \*), cuius cultor studiosissimus, et Mundo \*) cuius contemplator solertissimus fuit. De aetate eius vehementer inter se pugnant veteres: dum

a) Diuerfas virorum doctorum de aetate Pythagorae sententias vide sis apud H. Dodwellum p. 114. diff. de aetate Pythagorae. In Samiorum numis Pythagoras conspicitur, sidera in orbe stellato indicans virga siue radio. Vide Io. Harduini Chronologiam V. T. p. 90 sq. Banduri Numism. tom. I. p. 23. Alius numus apud Fulvium Ursinum p. 62. elog. e quo expressa Pythagorae imago in Laertio Westeniano et apud Jac. Gronouium tom. II. thesauri Antiqu. graec. tabula XL. et in Iamblichio Neocori. Vide et Jacobum de Wilde ad numisma CXXXIX et CXL. Pythagorae imagines a Carpo-eratianis cultas referunt Nicetas et alii. *Fabric.* In *Andr. Morellii* specimine rei numariae, Lips. 1695. p. 140. tab. XIII. est nummus M. Aurelii Commodi, imperatoris, a Samiis ad memoriam cuius sui Pythagorae colendam procul dubio percussus, in cuius altera parte est Pythagoras sedens, dextra globum columnae impositum virga regens, sinistra scipionem tenens. Numus cum effigie ac nomine Furiae Sabiniae Tranquillinae, Aug. quae Gordiani coniux fuit, cum epigrapha Πυθαγόρας Σεβαστῆς, et thesauro Wildiano memorat Harduinus I. mem. *Harl.*

b) Est locus classicus apud *Ciceronem* Tuseul. disputat. libr. V. cap. 3 et 4. vbi *Dauis.* et *Diogenem* Laert. Prooem. §. 12. comparat, et *Mena-gium* ad h. l. atque ad libr. VIII. §. 8. Iamblich. vit. Pythag. §. 58. aliosque bene multos iam laudat, ipse vero *Dauis.* laudatur eiusdemque correctio *Synesiani* loci de *Prouid.* p. 123. reprehenditur, Pythagoraeque sententia quaedam illustratur ab *Hem-*

*sterhusio* ad *Luciani* dialog. mort. XXVI. tom. I. p. 434. *Cicero* autem postquam de septem sapientibus loquutus est, ita pergit: vid eorum, (n. sapientum) nomen usque ad Pythagorae manauit aetatem; quem, ut scribit auditor *Platonis Ponticus Heraclides*, (cui adfentitur *Soficrates* apud *Diogenem* VIII. 8.) vir doctus in primis, *Phili-tem* ferunt venisse; cum cum *Leonte*, principe *Phliatorum*, doctae et copiose differuisse quaedam; cuius ingenium et eloquentiam quum admiratus esset *Leon*, quaesiuisset ex eo, qua maxime arte consideret: at illum, artem quidem se scire nullam, sed esse philosophum: admiratum *Leontem* nouitatem nominis quaesiuisset, quinam essent philosophi, et quid inter eos et reliquos interesset: Pythagoran autem respondisse; similem sibi videri etc. — (graece seruauit *Iamblichus* loco memor.) — Nec vero Pythagoras nominis solum inuen-tor, sed rerum etiam ipsarum amplificator fuit; qui, quum post hunc *Philiastum* sermonem in Ita-liam venisset, exornauit eam Graeciam, quae Ma-gna dicta est, et priuatim et publice, praestantissi-mis et institutis et artibus. Negat *Meiners.* or-tum nominis philosophi illum tom. I. p. 118 sq. *Histor. doct.* apud *Gr. Pythagoram* vero, non, quae opinio erat *Meinersii*, *Socratem* fuisse aucto-rem nominis philosophiae, vberius demonstratur a docto censore libri *Meinersiani*, i. bibl. critica *Amstel.* II. part. 8. p. 118 sq. adde *Danifum* ad locum *Ciceronis* paullo ante laudatum, p. in. 346 sq.

c) Vide *Epimetron* I.

dum incauti fortassis diuerfos Pythagoras permiscunt ac confundunt, non minus ac quum con-traria narrat de vita eius vniuersa morteque et mortis genere, ut arduum sit, verum hic a falso, nisi diuinando, distinguere \*). [P] Nec minus in diuersa abeunt, ne de aliis iam di-cam, triumphari nostra aetate doctissimi, qui de hoc argumento inprimis diligenter egerunt *Guil. Lloydius* \*) episcopus Couentrensis et *Lichfeldensis*, (hodie *Vigorniniensis*) *Rich. Bentleius* \*) et *Henricus Dodwellus* \*). Inter extrema medium, \*) ni fallor, tutissimum sit, nec certe natus Pythagoras ante Olympiadem XLIII. 4. quae *Bentleii*: (*Lloydius* malit XLVIII. 3.) nec post Olymp. LII. 4. quae opinio est insignis plane viri H. *Dodwelli*. Post-quam audiisset *Thaletem*, \*) *Epimenidem*, *Pherecydem*, *Riantem*, et per plures annos, (XXII. quidam ponunt \*)), sapientiae causa peregrinando consumsisset, et Olymp. LVIII. naturam *Luciferi* indagasset, teste *Plinio* II. 8. *Hist.* \*) captiuus a *Cambyse* \*) ductus fuit [fabulam po-tius, quam verum narrantibus quibusdam,] in *Perfiam*, Olymp. LXIII. 3. \*) Inde in *Italiam* venit *Bruto* Consule, si *Ciceronem* ac *Solinum* audimus, \*) hoc est Olymp. LXVII. 1. quam sententiam firmat *Gellius* XVII. 21. Non vixisse traditur ultra CXVII. annum aetatis, cum alii anno XCIX. (vt *Tzetzes* XI. *hist.* 366.) alii citius \*) referant obiisse: vel *Metaponti*, [v. *Cicer. de Finib.* V. 2. *Tiedemann.* p. 339.] vel in praelio iuter *Agrigentinis* et *Syracusanos*, postquam per annos viginti \*) *Crotone* commoratus fuisset, teste *Iustino* XX. 4. [annos 39. vindicat

d) Vide *Epimetron* II.

e) In libro anglice edito paginarum 76. cui ti-tulus: A Chronological account of the life of Pytha-goras and of other famous men his contemporaries, with an Epistle to the Rd. Dr. Bentley about Por-phyry's and Iamblichus's lives of Pythagoras, *Lond.* 1699. 8. *Works of the Learned*, 1704. p. 437 sq.

f) In *Apologia* dissertationis pro epistolis Pha-laridis, itidem anglice edita; [et a *Lennepio* lati-ne versa.]

g) *Diff.* III. de cyclis Graecorum, §. 12. et in *diff.* de aetate Pythagorae philosophi, *Lond.* 1704. 8.

h) *Liuius* XXVI. 49. Si aliquibus assentiri necesse est, media simillima veris sunt. *Antilo-chus*, historicus apud *Clementem* 1. *Strom.* p. 309. Pythagorae hanc aetatem ponit 312. annis ante mortem *Epicuri*, hoc est Olymp. XLIX. 2. Olympiade LXI. clariuisse ait *Diodorus Sic.* in excerptis *Peiresc.* p. 241. [De hoc loco et vocabuli illius vsu, indeque inter *Bentleium* p. 38. et *Dodwell* de aetate *Pyth.* p. 170 sqq. agitata lite, iam supra quaedam adno-tauimus. *Harl.*]

i) Vide *Epimetron* III.

k) Vid. *Tiedemann* p. 241 sqq. *Harl.*

l) Vide *Epimetron* III.

m) *Synceillus* p. 210. narrans *Aegyptum* a *Cam-byse* subactam, ἔθνα, inquit, καὶ Πυθαγόραν ἱερὰν λαμβάνοντα διὰ φιλοσοφίαν σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς Πέρσας τολᾷ, ἥνκα φασὶν αὐτὸν πρὸς χαλδαίους ἔλ-θῃν, καὶ τὴν παρ' Ἰωνοῦ σοφίαν μεταλθῆναι, καὶ πά-λιν ἰκάνειν ἀναζήσαντα εἰς Ἰταλίαν χαρῆσαι, φυγόντα τὴν πατρίδα Σάμον διὰ Πολυκράτην τὸν Τύραννον, καὶ διαζῆσαι τὴν Ἰταλικὴν διατριβὴν συνησάμενον. Inter elogia Pythagorae non praetereundum est, quod a *Diodoro Siculo* in excerptis *Peiresc.* p. 241. Παθὼ καὶ χάριν etiam in sermonibus eius laudante, dici-tur, πρὸς μίμησιν βία σώφρονος τοῖς νόμοις θαυμαστὴν ἀρχιτεκτον.

n) Non LXIV. 3. vt excusum est in *Ioannis Cle-rici* bibliotheca selecta tom. X. p. 96. vbi in com-pendio exhibet, quae de aetate Pythagorae dispu-tarunt viri praestantissimi, *Bentleius*, *Lloydius*, *Dodwellus* et *Daceries*.

o) Vid. *Dodwelli* Exerc. II. p. 180. *Tiedemann* p. 249 sq. *Meiners* p. 315. 322 sq. coll. p. 330 sqq. *Corfini* F. Att. tom. III. p. 117. etc. *Harl.*

p) Vide *Lloydium* ad Olymp. LXVIII. 3. et LXX. 4. [et *Bentleii* Respons. p. 26. atque 40. circiter LXXX. ann. natum aut paullo serius eum e-viuus excessisse, probabilior quorundam, vt vidi-mus, virorum doct. est sententia. *Harl.*]

q) Non XX, sed XL. legendum esse, suspicatur cum *Bentleio* *Tiedemann* p. 341. *Harl.*

## CAPVT XII

DE PYTHAGORA ET EMPEDOCLE, SCRIPTISQVE AD  
HOS RELATIS.

I. *Pythagorae Samii aetas.* II. *Vitae scriptores.* III. *Plures Pythagorae.* IV. *Scripta Pythagorae philosopho tributa quae intercederunt.* V. *Interpres symbolorum pythagoricorum.* VI. *Sphaera et tabula pythagorica. Epistolae. Aurorum Pythagorae carminum auctor Empedocles Agrigentinus.* VII. *Horum editiones, et de Hierocle aurorum carminum interprete.* VIII. *Empedoclis scripta.* IX. *Sphaera ei tributa exhibetur integra cum Florentis christiani notis graecae et latinae.*

[Cum supplementis G. C. Harles.]

*Pythagoras aetas.* I. **P**YTHAGORAS Samius \*) duabus rebus pulcherrimis nomen dedit apud Graecos, Philosophiae<sup>b)</sup>, cuius cultor studiosissimus, et Mundo \*) cuius contemplator solertissimus fuit. De aetate eius vehementer inter se pugnant veteres: dum

a) Diuersas virorum doctorum de aetate Pythagorae sententias vide sis apud *H. Dodwellum* p. 114. diff. de aetate Pythagorae. In Samiorum nummis Pythagoras conspicitur, sidera in orbe stellato indicans virga siue radio. Vide Io. Harduinum *Chronologium* V. T. p. 90 sq. Bandurii *Numismi*. tom. I. p. 23. Alius nummus apud Fulcium Vitinum p. 62. clog. e quo expressa Pythagorae imago in Laertio Wettsteniano et apud Iac. Grononium tom. II. thesauri Antiqu. graec. tabula XL. et in Iamblichio Neocori. Vide et Iacobum de Wilde ad numisma CXXXIX et CXL. Pythagorae imagines a Carpo-eratanis cultas referunt Nicetas et alii. *Fabrie*. In *Andr. Morelli* specimine rei numariae, Lipsi. 1695. p. 142. tab. XIII. est nummus M. Aurelii Commodi, imperatoris, a Samiis ad memoriam eius sui Pythagorae colendam procul dubio percussus, in cuius altera parte est Pythagoras sedens, dextra globum columnae impositum virga regens, sinistra seipsonem tenens. Numum cum effigie ac nomine Furiae Sabiniae Tranquillinae, Aug. quae Gordiani coniux fuit, cum epigrapha *Πυθαγόρας Σαμίου*, e thesauro Wildiano memorat Harduinus l. mem. *Harl.*

b) Est locus classicus apud *Ciceronem* Tuscul. disputat. libr. V. cap. 7 et 4. ubi *Davis*. et *Dio- genem Laert.* Prooem. §. 12. comparat, et *Meu- nesium* ad h. l. atque ad libr. VIII. §. 8. Iamblich. vit. *Pythag.* §. 58. aliosque bene multos iam laudat, ipse vero *Davis*. laudatur eiusdemque correctio *Syneciani* loci de *Proem.* p. 128. reprehenditur, Pythagoraeque sententia quaedam illustratur ab *Hem-*

*sterhusio* ad *Luciani* dialog. *mori*. XXVI. tom. I. p. 434. Cicero autem postquam de septem sapientibus loquutus est, ita pergit: «id eorum, (n. sapientum) nomen vsque ad Pythagorae manant aetatem: quem, ut scribit auditor *Platonis Ponticus Heraclides*, (cui adfuerunt *Socrates* apud *Dio- genem* VIII. 8.) vir doctus in primis, *Phlauntem* serunt venisse: cum cum *Leonte*, principe *Phlaasiorum*, docte et copiose differuisse quaedam: cuius ingenium et eloquentiam quum admiratus esset *Leon*, quaesivisse ex eo, qua maxime arte consideret: at illum, artem quidem se scire nullam, sed esse *philosophum*: admiratum *Leontem* nonitatem nominis quaesivisse, quoniam essent philosophi, et quid inter eos et reliquos interesset: *Pythagoran* autem respondisse: *fontem sibi videri* etc. — (graeca seruant *Iamblichus* loco memor.) — Nec vero Pythagoras nominis solum inuentor, sed rerum etiam ipsarum amplificator fuit; qui, quum post hunc *Phlauntem* seruonem in Italiam venisset, exornauit eam Graecum, quae Magna dicta est, et priuatum et publice, praestantissimis et illustribus et artibus. Negat *Meinerf.* ortum nominis philosophi illum tom. I. p. 118 sq. *Histor. doct.* apud *Gr.* *Pythagoram* vero, non, quae opinio erat *Meinerfii*, *Socratem* fuisse auctorem nominis *philosophiae*, vberius demonstratur a docto censore libr. *Meinerfii*, in bibl. critica *Amstel.* II. part. 8. p. 118 sq. adde *Davisum* ad locum *Ciceronis* paullo ante laudatum, p. 11. 346 sq.

c) Vide *Epimetron* I.

dum incauti fortassis diuersos Pythagoras permiscere ac confundunt, non minus ac quum contraria narrant de vita eius vniuersa morteque et mortis genere, vt arduum sit, verum hic a falso, nisi diuinando, distinguere <sup>d</sup>). [¶] Nec minus in diuersa abeunt, ne de aliis iam dicam, triumviri nostra aetate doctissimi, qui de hoc argumento inprimis diligenter egerunt (*Guil. Lloydius* <sup>e</sup>) episcopus Couentrensis et Lichfeldensis, (hodie Vigornienensis) *Rich. Bentleius* <sup>f</sup>) et *Henricus Dodwellus* <sup>g</sup>). Inter extrema medium, <sup>h</sup>) ni fallor, tutissimum sit, nec certe natus Pythagoras ante Olympiadem XLIII. 4. quae Bentleii: (Lloydius malit XLVIII. 3.) nec post Olymp. LII. 4. quae opinio est insignis plane viri H. Dodwelli. Postquam audiisset Thaletem, <sup>i</sup>) Epimenidem, Pherecydem, Biantem, et per plures annos, (XXII. quidam ponunt <sup>k</sup>.) sapientiae causa peregrinando consummisset, et Olymp. LVIII. naturam Luciferi indagasset, teste *Plinio* II. 8. Hist. <sup>l</sup>) captiuus a Cambyse <sup>m</sup>) ductus fuit [fabulam potius, quam verum narrantibus quibusdam,] in Persiam, Olymp. LXIII. 3. <sup>n</sup>) Inde in Italiam venit Bruto Consule. si Ciceronem ac Solinum audimus, <sup>o</sup>) hoc est Olymp. LXVII. i. quam sententiam firmat *Gillius* XVII. 21. Non vixisse traditur vltra CXVII. annum aetatis, cum alii anno XCIX. (vt *Tzetzes* XI. hist. 366.) alii citius <sup>p</sup>) referant obiisse: vel Metaponti, [v. Cic. de Finib. V. 2. *Tiedemann*. p. 339.] vel in praelio inter Agrigentinos et Syracusanos, postquam per annos viginti <sup>q</sup>) Crotone commoratus fuisset, teste *Iustino* XX. 4. [annos 39. vindicat

d) Vide Epimetron II.

e) In libro anglice edito paginarum 76. cui titulus: A Chronological account of the life of Pythagoras and of other famous men his contemporaries, with an Epistle to the Rd. Dr. Bentley about Porphyry's and Iamblichus's lives of Pythagoras, Lond. 1699. 8. Works of the Learned, 1704. p. 437 sq.

f) In Apologia dissertationis pro epistolis Phalaridis, itidem anglice edita; [et a Lennepio latine versa.]

g) Diff. III. de cyclis Graecorum, §. 12. et in diff. de aetate Pythagorae philosophi, Lond. 1704. 8.

h) *Liuius* XXVI. 49. Si aliquibus assentiri necesse est, media similitudo veris sunt. *Antilochus*, historicus apud Clementem I. Strom. p. 309. Pythagorae *ἡλικίαν* ponit 312. annis ante mortem Epicuri, hoc est Olymp. XLIX. 2. Olympiade LXI. clariuisse ait Diodorus Sic. in excerptis Peiresc. p. 241. [De hoc loco et vocabuli illius vsu, indeque inter Bentleium p. 38. et Dodwell de aetate Pyth. p. 170 sqq. agitata lite, iam supra quaedam adnotauimus. *Harl.*]

i) Vide Epimetron III.

k) Vid. *Tiedemann* p. 241 sqq. *Harl.*

l) Vide Epimetron III.

m) Syncellus p. 210. narrans Aegyptum a Cambyse subactam, *ἐνθα*, inquit, καὶ Πυθαγόραν ἐν τῇ ἐπιγεωδότην διὰ φιλοσοφίαν σὺν τοῖς ἀρχιμαγίστροις εἰς Πέρσας τελεῖν, ἥνικα φασὶν αὐτὸν πρὸς χηλδαίους ἐλθεῖν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων σοφίαν μετελθεῖν, καὶ πάντων ἐκείνων ἀναζητῶντα εἰς Ἰταλίαν καθεῖσθαι, φυγόντα τὴν πατρίδα Σάμον διὰ Πολυκράτην τὸν Τυραννον, καὶ διαζῆσαι τὴν Ἰταλικὴν διατριβὴν συστράμενον. Inter elogia Pythagorae non praetercundum est, quod a *Diodoro Siculo* in excerptis Peiresc. p. 241. *Περὶ καὶ χάριν* etiam in sermonibus eius laudante, dicitur, πρὸς μίμησιν βίᾳ σώφρονος τοῖς νόις θυμωμάτων ἀρχέιτον.

n) Non LXIV. 3. vt excusum est in Ioannis Clerici bibliotheca selecta tom. X. p. 96. vbi in compendio exhibet, quae de aetate Pythagorae disputarunt viri praestantissimi, Bentleius, Lloydius, Dodwellus et Dacerius.

o) Vide *Dodwelli* Exerc. II. p. 180. *Tiedemann* p. 249 sq. *Meiners* p. 315. 322 sq. coll. p. 330 sqq. *Corsini* F. Att. tom. III. p. 117. etc. *Harl.*

p) Vide Lloydium ad Olymp. LXVIII. 3. et LXX. 4. [et Bentleii Respons. p. 26. atque 40. circiter LXXX. ann. natum aut paullo ferius cum e viuis excessisse, probabilior quorundam, vt vidimus, virorum doct. est sententia. *Harl.*]

q) Non XX, sed XL. legendum esse, suspicatur cum Bentleio *Tiedemann* p. 341. *Harl.*

vindicat Iamblich. cap. 36. commorationi Pyth. Crotone. vid. *Bentlei* l. m. p. 41 sq. *Dodwell*. Ex. II. p. 223. *Meiners*. p. 316 sq. 371. p. 368 sq. 473 sq. *Tiedemann* p. 334 — 341. *Hartl*] indeque propter ingrauescentem forte Cylonianam factionem se mature recepit.

## EPIMETRON I.

Graecorum exemplo etiam Gothis *mundus* dicitur *Fairours*, a *fair*, quod *pultrum* denotat. *Fabricius*. Pythagoras fuit vir multarum litterarum, acris iudicii, callidi aequae ac splendidi ingenii, qui multa usu longo et itineribus et consuetudine cum hominibus sapientibus doctisque variarum gentium didicit, opeque superstitionis, virtutis, sapientiae non minus quam desipientiae humanae et multiplicium utiliumque rerum, artem calluit speciosa disciplina in animos hominum insinuandi, et famae atque auctoritatis incredibili sibi comparandae. Nouam condidit scholam, e qua summi viri, domi militiaeque praeclari, philosophi, legum-latores, militum duces et patriae libertatisque vindices, aut talium veluti simulacra prodierunt, et, ut *Cicero* ait Tuscul. quaest. V. 4. *exornauit eam Graeciam, quae Magna dicta est, et priuatim et publice praestantissimis et institutis et artibus*. Ille iam ante Socratem de rebus, ad vitam et mores spectantibus, praecepit, v. *Danifsum* ad Ciceronis locum et ad III. 4. Hinc nomen eius, immortalitati traditum, a multis est celebratum; schola autem eius variis diuersisque mutationibus ac vicissitudinibus fuit subiecta. Plena tamen accuratae vitae, disciplinae, scholaeque pythagoricae historia, innumeris difficultatibus implicita fabulisque partim, partim vetustate valde obscura, pertinet ad historiam philosophiae ac philosophorum antiquorum. Atque nostra aetate quod post *Bruckerum*, de Pythagorae vita, placitis, disciplina et schola, in Historia critica philosophiae vol. I. part. II. lib. II. cap. 10. p. 994 — 1142. et in Appendice p. 257 sqq. copiose doctique disputantem, diuiniuit, et copia litterarum et ingenio iudicioque, philosophia subacta, et praeclaro historiae philosophiae antiquioris studio praestantes, *Meiners* ac *Tiedemann* in hoc argumento versati, de Pythagora et scriptoribus de eo eiusque schola doctè abundeque disputarunt: equidem, ne extra oleas vagari videar, ad illorum libros ablego lectores. *Meiners* igitur Professor Göttingensis in Historia doctrinarum apud Graecos et Romanos, siue in: Geschichte des Ursprungs, Fortgangs und Verfalls der Wissenschaften in Griechenland und Rom, (part. I. Lemgou. 1781. 8.) integrum librum tertium a p. 178 — 602. impendit et dicauit historiae scholae pythagoricae. Ut melius curatiusque omnia possit enucleare, in primo capite sub examen vocat scriptores veteres, qui de Pythagora eiusque philosophia et schola egerunt: in altero cap. inquiri in aetatem Pythagorae, factique finem foederis: in capite tertio disserit de statuta societatis pythagoricae, de vitae genere, arcana disciplina, et symbolis antiquissimorum Pythagoraeorum, denique de Pythagoreis, post foedus ruptum prima instituta deferentibus: in cap. quarto persequitur Pythagorae et antiquissimorum Pythagoraeorum philosophiam meritaque, in quinto denique capite disputat de antiquitate pretioque scriptorum ac fragmentorum, quae Pythagoreis adscribuntur, praecipuorum. Enimvero comparanda est erudita censura viri docti in bibliotheca critica Amstelod. vol. II. part. VIII. p. 109 sqq. vbi plura contra *Meinersii* iudicia de fide et auctoritate scriptorum, quorum vel libri vel fragmenta et mentiones de secta pythagorica exstant, adferuntur. — *Tiedemannus* autem, (in praesenti Professor Marburgensis.) in libro: Griechenslands erste Philosophen, Lipsiae 1780, parte IV. a p. 187 — 556. in sectione priore, quae vndecim constat capitibus, de vita, itineribus, scriptis etc. Pythagorae; in sectione altera, in decem capita

dilecta,

disiecta, de eius doctrinis et placitis copiose eruditeque disputat. In haud paucis rebus aliter ac Meinerf. sentit *Io. Gillies* in History of Greece p. 391 sqq. aut in versione germanica p. 102 sqq. tom. II. Lipsiae 1787. mai 8. vbi interpretres in notis multa melius explicat, de Pythagora, eius philosophia et schola, praecipue de eius victu, institutis, politicae principii, sodalities, et causis, cur ad tantam pervenerit auctoritatem, de meliore reipublicae Croton. forma, de bello Crotoniatum cum Sybaritis ac interitu collegii pythagorici docte disputat. Alios de nostro philosopho scriptores postea nominabimus. Auctor libri: Exposition succinte et comparaifon de la doctrine des anciens et des nouveaux philosophes tom. I. (Paris 1787. 8.) p. 50 sq. Pythagoram putat fuisse discipulum Zoroastri intimum, praestigiatores, veteratores astutum et imperii cupidum, hominem ventosum etc. cuius calumniae fundamentum est ipsi fabula apud Diogenem Laertium de descensu Pythagorae ad inferos, eiusque iactantia, se vixisse iam tempore belli Troiani. Sed auctor ipse homo esse videtur ventosus atque *Lucianus* iam in Somnio I. Gallo, in quo dialogo multus est de Pythagora huiusque instituta et disciplinam acriter notat, cap. 4. tom. III. Reitz. p. 707 sq. (vbi vid. interpretes) vocat eum *sophistam* (sicuti iterum cap. 13.) et *superbum* (ἀλαζονεύ): et cap. 13. auri amantem, cum Euphorbus esset. adde eiusdem *vitarum auctionem*, cap. 2 — 6. p. 541 sqq. tom. I. vbi dicitur Pythagoras nosse arithmetica, astronomiam, praestigias, geometriam, musicam, vatesque nominatur fumus, et multa alia de eo lepide narrantur. Immo vero iam Aristophanes in comoedia quadam deperdita, *Πυθαγόρει* apud Athenaeum, aut *Aristophon*, (vid. Menagii not. ad Diogen. Laert. VIII. 38.) cuius fragmentum servatum legitur, Pythagoreos horumque disciplinam irriserat, ut alios mittam; v. Diog. Laert. VIII. 37. 38. Athen. IV. 17. 18. quare Galli illius iudicium, per se iniquum, non novum est; sed iam vetustate tritum et vero oblitteratum. Ita *Stolle* in: Historie der heidnischen Moral §. 119. etc. p. 205 sqq. colligit fabulas eaque, quae Pythagoras ad decipiendos homines dixisse et fecisse dicitur, nec recedere videtur ab iudicio eorum, qui Pythagoram habuerunt impostorem. Subscribit huic seuero iudicio *Brucker*. Hist. crit. phil. I. p. 1010. et 1015. At late vindicat Pythagoram ab eorum calumniis *Tiedemann* p. 257 — 267. *Harl.*

## EPIMETRON II.

Quando Pythagoras natus et mortuus sit, et quot annos vixerit, haud liquido potest definiri, quia antiquissima desunt monumenta, et ii, qui e veteribus vitam eius exposuerunt, aut illius aetatis fecerunt mentionem, multo post vixerunt, aut narrationes incertas aut secum pugnantes fabulae sunt sequuti. vid. *Bruckeri* Hist. crit. philos. I. p. 996. *Meinerf.* l. c. p. 305 sqq. Interea iuvat potiores colligere sententias, atque paucis significabo, quas rationes nonnulli viri docti, (omnium enim opiniones colligere atque repetere, foret infinitum et vero molestum,) breuiter subdixerint, ad certam Pythagorae aetatem quodammodo constituendam. Nolo igitur vberius inquirere in rationes Eusebii et Hieronymi, ab aliis iam examinatas. *Eusebius* enim in Chronico p. 164. edit. II. Scaligeri, Olymp. ξε, Πυθαγόρας, ait, Φυσικός Φιλόσοφος ἐγνωρίζετο et p. 166. Olymp. Ὡ. vlt. Πυθ. ὁ Φιλ. τέθνηκεν ἐτᾶν ζε, οἱ δὲ δε. Apud *Hieronymum* Opp. tom. VIII. p. 4853, vbi v. Vallarsium, clarus dicitur Olymp. LXIII. 4. et mortuus Olymp. LXX. 4. In editione vero Scaligeri annus, quo inclaruit Pythagoras, signatur Olymp. LXV. 1.

*Lambecius* in *Tabulis Chronographiae vniuersalis*, adnexis eiusdem *Prodromo historiae* literariae, et quidem intercolumnio tertio, assignat *Pythagorae aetatem* circiter a. 550. ante initium vulg. AE. C. aut A. M. 3400. coll. p. 208. Prodr. — Idem *Lambecius* in *Commentar. de biblioth. Caes. Vindob.* lib. et tom. VI. recenset fragmentum ex *Galenii libro primo de Antidotis*, et cod. arabicum peruetustum, qui continet commentarium in *Galenii librum I. de Antidotis*, auctore *Iahja grammatico Alexandrino*. Operis illius exordium *Kollarius* latine vertit et p. 323 sq. subiiecit. Secundum igitur illum *Arabeum Pythagoras vixit annis septuaginta, pueritiae et studiorum triginta, doctrinae quadraginta.* — *Edward Simson* in *Chronico catholico*, part. III. p. 614. diem *Pythagorae natalem* adierit A. M. circiter 3438. ante C. N. 565. V. C. 187. Olymp. LIII. 2. testimonio *Iamblichi*, cap. 2. nixus, *Pythagoram* anno aetatis suae decimo octauo ad *Thaletem* et *Pherecydem* discendi causa profectum esse; post annos autem viginti desisse viuere. *Wesseling*, tamen in nota subiecta iudicat, *Pythagoram* hoc anno esse antiquiorem, indice *Antilocho* apud *Clementem Strom.* lib. I. p. 309. „scriptis is, ait *Wesseling*. *historiam virorum doctorum ἀπὸ τῆς ἡλικίας Pythagorae ad Epicuri mortem* per annos trecentos et duodecim. Mortuus *Epicurus* est anno secundo Olymp. CXXVII, testante *Diogene Laertio* lib. X. segm. 15. Aufer hinc annos CCCXII. et peruenies ad annum secundum Olymp. XLIX. „quam sententiam maxime probabilem comprobat *Saxius* V. C. in *Onomasti.* litter. I. p. 28. et grauioribus argumentis fulcire studet cl. *Meiners.* l. m. p. 361 — 366. Idem *Simson* p. 647 sq. ad Olymp. LIX. 1. A. M. 3461. ante Chr. N. 542. V. C. 210. de itineribus *Pythagorae* ad *Pherecydem*, *Anaxinandrum*, et *Thaletem*, tum ad *Aegyptios* et de eius captiuitate, in qua *Babylonem* adductus, ibi *Magorum* hausisset disciplinam, et de aliis, quae vulgo credebantur, strictius egit. Ad Olymp. LXX. 2. ante C. N. 497. V. C. 255. quod *Pythagoreorum* sodalitia fuissent suspecta *Crotoniatis*, et tumultus ortus, *Pythagoram*, scribit *Simson*, *Metapontum* migrasse, quum annos decem, (ita enim vulgatum viginti corrigat *Simson* in *Iustino* XX. 4. inuiis vero codd. MSS. et inter hos duobus *Franequerianis*, inuitoque *Wesselingio* in notis ad *Simsonem*, quia in *Pythagorae* annis adeo discordent veteres,) *Crotonae* egisset. Denique, sequutus *Eusebium*, mortem *Pythagorae* ponit p. 701. in Olymp. LXX. 4. A. M. 3508. A. C. 495. V. C. 257. Eidem anno mortem *Pyth.* adserunt *Stanley* libro postea nominando, part. VIII. cap. 19. p. 292. *Saxius* l. cit. — *Marsihom* in canone chronico p. 549. edit. *Franeq.* *Pythagoram*, adfirmat, floruisse Olymp. LX. — *Seldenus* vero de diis *Syris* synt. II. cap. 1. et *Wittius* in *Aegyptiacis*, lib. III. cap. 13. §. 6. p. 274. contendunt, *Pythagoram* et *Ezechielem*, (cuius discipulum fuisse *Pythagoram*, somniarunt quidam,) simul floruisse inter L. et LII. Olympiadas. — *Corsinius* in *Fastis Atticis* II. p. 117. *Pythagoram* floruisse et commoratum esse in Italia Olymp. LXI sqq. ex *Diodoro Siculo* lib. VI. in *Excerptis Valesii* p. 241. ex *Cyrillo*, adu. *Iulian.* I. e *Tatiano* or. ad *Graecos* p. 141. et *Cicerone* quaest. *Tuscul.* I. cap. 16. IV. cap. 1. euicit. [*Cicero* l. c. IV. I. Saxio *Onomasti.* I. pag. 28 sq. verisimillimus aetatis, qua maxime per Magnam Graeciam floruit *Pythagoras*, index esse videtur, n. Olymp. LXVII. 4. ante Ch. N. 507. V. C. 245. A. M. 3496. Florem nominis *Pythagorici* ponit *Diogenes* VIII. 45. in Olymp. LX. *Diodor. Sic.* in *Excerpt.* *Vales.* de *Virtut.* et *Vitiis* tom. II. pag. 553 sq. (ubi *Diodorus* multus est de *Pythagora* eiusque disciplina atque adfectis, et *Wesselingius* doctas adiecit notas,) in Olymp. LXI. *Augustinus* in Olymp. LXII. Quod *Pythagoras* iam aliquandiu in Italia commoratus videtur, antequam florere inceperit, cl. *Meiners.* l. m. p. 365. suspicatur, *Pythagoram* ante Olymp.

LX. in Italiam migrasse.] Idem *Corfin.* ibid. p. 152. opinatur, Pythagoram e viuis excessisse Olymp. LXXII. 3. V. C. 266. per. Iul. a. 425. Nititur vero testimonio *Iulini* XX. 4. Pythagoram Crotone per XX. annos degisse: hinc colligit, si Crotonem adpulerit Olymp. LXVII. 3. ipsius interitum debuisse Olymp. LXXII. contigisse. Memorat tamen Eusebii quoque testimonium supra adlatum, philosophum obiisse *ἐτὼν 5ῆ, αἰ δὲ, 6ῆ*, h. e. annos natum 95. *sive, ut alii tradiderunt, 75.* — *Jackson* in Chronological Antiquities, vol. II. p. 374. siue secundum theoticam Windhemii versionem p. 614 sqq. vbi de Pythagorae aetate agit, primum Bentleium et Lloyd, qui diem philosophi natalem collocant in Olymp. XLIII. 4. ante C. N. 605. ideo reiicit, quoniam consensu omnium veterum Pherecydes, natus ante C. N. 600. Pythagorae magister fuerit. A Dodwelli rationibus propius abest, eos sequutus, qui tradiderunt, Pythagoram anno aetatis XLIV. ante C. N. 525. a Cambyse, occupata Aegypto, captum et Babylona, vnde post annos XII. a. aet. 56. ante C. N. 514. rediisset Samum, esse ductum. Quare rationibus subductis putat, Pythagoram natum esse Olymp. LII. 4. ante Ch. N. 569. atque Olymp. LXVI. 4. ante C. N. 513. relicta Samo, se contulisse Crotona et, exactis ibi annis viginti, a. aetatis 77. Olymp. LXXI. 4. ante C. N. 493. Metapontum, vbi annos nonaginta natus, Olymp. LXXV. 2. ante C. N. 479. mortuus sit. In anno igitur mortis constituendo discedit a calculo Dodwelli. — *Harduini* sententia, in Chron. vet. Testamenti, Paris. 1699. 4. ad annum 661. ante Christum p. 90. illo anno Pythagoram astronomica fecisse inuenta, solido destituta est fundamento. — *Stanlius* in Historia philos. qui parte VIII. a p. 260 — 423. e versione lat. Olearii et editione Veneta 1731. 4. persequutus vitam omnemque gloriam Pythagorae eiusque scholae, cap. IX. et X. p. 274. putabat, eum non natum esse ante annum primum Olymp. LIII. — Ne loquacitate quadam obscuraque diligentia defatigem lectores, de lite illa celebri, inter Dodwellum, Lloydium et Bentleium orta, paucis tantum agam: in cuius enarratione eo breviori mihi esse licet, quod *Clericus* iam in bibliotheca selecta tom. X. et *Meiners.* I. m. p. 308 — 338. triumvirorum illorum argumenta recensuerunt et examinarunt: Dodwellianae disputationis fumam proposuit et ad sensum suum Dodwelli opinionibus rationibusque praeiit *Io. Franciscus Buddens* in Praef. ad analecta historiae philosophicae p. 10 sqq. *Brucker.* vero in Hist. crit. philosophiae vol. I. p. 997. Lloydii et Dodwelli rationes in tabula quadam chronologica collatas proposuit, atque Dodwelli potissimum ac Bentleii iudicia et argumenta vocavit sub examen. Illi tamen Lloydii rationes longe grauiores et verifimiliores videntur Dodwellianis. Illae enim, ait Brucker, cum veterum historicorum grauissimorum computo conueniunt, quo iter Aegyptiacum Pythagorae in Olymp. LIII. 2 vel 3. incidit: id tamen vnice verum existimat, (vti Fabricius,) Pythagoram ante Olymp. XLIII. 4. et post Olymp. LII. 4. natum non esse. Dodwellianas autem rationes infirmis incertisque niti argumentis, ac testimoniis, post Bentleium, Brucker. Meinerf. Tiedemann. alique abunde demonstrarunt. De lite, inter eruditos societatis regiae Parisinae collegas, de la Nauze et Freretum, orta atque agitata, post haec locus erit differendi. Omnis vero controuersiae cardo potissimum his vertitur quaestionibus: *A)* Num Pythagoras pugil et Pythagoras philosophus vnus idemque, an diuersi fuerint homines? Prius acriter contendit Bentleius, indicio atque auctoritate *Eratostrhenis* apud Laert. IIX. segm. 47. vbi v. Menag. motus vel potius deceptus, Pythagoram, in ephebis quum adhuc esset, in certaminibus olympicis Olymp. XLVIII. victoriam reportasse. Posterius contra firmioribus vsi argumentis euicerunt Dodwellus, Lloydius, Brucker. p. 999. not. I. Tiedemannus p. 225. alique. *B)* Quos habuerit praeceptores?

Haec quaestio mire exercuit viros doctos, et in diuersas traxit sententias. Pherecydem fuisse Pythagorae doctorem omnes fere consentiunt (v. cl. *Sturz* in Pherecydis fragmentis, p. 8.): sed, quod verum est, num duo Pherecydae fuerint nec ne? quis eorum instituerit Pythagoram? num ab hoc ille sit sepultus? harum aliarumque quaestionum inquisitio valde torlit viros doctos. *De la Nauze et Freret* multi sunt in definienda hac controuersia: atque prior Pherecydis diem natalem refert ad annum ante C. N. 665. vid. illorum commentt. infra nominandas: adde *Dodwelli* Exerc. II. de Pythagorae aetate p. 100 fqq. *Meinersi* p. 354 fqq. *Tiedemann* p. 223. 226 fqq. De reliquis eius, qui a Iamblichio, Suida aliisque subtiliae fidei scriptoribus memorantur, magistris, Epimenide, Thalete, Biante, Hermodamante, (quem Apuleius male vocat Leodamantem,) s. Chreophilo apud Iamblichum (vid. *Stanley* p. VIII. cap. 2. p. 263 fqq. *Brucker* l. m. p. 998. not. g.) Anaximandro, res dubia est. vid. *Brucker* l. m. p. 999. *Tiedemannum*, p. 222 sq. (vbi de praeceptoribus Pythagorae disserit,) p. 226 — 229 sq. *Meinersi* p. 356 fqq. (qui vti Freret, natalem Thaletis refert p. 358. ad Olymp. XXXVIII. contra *Corfini*, F. A. III. p. 56. ad Olymp. XXXV. pag. autem 108. mortem illius ad Olymp. LV. r. vti quoque *Canaye* in Comment. acad. Paris. Inscr. tom. X. de Thalete etc.) *De la Nauze et Freret* de illis multa litigarunt, et in alia omnia transierunt. *Buddens* in Exercit. de peregrinationibus Pythagorae, Ienae 1692. rec. in eius analectis historiae philos. Halae Saxon. 1706. p. 10 fqq. de praeceptoribus philosophi, praecipue in oriente, nimis secutus dedit fidem Iamblichio. *Clemens Alexandr.* Strom. XI. p. 643. C. dicit, Pythagorae et Thaletis praeceptores ignorari. At a *Iosepho* contra Apion. l. p. 1034. E. *Eusebio* de praepar. evang. X. 7. pag. 478. E. *Georgio Cedreno* in Synopsi histor. tom. I. p. 94. B. Pythagoras dicitur haberi ab omnibus Graecis Aegyptiorum discipulus. conf. *Sturz* l. c. p. 10. De eius autem praeceptoribus, Zoroastre, (a quo Pythagoram, vel *Beausobre* in Hist. des Manichéens P. I. lib. I. cap. 2. p. 30. perperam iudicat, accepisse doctrinam,) Magis, Thracibus, Indis Gymnosophistis, Arabibus et vel Hebraeis atque Chaldaeis, quae e veteribus quidam falso narrarunt, et a nonnullis recentioribus vt *Stanley*, *Lehmanno* in historia philos. Pythag. p. 348. *Gerdilio*, *Bruckerum* oppugnato, ab hoc autem in vol. VI. Histor. phil. doctae resutato, aliisque viris magni nominis, temere credita sunt, ea a Fabricio nostro, *Bruckero* l. p. 1003 sq. *Tiedemann*, *Meinersio* etc. fabulis merito sunt adscripta recteque reiecta. *Iamblichus* in libro III. a Villoisonio in Anecd. gr. II. edito, p. 211. ait, Pythagoram a Thalete, Aegyptiis, Assyriisque percepisse artem mathematicam, et a Chaldaeis: Sic vero ab Assyriis vocari mathematicos, addit. *Huetius* in Demonstratione euangelica, Paris 1679. fol. Propof. IV. p. 74 fqq. *Zarau*, qui Pythagorae fingit praeceptor, eundem esse opinatur, ac Zaradan, sive Zoroastum, h. e. Zoroastrem; Pythagoram, putat p. 44 sq. Iudaeos adiuisse, cum iis esse versatum, Mercuriales, h. e. Mosaicos, libros compilasse, ex Mosis libris multa summisse, (p. 153.) et Nazaratum h. e. Ezechielen atque Danielelem audisse (p. 220. 229. Prop. IV.) De Ezechiele idem sensisse Seldenum ac Witsium, supra iam monuimus. *Rambach* in Collegio historiae eccles. V. T. a Neubauero, Francof. 1737. 4. edito, pag. 698. itinera Pythagorae tantum in Phoeniciam, Aegyptum et Chaldaeam, quo captiuus fuisset abductus, memorat, et putat, Pythagoram in his terris, praesertim Daniele, cuius sapientia per totum orientem fuisset celebrata, paulo ante mortuo, cum Hebraeis multum esse versatum, vt notitiam iudaicorum sacrorum, quorum vestigia quaedam in ipsius doctrinis deprehenderentur, quamdam acquireret. *Gerhard Christoph Gebhard* in disp. de harmonia coelorum, Gryphiswaldae 1692. cap. I. euincere co-

natus est, (at inuita, credo, Minerva,) Pythagoram sedulum fuisse codicis sacri lectorem; cap. 4. putat Pythag. hausisse suam opinionem ex Iobo, cap. 38. et 35. At haec, tanquam somnia, iam diu explosa esse a viris eruditis constat. vid. *Brucker*. l. m. p. 1002 sqq. 1006 sqq. Atque *Buddens* in diss. excit. ostendit quidem, Zoroastrem ab Hucio male consulum esse cum Ezechiele, ideoque hunc non fuisse Pythagorae praeceptorem. Lapsus tamen ibi est vir quondam doctissimus, dum Hermippum, Origenem, Iustinum Martyrem et Clementem Alexandrinum sequutus sibi persuaserat, Pythagoram in Aegypto ac Babylone hebraicam persepisse doctrinam et ex Moysae fontibus irrigasse arua sua. [Conf. inprimis Diss. de Mr. *Lenfant* sur cette Question: Si Pythagore et Platon ont eu connoissance de Livres de Moysé, dans la Bibl. Germanique tom. II. pag. 124 sq. *Beck*.] C) Eadem quaestio oritur de eius discipulis, *Zamolxide* (quem quidem Pythag. fuisse discipulum a Gracis se accepisse ait *Herodotus* IV. cap. 94 — 96. at quamquam illum multis annis ante Pythagoram vixisse arbitrat, *Strabo* tamen lib. VII. p. 457. *Almel.* et XVI. p. 1106. tum multi, tam antiquiores, quam recentiores, repetunt illam fabulam,) *Zaleuco*, (cuius, vti superioris, aetate de la *Nanze* ad finiendam Pythagorae aetatem abutitur ex interpr. *Hissimanni* theotisca, p. 27 sqq. sed refutatus a *Frereto* ibid. p. 162 sqq.) et *Charonda*: quos omnes Pythagorae aequales et discipulos non fuisse per temporis rationem, a *Frereto* aliisque satis demonstratum est. adde notam germani interpr. ad *Gillies* Hist. vet. Graec. tom. II. p. 139. D) Grauior tamen disputatio agitata est de Pythagorae itineribus et captiuitate; atque fabulae de illis proditae omnem illam historiam fecerunt incertam ideoque adduxerunt viros eruditos in suspicionem falsorum et a superioribus Pythagorae admiratoribus excogitatorum itinerum; Pythagoram abiisse Aegyptum, multosque ibi annos commoratum, et cum sacerdotibus ac sapientioribus multum versatum, ab illis magnam partem suae sapientiae et arcanae doctrinae atque disciplinae accepisse, aut, si malis *Meinersii* opinionem (l. m. p. 388.) ad §. II. not. c. memorandam, adoptare, voluisse accipere, nemo facile negabit, tot et maxime idoneis scriptoribus consentientibus. Atqui ex Aegypto, terra olim haud adeo barbara atque inculta, Graeci illo tempore, et in his Pythagoras, sapientiae litterarumque fructus petere potuerunt, quod ex *Herodoto* et loco clarissimo *Isocratis* in laudatione *Buliridos* p. 438 sq. sit manifestum et rursus a cl. *Plessingio* in *Memnonio* Lipliae, 1787. pag. 624 — 643. copiose doctèque demonstratum est: cl. *Meinersio* quidem l. m. pag. 377 sqq. fecus sentiente. Neque enim absurda esse videtur opinio, in Aegypto, illo quidem tempore, fuisse semina licet plus minusue, grassante idolorum cultu, corrupta purioris religionis, olim Patriarchis eorumque suboli iudaicae a deo vero traditae, hinc inde hucdum dispersa, et potissimum a sacerdotibus sapientioribus seruata, illorumque more arcana ratione atque disciplina propagata. Hinc, vti de Homero supra iam conieci, videri atque intelligi potest quaedam, licet haud omnino certa, similitudo doctrinae Pythagoricae et Mosaeicae aut iudaicae non minus quam incredibilis dissimilitudo: et tamen iure optimo negari potest Pythagorae consuetudo cum Iudaeis aut vsus librorum diuinorum a Iudaeis sancte custoditorum. Instituta Pythagorae in legibus emendandis et ciuitate ad meliorem formam constituenda, quasi exemplum fuisse legum a Lycurgo latorum, censet *Gillies* l. c. tom. II. pag. 109. 119. 121 sq. ego vero dubito. adde notam in versione german. p. 122. — Quidquid est, in Aegypto philosophum nostrum per plures annos fuisse commoratum discendi causa, tam verum est, quam id falsum et importunum, quod et veteres, et recentiores quidam nimis creduli aut fallaces nominis Pythagorici admiratores de mira Aegyptiorum sapientia, et insigni litterarum copia, quam

quam Pythagoras inde reportasse dicitur, temere iactitarunt. conf. cl. *Tiedemannum* cap. IV. p. 231 — 234. p. 238 sq. Iter vero illius ad Hebraeos, ad Magos in Persia, ad Bramanos in India, (ibi tamen Pythag. commemoratum esse, *Bailly* in historia Astronom. apud veteres, tom. II. pag. 253. interpr. germ. ex *Holwel.* Traduct. du Shas - Thah probaturus erat.) paucis vt dicam, totum illius iter orientale, et vero ad Druidas in Gallia, quamquam multi fuerunt, qui istud multis coloribus exornatum describerent atque defenderent, sagacioribus tamen adeo fabulosum et suspectum visum est, vt alii in dubium vocarent, alii penitus negarent. Et tamen cl. *Adelungius* in Geschichte der Philosophie tom. I. p. 259. in ea adhuc versatur opinione, vt iter Pythagorae ad Chaldaeos, vbi Zoroastrum II. conueniret, ad Persas et Indos verum esse putet. At enim illud esse incertae dubiaeque fidei et repugnare veritati historicae, quum post Bentleium, Lloydium, Clericum, et *Buddeum* in *Hist. eccles. Vet. Test.* tom. II. p. 1070. a *Bruckero* *Hist. crit. phil.* vol. I. pag. 1003 sq. 1006 — 1010. a *Meinersio* p. 240 sq. Apollonii Tyan. fabulas de Pythagora examinante, praecipue p. 376 — 390. et a *Tiedemann* p. 235 — 240. (qui quae in vtramque partem ab omni antiquitate et memoria disputata sunt, et adhuc disputari solent, diligenter adtulerunt atque examinarunt,) vberius est ostensum, nolo diutius inhaerere huic quaestioni et argumenta amplius excutere. Ad Indos non peruenisse Pythagoram, inde etiam sit credibile, quod, vt *Ziegenbalg*, ad Indos quondam doctrinae christianae propagandae causa missus, in epistola quadam ad Crozium (in Thesauro epistol. Lacroziano tom. I. p. 383.) scribit, *Pythagoram aliosque philosophos, nobis non ignotos, Bramani et reliqui Indorum: prorsus ignorant. Disciplinas philosophicas, dicunt, se accepisse a populo, quem Schamannos vocant etc.* — — *Nominare philosophos et eruditores, qui ante et circa tempora Pythagorae inter eos floruerunt, maxime est difficultatis, quoniam chronologia illorum erroribus scatet plurimis.* Quapropter iudicio *Meinersii* (p. 388.), *Tiedemanni*, (p. 240.) et *Bruckeri* (vol. I. p. 1007.) lubenter subscribo, recte, si leges fidei historicae et artis criticae consulantur, colligi, multo verisimiliorem et veriorum eorum esse opinionem, qui nunquam peruenisse ad reliquos Orientales Pythagoram putent, sed ex Aegypto Samum rediisse, et ex Samo in Italiam delatum statuant, contrariam sententiam pro ostentatione Pythagoreorum, omnium terrarum eruditionem praeceptorum vindicantium, habentes. Atque *Lucianus* iam in Gallo cap. 18. p. 729. tom. I. Reitz. nullas Pythagorae peregrinationes ad alias nationes, nisi ad Aegyptios, indeque statim ad Italos commemorat. *E)* Ex his facile elici poterit atque intelligi, secundum quem illa de captiuitate Pythagoricae dirimii debeat: cuius quidem historiae *Dodwell.* omnem adhibuit fidem, et tamen quam fundamento superstruxit chronologiam aetatis Pythagoricae. *Dodwell.* nimirum in libr. de veteribus Graecorum Romanorumque cyclis, diss. III. sect. XII. p. 138. fidem sequitur Apollonii, aut auius auctoris, cuius fragmentum dedit *Iamblichus* de vita Pyth. cap. IV. sect. 19. Secundum illum Pythagoras a Cambyxis militibus inter captiuos Babyloniem abduetus est et cum Magis versatus, illorum studia religionemque perfecte imbibit; post annos *duodecim* Samum rediit, iam circiter *sexaginta* annos natus. Ad huius narrationis et scriptoris, subtilitatis fidei, auctoritatem rationes omnes vitae Pythagoricae exegit. Haud mutat suam sententiam in Exerc. II. de aet. Pythagorae; cuius igitur natalem diem in diss. de cyclis ponit in Olymp. LII. 3. V. C. Varr. 184. in Exerc. autem pag. 233 sq. in eodem quidem eiusdem Olympiados anno, at desinente, et a. V. C. Varr. 185. ineunte. Enimuero historiam illam redolere fabulam, ideoque ipsam illam Pythagorae captiuitatem valde suspectam esse et sum-

mis premi difficultatibus, *Bentleius* de aetate Pythagorae p. 58 sq. ex vers. *Lennepii*, cum *pri-*  
*mis Brucker*. l. m. p. 104 sqq. *Tiedemann*. p. 235. et *Meiners*. p. 308. et 312 sqq. doctè lateque  
 ostenderunt: qui viri docti etiam in tempus, quando in Graeciam redierit et Crotona se con-  
 tulerit, contra *Dodwellum* aliosque, diligenter inquisiverunt. — *F*) Quoniam vtro tanta  
 haec sententiarum ac rationum discrimina sunt enata e diuersis et secum aut cum reliqua histo-  
 ria pugnantibus veterum de Pythagora narrationibus; quarum plurimae aut vanae sunt aut  
 incertae et vagae; pauciores ad veritatem et fidem historicam accedunt, apud *Iamblichum*  
 denique bona malis mixta et confusa sunt nec diligenter secreta declarataque veterum testimo-  
 nia: boni historici et critici est, ante omnia fidem, dexteritatem, peritiam atque aetatem,  
 etiam ingenium testium, quantum fieri potest, accurate examinare, probe discernere fontes  
 limpidos a rivulis turbidis, indeque, quae vera aut falsa sint, aut verisimilia providè haurire  
 ac rite legitimeque colligere ac probare. In hoc vero negotio, mea quidem sententia, nul-  
 lus felicius diligentiusque versatus est, quam *Meiners*. l. m. qui in primo capite libri tertii a  
 p. 187 — 303. omnes antiquiores auctores, qui de Pythagora eiusque schola atque philosophia  
 siue fusius siue pressius scripserunt aut scripsisse memorantur, ex ordine recensuit, et in clas-  
 ses quasdam dispeccuit. Reliqui, qui de Pythagora memoria recentiores egerunt, id officii  
 vel plane neglexerunt, summis inis mixtis, *Iamblichum* temere sectati, vel de quorundam  
 tantummodo veterum fide et auctoritate fuerunt solliciti.

His igitur praemissis, quilibet facile ipse intelliget, quomodo recentiorum quorundam  
 doctorum hominum iudicia et rationes, quarum adhuc mentionem paucis facturus sum, per-  
 pendere atque examinare debeat. Quapropter ego eo breuior esse possum in recensendis illo-  
 rum rationibus, quarum praeter ea summam theotiscæ linguae gnari in *Meinersii* libro sae-  
 pius laudato, p. 308 — 319. paullo copiosius explicatam, addito iudicio, reperient. *Dod-*  
*wellus* igitur in diss. III. de veteribus Graec. et Rom. cyclis, et in Exercit. II. de aetate Py-  
 thagorae, vbi p. 232 sq. notas dedit chronologicas in tabulas §. I. Annalium Pythagorae, et  
 ad quas diss. tertiam de cyclis exigendam esse scribit, singula persequitur et vberius probatum  
 iuit. Ego vero paucis repetam rationes, quas ille subduxit. Ita secundum *Dodwellum* Py-  
 thagoras natus est Olymp. LII.  $\frac{3}{4}$  ante C. N. 569. V. C. Varr. 185. Tum a. aetatis XXXIV.  
 Olymp. LXIII.  $\frac{3}{4}$ . ante Ch. N. 525. a Cambyse in Aegypto captus atque inde abductus est ad  
 Persarum magos: a. aet. LVI. Olymp. LXVI.  $\frac{3}{4}$ . ante C. N. 513. Gilonis opera redemptus Ba-  
 bylone rediit Samum, inde a. aet. LIX. absoluto et LX. inchoato, Olymp. LXVII.  $\frac{3}{4}$ . ante C.  
 N. 510. in Italiam soluit, et Crotone condidit scholam, cui praefuisse dicitur (a *Iustino* XX.  
 4. vbi vid. interpretes in exemplo *Abrah. Gronovii*) viginti annos: illa per tumultum Cylo-  
 nianum diruta et magna parte amicorum interfecta Olymp. LXVII. 3. aet. 79. fecerit Meta-  
 pontum. Postquam summo scholae suae flori annos XIX. superuixit, a. V. C. Varr. 238.  
 Olymp. LXXVII.  $\frac{3}{4}$ . an. aet. XCVIII. absoluto et a. XCIX. inchoato, interemptus est in proelio  
 inter Agrigentinos, quibus venerat subsidio, et Syracusanos commisso, teste *Hermippo* apud  
*Diogenem Laertium* VIII. 40. quod quidem acriter negat *Bentlei*. p. 43. In Exercitatione II.  
*Dodwellus* in quibusdam a pristina sententia discessit, quaedam amplificauit atque ornauit,  
 praecipue quae segm. 30. p. 229 sqq. ingrato labore et magna litterarum atque ingenii specie  
 adhibita, eruere et probare sustinuit (vid. quoque *Meiners*. l. c. p. 217 sqq.) in definienda epocha  
 seditionis Cylonianae et incendio, quod post mortem philosophi intra a. V. C. Varr. 314.  
 Olymp.

Olymp.  $\frac{2}{3}$ .  $\frac{2}{3}$ . et Varr. 223. Olymp. LXXXVII.  $\frac{2}{3}$ . factum putauit. Ad annum Pythagorae I.N. Olymp. I.XV.  $\frac{2}{3}$ . V. C. Varr. 245. refert ea, quae *Cicero* Tufcul. quacti. IV. 1. et *Solinus* Polyhifl. cap. 17. de noftro philofopho narrarunt. Plura cognofcere cui volupe erit, eum, ne limites transgrediamur, ad Dodwelli libros et ad *Meinerfium* I. m. p. 315 — 319. ablegare cogimur. Causam odiorum et coniurationis in familiares Pythagorae potioiem, (plures enim fuiffe, conftat, vid. Excerpta ex Apollonio Tyanenfi apud Iamblichum fecl. 254 fq.) eam fuiffe putant *Gillies* in Hift. antiquae Graec. II. p. 125 fq. et cl. *Heyne* in opufcul. acad. vol. II. p. 188. not. o. quod, Sybari capta, ex diuifione agrorum inter plebem nata fuit odia in Pythagoreos, quum eflent, quorum cupiditas non erat expleta: inde ortam eflle factionem, quae plebem in fuas traxiffet partes, quibus fe adiunxiffent a Pythagoreorum confortio exclufi: fed de agrorum diuifione filet hiftoria. vid. not. ad *Gillies*. Ab his Dodwellianis rationibus multum diferepat *Bentleius*. Hic fequutus fidem atque auctoritatem Eratofthenis ac Phauorini apud *Diogenem Laert.* VIII. 47, 48. exillimat, Pythagoram pugilem cum noftro philofopho eundem eflle, (quam quidem fententiam Dodwellus in Ex. II. fortiter oppugnavit atque debellauit,) et a. aetatis XVIII. Olymp. XXXVIII. 1. viciiffe Olympia. Hinc colligit, p. 29. ex verf. Lennepii, Pythagoram natum eflle Olymp. XLIII. 4. (*Gillies* in Hiftoria vet. Graeciae tom. II. p. 102. confert natiuitatem Pythagorae, quem eundem cum P. pugile habet, in Olymp. XLV. 1.) Tum multa de vfu et potestate vocabuli *ἡλικία*, (quod Dodwellus praecipue in Exerc. II. p. 161 fq. fecl. 15. *natiuitatem, aetatem*; *Bentleius* vero, adftipulantibus poftea Lloydio, Frereto aliisque, *annum iuuenilem, florentem* interpretatur,) de anno, quo Italiam petierat, n. quadragefimo aetatis, et Olymp. LIII. 3. de aliorum veterum calculo, de annis, quos Pythag. confumferit in Italia, de confpiratione Cylonis, de Lyfide docte acuteque difputauit: probabilior illi videtur confecla ratio, p. 40 fq. confpirationem Cylonis erupiffe breui poft euerfam Sybarin Olymp. LXVII. 4. Si itaque, ait p. 41. biennio pofterius eam pofueris, ad Olymp. LXVIII. 2. incidet in annum nonagefimum nonum Pythagorae, ex teftimonio Eratofthenis et ea, quae eft in tabula, ratione. Et Heynius opufe. II. p. 188. confentit et accedit fententiae illi, itemque *Gillies* p. 126. *Meinerf.* vero multa difputavit p. 323 fq. contra hanc Bentleianam fententiam, docte quidem atque ingeniofe explicitam. A Bentleianis tamen fufpicionibus prope abeft *Larcher* in chronologia Herodoti, verfionis Herodoteae gallicae vol. VI. vbi cap. 19. p. 536 fq. multus eft de Pythagora. Is fequitur Eratofthenem, et ex Iamblichio vit. Pythag. cap. 35. conficit p. 538. Pythagoram vixiffe ann. XCVIII. Quare pag. 563. natalem illius annum confert in Olymp. XLIII. 1. V. C. 146. ante C. N. 608. A. M. 4106. an. vero mortis p. 594. in Olymp. LXVII. 3. V. C. 244. ante C. N. 510. Per. Iul. 4204. paullo poft Sybarin a Crotoniatis vafatam, anno, quo confpiratio Cylonis contra Pythagoreos orta eft. Medium inter illos duumuiros tenere ftuduit *Lloydius*. Hic, Heraclidis teftimonio, Pythagoram vixiffe annos LXXX. filius, anzum, quo natus fuit Pythagoras, collocat in anno III. Olymp. XLVIII. mortis autem annum, quod pluri-  
 virarum enarratores fcripiffent, philofophum non diu poft euerfam Sybarin vita decessiffe, in Olymp. LXVIII. 3. fin vero malis amplecti fententiam fcriptorum apud *Diogenem Laertium*, qui annos *nonaginta* tribuant Pythagorae, colligit ille, annum mortis Pythagorae incidere in Olymp. LXX. 4. Quasdam tamen *Lloydii* rationes haud adeo fixas eflle et certas, perite docuit *Meinerf.* p. 336 fq. — Ab his omnibus multum difcedit *de la Nauze* in  
 Premiere Differtation fur Pythagore, où l'on fixe le tems auquel ce Philofophe a vécu, in

Commentariis academici reg. Parisin. Inscript. tom. XIV. <sup>1)</sup> pag. 375 — 400. quae theotifce  
 versa legitur in *Mich. Hifmanni* Magazin für die Philosophie und ihre Geschichte, tom. II.  
 pag. 75 — 122. Is omni mouet lapidem, vt demonfret, Pythagoram natum effe initio  
 Olymp. XXXV. ante C. N. 640. et ante C. N. 550. Olymp. LX. a. aetatis XC. mortuum.  
 Enimvero *Naufi* ingenium vtut laude non fit defraudandum, tamen, quam fluxa fit illius  
 opinio, quam iniquis argumentis, et male, quamquam interdum ingeniofe, fubduclis ratio-  
 nibus nitatur illius argumentatio, docuerunt *Freret* in recitatione quadam academica, (quae  
 in eodem volumine XIV. commentariorum gallicorum pag. 401 — 447. et in eodem tomo  
 collectionis atque interpretationis theotifcae Hifmannianae pag. 125 — 182. reperitur,) atque  
*Meiners*. l. m. pag. 339 fqq. qui quidem pofterior pariter *Freret*i iudicium et argumenta pag.  
 344 — 359. refert, examinat, nec omnino probat. *Freret*us igitur in *Observations* fur  
 la Généalogie de Pythagore, et fur l'ufage chronologique, que l'on en a tiré pour determi-  
 ner l'Epoque de la priſe de Troye, primum diligenter enumerat et componit examinatque  
 omnes veterum opiniones atque narrationes de tempore, quo Sybaris diruta dicitur, quamdiu  
 Pythagoras vixerit, de poteſtate voc. *ἡλικία*, de philoſophi itineribus, reditu in Graeciam ad-  
 ventumque in Italia, et oſtendit, quando ſecundum ſingulas opiniones natus fuerit et mortuus.  
 Tum ſub examen vocat argumenta, quae de la Nauze duxit ex Plinii loco, vbi Pythagoras  
 dicitur Luſiferi naturam indagaffe, et ex aetatibus tum magiſtrorum, tum diſcipulorum, quos  
 habuiſſe N. ſibi perſuaſerat. Omnibus compoſitis, ſuſpicatur, Pythagoram natum intra an-  
 nos ante C. N. 562. et 575. et vita defunctum eſſe an. 508. aut 507. ante C. N. Multa vere  
 egregieque diſputavit contra ſuum aduerſarium; at enim multa quoque neque clare expoſuit,  
 neque rite legitimeque demonſtravit, neque veterum teſtimonia curate ſecreuit aut expendit:  
 id quod *Meiners*. vberius declarauit. Hic vero vir doctiſſimus, poſtquam copioſe recensuerat  
 et veterum et recentiorum opiniones atque rationes, potiora comprehendit, et iudicat, Py-  
 thagoram non ante Olymp. XLV. ſed poſt illam, et probabiliter Olymp. XLIX. natum eſſe,  
 (p. 361 — 364.) vitam autem cum morte commutaſſe anno aet. circiter octageſimo, Olymp.  
 ſive LXIX. init. ſive ſecundum Eufebium, LXVIII. 3. (p. 365 — 370.) reſciit igitur, ad quae  
 alii prouocare ſolent, teſtimonia Ciceronis, (in ordine temporis definiendo minime adcurati  
 et ſollertis, quando hic Pythagorae in Italia aduentum in imperio Tarquini ſuperbi (Olymp.  
 LXIII. 1. — LXVIII. 1.) ponit.) Solini, Eratoſthenis, Phaurorini, Apollonii, Nicomachi,  
 Paſchalis eorumque, qui Pythagoricae aetati plures, quam LXXX. annos adſerunt, (pag.  
 370 — 372.) — Parum diſcedit *Tiedemannus*, qui l. m. natalem annum Pythag. conferen-  
 dum exiſtimat p. 250. (vbi aliorum rationes paucis indicat addito iudicio,) in Olymp. L. Repu-  
 diatis enim P. in Orientem itineribus, eorum amplectitur narrationem, qui P. annos XL. natum  
 ex Aegypto Samum rediiſſe memoriae prodiderunt. Dein iis accedit, qui, extremis  
 Seruii Tulli regis Rom. annis, Olymp. LX. aduentum illius in Italia, et Tarquini ſuperbi  
 imperium Olymp. LXI. 4. adſerunt; quando ſub Seruio Tullio ſecundum *Linium* <sup>2)</sup> in Italia  
ſcholas

<sup>1)</sup> In eodem Commentariorum Parisinae acad.  
 volumine inſunt recitationes binae, quae huc per-  
 tinent: de la Nauze ſecunde diſſertation ſur Pytha-  
 gore, où l'on prouve la Réalité d'un Diſcours at-  
 tribué à ce Philoſophe, pag. 448 — 471. et *Fre-*  
ſch. I.

*reti* Recherches ſur le tems, auquel le Philoſophe  
 Pythagore, Fondateur de la Seète Italique, peut  
 auoir vécu, pag. 472 — 504.

<sup>2)</sup> Lib. II. 13. „quem (Pythagoram philoſo-  
 phum) Seruio Tullio regnante Romae, centum  
D d d d d
unplius

scholas habuerit Pythagoras. Post incendium Cylonianum illum secessisse Metapontum, ibique, (*Cicerone*, de Finib. V. 2. aliisque testibus,) haud multo post, senectute et aegritudine confectum, obiisse diem supremum anno aetatis LXXIX. aut, secundum Heraclidem, LXXX. a p. 334 — 341. indicatis aliorum narrationibus, euincere fudet. Quod vero alii veteres tradiderunt, Pythagoram diutius vixisse et vel annum CXVII. adigiisse, in eo vel errasse illos putant critici, vel, ut Dodwellus contendit, duo Pythagoras esse confusos, annosque iunioris Pythagorae, discipuli, adnumeratos esse aetati senioris. Sed verens, ne longiore diuersarum sententiarum rationumque enumeratione sibi molestinus, hic subsistam. Ex iis vero, quae adtuli, lectores ea, quae Fabricius in contextu adigit, facile meliusque poterunt explicare atque diiudicare. Equidem in sententia iudicioque Meinersii ac Tiedemannii acquiescam. *Harl.*

## EPIMETRON III.

Thailetem fuisse Pythagorae magistrum, vulgaris quidem est opinio: at, quod ad mathematicam pertinet Pythag. scientiam, *Lamblichus* in libro, de mathematica communi disciplina, qui est tertius liber eiusdem Commentariorum de Pythagorica secta, ab ill. *Pilloisio* in anecdotis graecis, vol. II. p. 188 sqq. primum publici iuris factus, p. 211. verisimile videtur, Pythagoram etiam ab Aegyptiis et Assyriis, apud quos mathematici nuncupati fuissent Chaldaei, hausisse praecepta mathematica. Cum Thailete illum esse versatum eiusque disciplina esse eruditum, *Bruckero* l. m. I. p. 1000. aliisque, valde suspectum esse videtur, quod cum illorum principia philosophica mire discrepent, (quae quidem ratio non adeo gravis mihi videtur: saepius enim accidit, ut discipuli ingeniosi plane deferant doctorum systema), tum in primis quod iter Pythag. ad Thailetem cum reliqua illius historia non cohaereat. De reliquis eius praeceptoribus iam supra disputatum est. Et *Meinersius* l. m. scribit p. 355. fieri non potuisse per temporis ordinem, ut Epimenides cum institueret. A *Zora* tamen *Assyrio* nonnulla traxisse, refert *Alexander Polyhistor* apud *I. Caesum* p. 136. de libris propriis, adnotante Fabricio nostro ad oram sui exemplaris. *Harl.*

## EPIMETRON IIII.

Ad locum *Plinii* II. 8. in primis prouocat *de la Nauze* (in *Hilsmanni Magazin*, part. II. pag. 85.) et contendit, ibi fide codicis antiquissimi regii Paris. aliorumque et editionum ante *Harduini* excusarum, legendum esse Olymp. XLII. (h. e. an. V. C. 142. ante C. N. 612.) *Harduinus* vero e codd. in *Plinio* edidit Olymp. circiter XXXII. qui fuit urbis Romae annus CXIII. in notis tamen atque emendat. malit Olymp. circ. XXXIII. — urbis R. annus XCIII. — *Simson* in *Chron.* p. 686. scribit, Pythagoram naturam cursuumque Veneris stellae deprehendisse Olymp. LXVII. anno ab V. C. CCXII. ut cum Capello corrigendum esse putat: dissentit vero *Wessling.* in nota, suspicans, Thaleti, praeceptoris convenire, quod Pythagorae adscripserit *Plinius*. Pythagoram primum observasse, *Hesperum* et *Phosphorum*

amplius post annos (Numae) in vltima Italiae ora, circa Metapontum Heraclaeamque et Corona, mentem aemulatum studia coetus habuisse con-

stat. vid. *Drakenb.* ad hunc locum, et *Dodwell.* Exercit. II. p. 176 sq. *Harl.*

rum esse eandem stellam, Venerem, aiunt etiam *Diogenes Laert.* lib. VIII. segm. 14. (haefitans tamen potius; nam Casaubonus, probante Menagio pag. 357. edit. Meibonii, legere iubet *οὐ δὲ Φασὶ Παρμενίδην*, pro vulgata, at inepta lectione, *ὡς Φησὶ Παρμενίδης*.) atque *Stobaeus* in physicis eclogis p. 55. *Bailey* in Historia astronomiae antiquae, part. I. pag. 255. ex vers. teutonica, (vbi in lectione octava de Pythagora eiusque et Pythagoreorum scientia astronomica multus quidem est, at obsoletas, quas hodie viri docti antiquarunt, amplectitur opiniones.) Pythagoram, scribit, in Italia illam fecisse observationem astronomicam. Enimvero, quod et historia inuentoris est incerta vagaque, et sana inuentionis ipsius ingenio illius aevi atque infantiae scientiae astronomicae haud omnino apta esse videtur, locus denique *Plinianus* valde salebrosus et corruptus iudicatur, ex his equidem non ausim definire aetatem Pythagoricam, saltem, quae de illa obseruatione et loco *Pliniano* dici possent, in medio relinquere. Comp. *Freret* l. m. pag. 135 — 142. *Meinertf.* I. p. 352 sqq. *Schrader* in disp. de Pythagora, p. 26. hunc naturae Veneris inuentorem, diuersum esse censet a philosopho nostro, propter temporis rationem et auium vrbs conditae a *Plinio* significatum. *Hart.*

*Vitae Pythag.* II. Vitam Pythagorae e veteribus praeter deperditos quamplurimos, Aristoscriptores, xenum cumprimis, *Hermippum*, *Nicomachum* aliosque, de quibus *Ioh. Ionsius* passim in opere eximio de scriptoribus historiae philosophicae videri potest <sup>9</sup>, scripserunt hi quatuor: 1) *Diogenes Laertius* libro VIII. [<sup>2</sup>] doctissimorum hominum commentariis illustratus: 2) *Malchus* siue graeco nomine *Porphyrus*, in quem exstant notae *Conr. Rittershusii* et *Lucae Holstenii*. 3) *Iamblichus* <sup>3</sup>) ab anonymo veteri inedito, tum ab *Arcerio* et longe felicius denique ab *Vlrico Obrecht* latine versus, et a *Kustero* emendatus atque illustratus. Et 4) *Anonymus* <sup>4</sup>), cuius excerpta tantum exstant apud *Photium* biblioth. cod. CCLIX. ab *Holstenio* latine versa et cum *Porphyr*io ac *Kustero* *Iamblich*o, cui etiam *Porphyr*ius cum *Holstenii* et *Rittershusii* notis accessit, edita. [cod. MSt. est in biblioth. Vindob. teste *Iambecio* in *Comment. de biblioth. Caes. lib. VII. p. 304.*] De primis tribus infra libr. IV. dicturus suo loco: nunc tantum profiteor, me non omnino probare suspicionem cruditi viri, [*n. Küsteri* ad *Iamblichum* p. 7. not. 13. prouocantis insuper ad *Iamblich.* nr. 30.] cui, *Porphyr*ii antiquiorum vsque quaque vestigiis insistenti, et, qui cum in plurimis sequitur, *Iamblich*i liber videtur compositus et variis de industria commentis refertus in opprobrium nostrae religionis: cum vterque pars fuerit maioris operis, longe alium sibi finem propositum habentis <sup>5</sup>).

D d d d d 2

Quemad-

t) Vid. *Epimetron*.

u) *Iamblich*i partes suscepit, eius fidem vindicaturus, de eiusque aetate egit, atque neque cum neque *Porphyr*ium aliquid debuisse *Diogeni Laertio* studuit operose demonstrare *Dodwell*. *Exerc.* II. §§. 21. et 22. p. 182 — 191. Sed solertius acutiusque disputasse *Meinertsum*, iam obseruauimus. *Gerdil*ius vero, *Prof. Tauriensis*, in *Introduktione* ad studium religionis, lib. II. quamquam non negat putidos *Iamblich*i et *Porphyr*ii anachronismos; tamen p. 266. ad fidem *Iamblich*i firmandam cunctis adhibet diligentiam: at decipi se passum esse virum doctum et causam malam defende-

re, docuit *Brucker*. in *apend. hist. phil.* p. 267 sqq. *Hart.*

v) *Meinertf.* p. 288 sq. censet, hunc post *Iamblichum* et *Porphyr*ium, saeculo circiter quarto aut aliquanto serius vixisse, additum quidem fuisse philosophiae Aristotelicae recentiori, at in multis sectatum recentiorum Pythagoreorum placita somniaque, ideoque multa tradidisse ab historia vera et antiquitate aliena. *Hart.*

w) Sobrium hoc *Fabricii* nostri iudicium vberius explicuit argumentis firmavit grauissimis *Meinertf.* in historia originis etc. doctrinarum — part. I. pag. 258 — 260. Monet igitur, aduersarios

Quemadmodum vicissim neque illos puto audiendos, qui Pythagoram a contemptis apud gentes, et ab illis sua vicissim occultantibus Iudaeis<sup>2)</sup>, nescio quae, edocum fuisse sentiant, consultati

farios doctrinae christianae semper cum significatione religionis atque observantiae loquutos esse de Mose et Christo, neque de illorum miraculis dubitasse, Iamblichum vero ac Porphyrium nullius falli et scietis esse convictos, nec vnuquam comparasse miracula, a Christo facta, cum iis, quae Pythagoreas edidisse fingunt, antiquissimos vitae Pythagoricae enarratores, ad quorum testimonia provocarunt Iamblichus ac Porphyrius, et quorum verba ipsa conferunt, sine ulla astutiae prauique consilii suspitione, repetere, eadem litteris consignasse miracula; denique vtrumque in excerptis vel eorum verba recitasse, qui crederent, Pythagoreos sectae suae auctori miracula adinxisse multa. Vulgarem tamen opinionem, Iamblichum et Porphyrium id vnu spectasse, vt ad vni miraculorum Christi labefactandum, Pythagoram sic oratione funderent ac forinarent, quo miraculis redemptorem totius orbis quam aptissime referret, vti Philostratus alique in laudando Apollonio fecisse arguunt, (vid. *Cudworthii* Systema intell. cap. IV. §. 15. ibique *Mosheimii* notas p. 391 sqq. edit. Amstel. in 4.) post Lloydium, Kusterum, Mosheim aliosque permultos acriter tuitus est *Brucker*, in Hist. crit. philos. I. p. 993 sq. in primis in vol. VI. f. appendice p. 265. vbi prudens Fabricii effatum retutare sustinuit, laudans praeter ea *Gerdilium*, Prof. Taurinensem, sententiae suae subscriptorem. *Hartl*.

x) Placuit hoc perquam multis, vt Pythagoram vel genus duxisse e populo Iudaeorum, vt est apud *S. Augustinum* ep. 28. tom. II. p. 902. vel ex Cabalistarum traditis sapuisse crederent, vti *Reuchlinus* lib. I. de cabala, probante *Campegio* *Intriga* lib. I. obs. 5. dist. 2. p. 120. 130. vel ab Esaeis sua esse mutatum, (Pythagorae aetate forte nondum cognitis,) vt vir summus *Hugo Grotius* epist. 552. [Ellaecorum et Pythagoreorum doctrinas inter se confert *Basnag.* in Histoire de Juifs, tom. II. part. II. cap. 21. p. 589 sqq.] vel certe ad Arabes, Chaldaeos et Hebraeos peruenisse et ab iis edocum fuisse, et ex Iudaea in Graeciam sua intulisse, vt ex Diogene apud Porphyrium S. 11. Hieronimo apud Iosephum I. 22. adu. Apion. et Origenem contra Celsum I. p. 13. ex Porphyrio p. 185. ex Ambrosio in Psalm. 118. tom. I. p. 582 sq. ex Megasthenae apud Clement. Alex. Strom. I. p. 305.] iactari solet: ita *Seldenus* de Diis Syris et lib. I. de iure nat. cap. 2. *Huetius* demonstrat. Eu. pag. 85. *Godfr. Huetius* epist. de tetracti Pythagorae, [Widius in Aegyptiac. p. 273.] *Gothesfredus Voigtius* in imagine trinitatis p. 69 sq. *Ioh. Franciscus Buddens* in diss. de peregrinationibus Pythagorae, Ien. 1692. [Gale in Philosophia generali p. 165. cuius argumenta repetit, ornat atque] *Ioh. Iacobus Syrbius* in Pythagora intra Sionem noscend. Ien. 1702. 8. [Rambach in Historia eccles. V. T. p. 698.] Sed Hermippi testimonium, (quem *Iésaius*, non *Iudaeus* scripsisse, suspicatur *Ioh. Clericus* X. biblioth. selectae p. 167.) ambiguum est, Origeni ipsi non lectum, forte nec Iosepho inspecum aucturæ, si genuinum. *Cyrillus* X. contra Iulianum Porphyrii locum laudans, verba *καὶ Ἐβραῖος* omittit. [conf. *Bruckeri* huster. crit. phil. vol. VI. p. 276.] Et Mochem Sidonius, Iamblichus memoratus, tam ducens mihi esse videtur a Moysse Prophetâ, quam Nazaratius Afllyrius a Propheta Ezechiele, vel quocumque Iudaeo Nazareo, aut Aesarae nomen filiae Pythagorae, a nomine Sarae vel Sarrae uxoris Abraham. Conf. *Hermann Christ. Engelken* diss. II. an Pythagoras profelytus factus Iudaeorum et saluator sit. Rostock, 1705. [adde *Iusti Godofredi Rabeneri* diss. an Pythagoras fuerit profelytus, in eius Amoenitatis historico-philosophicis, Lipsiae, 1695. 8. pag. 117 sqq. *Ioh. Christo. Wolfii* biblioth. hebraicae, part. I. pag. 583. Loca veterum multa, quae in hanc rem atque opinionem adduci solent, congesti, subiecto iudicio, *Marsham.* in Canone chronico etc. Franekeræ, 1696. 4. pag. 150 — 154. *Hartl*.] Qui e *Κουρβία* apud Gellium 1. 9. memoratone monachum faciunt Pythagoram, exploduntur a Scaligero praefat. ad Eusebium, perinde vt misisset, si cum monachis hodie conferentes vidisset, quod apud Iamblichum p. 33. Pythagoras dicitur accessisse ad litora ἐπὶ Κουρβία, τὸ Κορινθίον ὄρεϊ ἵδρα ἐκινάει τὰ πολλὰ οὐκ ἵδραζοντες κατὰ τὸ ἱερὸν, et p. 211. Pythagoræ traduntur μοναχοὶ ἐν ταῖς ἱερουσίαις. Sane ad Iudaeos penetrasse Pythagoram, discrete negat *Laërtius* IV. 2. hec in Aegyptio adicit Nouchidem Archipropheta, teste *Clemente* I. Strom. p. 303. et ab Hebraeis τὸ ὄνομα γινώσκον ἱεραβιμίας refert Porphyrius p. 8. *Fabric.* *Meiners.* lib. II. non negat Pythagorae commoratio-

confutati ab Antonio Vandalen libro de Aristlea cap. XXVII. p. 206 sq. Io. Clerico tom. X. biblioth. seclaeae p. 163 sq. Nic. Hieron. Gundlingio part. I. Hist. philosophiae [?] moralis p. 75 sq. et a D. Ioh. Friderico Mayero in Exercitatione, *Vtrum Pythagoras fuerit Iudaeus, an Monachus Carmelita*. Hamb. 1700. [a Papebrochio contra P. Sebast. a S. Paulo, vid. Acta Erudit. Lips. 1696. p. 502. a Bruckero in Hist. crit. philos. vol. I. p. 1002. et 1004 sq. vbi plures laudat viros doctos, vol. VI. f. Adpend. p. 272 fqq. vbi sententiam suam, iter Pythagorae ad Thaletem et Anaximandrum, praesertim ad *Hubraeos* et reliquos Orientis populos, esse fabulosum, ab obiectionibus *Gerdilii*, secus sentientis, et historioli *Hermippi*, *Iamblichi*, aliorumque siue nimis credulorum siue vana mentientium aequo iustoque plus fauentis. solide copioseque defendit, a *Meinero* p. 386 fqq. a *Tiedemannio*, p. 237 fqq. etc. *Harl.*] Ex recentiorum vitae philosophi scriptorum numero praeter triumuiros paullo ante laudatos vnum alterumque nominare mihi liceat, *Thomam Stanteium* equitem anglum, in historia philosophica Iohanni Marshamo inscripta et tertia iam vice edita anglice, Lond. 1701. fol. [ab Oleario 1711. latine versa, Lipsiae typis excusa, ac Venetiis recusa. conf. Heumanni Acta philos. I. p. 523 fqq.] parte IX. tum *Andream Dacerium*, qui vitam Pythagorae scripsit et cum Hieroele, gallice translato, edidit Paris. 1706. 12. eodem anno reculam anglice, Londini. Baelius quidem lapsus memoria est, [siue potius deceptus errore, in *Omeisii* Ethica Pythagorica, p. 4. commisso, vid. Heumanni Acta philosoph. tom. I. p. 372. not. b.] qui in Lexico suo etiam secundae [et recentissimae an. 1740.] editionis, vbi de Pythagora agit, nota *Q. Lucam Holstenium*, ait, edidisse dissertationem de vita et scriptis *Pythagorae*. *Porphyrus* enim dicere voluit, non Pythagorae. Philosophiam pythagoricam illustrandam sibi praeter *Stanteium* peculiariter sumserat *Iohannes Scheferus*, a regina Sueciae Christina ad hoc inuitatus, cuius tamen nihil, quod praefens argumentum spectet, lucem vidit, excepto libello de natura et constitutione philosophiae italicae <sup>9)</sup>, Vpsal. 1664. et Witteberg. 1701. 8. Tum cuius Schefferi doctissimus *Ioachimus Kuhnus*, qui libros de vita et philosophia Pythagorae

D d d d 3 promittit

nem in Aegypto; at pernegat p. 385. et 388. Pythagoram a sacerdotibus aegyptiacis fuisse edoctum litterarum illarum: adfuerat contra, cum adisset Aegyptum, non eo consilio, vt doctrinas sacerdotum arripere; sed, vt constitutionem, leges, mores et cultum sacrum illius populi, cuprinnis, vt formam, arcana artesque ordinis sacri et sacerdotum cognosceret. *Harl.*

9) Hic tantum prodromus esse debuit iusti operis, quod in tres libros distinctum vir eruditus moliebatur: primo libro acturus de vita et disciplina Pythagorae, secundo de Pythagorae philosophia, quam ipsam tribus distinctis partibus explicare voluit, et tertio de claris Pythagoricis: et deinde addere scriptum Hieroclis, carmina Pythagorae, sententias Democratici, Demophilii, Sexti etc. Vid. Schefferi litteras ad Nic. Heinium tom. V. Syllog. *Wurmman.* et ad Ioh. Vossium, datas. Vpsal. 1655.

prid. Id. Iunii et praemissas Vossii libro de Hebraismis N. T. *Fabric.* Conf. *Morhosi* Polyhist. philos. I. cap. 2. sect. 1. ibique Molleri notam. Prior editio Vpsalicensis est rara. Posterioris haec est inscriptio: *Io. Schefferi* Argentoratensis de natura et constitutione philosophiae italicae seu pythagoricae liber singularis. Editio secunda, ex integro curata. Cui accedunt Pythagorae aurea carmina, cum praefatione *Coar. Samuel. Schurzleischii*. Wittenberg. 1701. 8. Conf. *Clerici* bibl. chois. tom. X. p. 159. et de *Hindheim* in *Bemühungen der Weltweisen vom Jahr 1700 — 1750*. vol. I. part. IV. pag. 41 fqq. summam singulorum capitum dedit. De Scheffero eiusque libris tam editis, quam prelo paratis aut adiectis vid. *Fant* Historiam literaturae graecae in Suecia. Vpsaliae, 1779. 4. §. 76. et 77. p. 123 fqq. et *Ionsum* de scriptoribus hist. philos. Lib. III. cap. 34. sect. 4. pag. 196. *Harl.*

promittit ad Aeliani Var. II. 25. sed operi immortuus nihil plane illius argumenti edidit. Pythagorae incunabula in veteri inanimata observata et eleganter atque ingeniose illustrata, videro licet ab illustribus doctrinae viro *Laurentio Begero* in spicilegio antiquit. p. 136 sq. Omisso schediasmata varia ad pythagoricam philosophiam illustrandam facientia, vt *Ambrosii Rhodii* et *Paganini Gaudentii* [iam commemoratos libr.] de metempsychol. Pythagorae, *Schulteri* diss. de disciplina pythagorica, *Marci Mappi* siue *Schalleri* et *Magni Dan. Omefi* ethicam pythagoricam, [ex fragmentis a Galeo collectis male compositam, Altdorf. 1693. 8.] *Claudii Lignierii* de secta pythagorica, *Mich. Bohmii* siue *Anton. Guntheri* Heshusii de abstinentia carnum Pythagorica, *Pythagoram Roderici a Castro*; *Theologiae pythagoricae compendium Cornelii Dieterici Koch*, Helmstad. 1710. *Iohann. Francisci. Buddei* diss. de peregrinationibus Pythagorae; eiusdem disp. de *καθάρσεις* pythagoraeo-platonica, rec. in *analectis* historiae philosophicae, pag. 1 sqq. et 361 sqq. An Essay of transmigration in Defence of Pythagoras, Londin. 1692. [vid. *Acta Erudit. Lips.* a. 1693. pag. 5.] *I. David. Koeleri* diss. de pedantismo Pythagorae, ratione silentii. Altdorf 1714. [A Koeleri iniuria paucis defendere Pythagoram conatur *Io. Friedemann Schneider*, in disp. de philosophia silentii, Halae 1717. §. quinta. Item *Heumann*. in *Actis philos.* tom. I. pag. 725 sqq. recensens hanc disputationem, dubitat §. IV. pag. 729. de veritate narrationis, quod res per se incredibilis sit et ii, qui prodiderunt eam, post Christum natum scripsissent. *Brucker*. quidem vulgarem opinionem ornare, explicare atque tueri sustinuit vol. I. p. 1029 sqq. et quae veteres de illo silentio, *ἔχρησται*, narrarunt, ea collegit *Rittershus.* ad *Porphyr.* §. 19. p. 20 sq. adde *Hollten.* ad illum loc. p. 23. *Küssleri*: at, melius, opinor, exposuerunt illam historiam de silentio, et cautius interpretati sunt *Tiedemann*. p. 276 sqq. ac *Meiners.* p. 454 sqq. *Arisloxeus* vero quod apud *Iamblich.* sect. XCIV. XCV. neque de perpetuo silentio, neque de certo illius tempore loquutus est, mentione examinis pythagorici facta, id memoratu dignum videtur. A. vero *Gellius* A. N. I. 9. p. 79. edit. Gronou-Conrad. locum praeber classicum: „qui exploratus ab eo idoneusque fuerat, recipi in disciplinam statim iubebat, et tempus certum tacere: non omnes item, sed alios aliud tempus pro aestimato cursu *sullertiae*. Is autem qui tacebat, quae dicebantur ab aliis, audiebat; neque percurari, si parum intellexerat, neque commentari, quae audierat; sed non minus quisquam tacuit, quam biennium etc. v. plura de Pythagoreis eorumque classibus apud *Gellium* I. c. et interpretes, qui quidem interdum fabulis adhibent fidem, in exemplo Gronou. Ex illo autem loco videmus, silentium neque perpetuo fuisse quinquennale, neque eiusmodi, vt per id tempus vllam vocem emitte nefas fuisset: sed, vt quibusdam viris doctis apud *Schrefferum* de natura et constitutione philosophiae italicae, p. 117. et *Tiedemann* p. 279. visum est, sic intelligendum esse, vt *Gellius* iam explicuit, praeter ea negatam fuisse novitiam sectatoribus potestatem de rebus philosophicis et doctrina pythagorica, tam inter se quam cum aliis disputandi atque iudicandi. In causis imperati silentii post *Bruckerum* aliosque inquirunt *Tiedemannus* ac *Meiners.* II. cc. Consilium vero Pythagorae fuisse videtur expiscandi, num novitius sit loquax, incautus, cuius lingua praecurrat mentem et num facile possit explorari nec ne, admitti an queat scholis interioribus et initiatorum societati. Haec obiter de celebri illo pythagorico silentio. Hunc philosophi morem eiusque disciplinam symboliceam damnat *Petrus Silianus Regis* in *Discursu philosophico*, in quo historia philosophiae antiquae et recentioris recensetur, 1705. 12. p. 24 sqq. vid. *Heumann* *Acta philos.* tom. I. p. 1066. *Harl.*] — *Io. Ludou. Schmid* de silentio pythagorico, Lipsiae 1699. — *M. Ioannis Thor-*

*roß.* Nylandi, examen argumenti pythagorici pro unitate numinis. Aboae 1700. 8. — De abstinentia pythagorica abanimantibus praeter Porphyrii quatuor libros, *Io. Mich. Weinrichii* de abstinentia carnis pythagorica, tom. IV. Miscell. Lips. p. 164 sqq. *Jo. Lud. Boye* de legibus cibariis et vestimentiis Pythagorae earumque causis. Jenae 1711. [vide de illis plura et bene excussa apud *Meinert.* I. p. 405 sqq. et p. 415 — 435. et *Tiedemann.* p. 309 — 326. uterque de usu carnis et fabarum atque num Pythagoreis licitum fuerit carne vesci, copiosus est; ac posterior examinat quoque, quae *Dodwell.* de aetate Pythag. p. 125 sqq. qui esum carnis a Pythagora pugile introductum, a philosopho autem vetitum fuisse eontendit, *Scheffer* de philosoph. ital. p. 134 sq. p. 146. 156. etc. *Brucker.* in Hist. crit. phil. I. p. 1036. etc. *Meinert.* in: Revision der Philosophie, p. 100. de illa consuetudine, illius origine et consilio iudicarent. Huc quoque pertinet *Sigism. Fried. Dresgii* comment. de alba stola Pythagorae. Lips. 1736. 4. *Hartl.*] I simboli di Pythagora, spiegati da Celso Quattrocase, memorat Philippus Picinelli p. 135. Athenaeo de letterati Milanesi. — *Laurentii Petri Lundii* de Pythagora eiusque semore aureo, diss. Hauniae 1702. [cui opposita fuit *Petri Kraglundii* diss. de aureo Pythagorae semore. Hafniae 1703. —] — *Aureum semur* symbolum ἀποδείκνυσθαι, *Theod. Crüger.* Witteb. 1723. 4. — Dissertationem gallice editam de Choenice Pythagorae male Adriano Relando tribuit *Gottlieb Stolle* in: Historie der heidnischen Moral, p. 237. quum sit *Iac. Rordelli.* [quem Stollii errorem etiam notavit Heumann in Actis philos. tom. II. p. 153.] — Acta Lips. academ. XVI. p. 32. sq. *Fabric.* Neque tamen hic catalogus plenus est et absolutus. Infinitus enim est paene numerus eorum, qui recentiore aetate philosophiam pythagoricam explicare, varia fortuna nec raro diuersa ratione, admissi sunt: quorum insignem copiam enumeravit *Heumannus* in Actis Philosophorum tom. I. p. 370 — 381. vbi secundum quemdam ordinem classesque nominat scriptores historiae pythagoricae. Supplementa dedit idem ibid. p. 751 — 754. et tom. II. p. 487 — 491. cuius serinia expilare nolo. Idem tom. II. pag. 787 sqq. recenset *M. Ambrosii Rhodii*, Gymnasii Christianensis, quod Norwegiae est, Prof. Phys. et Mathes. dialogum de transmigratione animarum pythagorica, quomodo eadem concipi et defendi possit. Hafniae 1638. 8. ac p. 632 sqq. ibid. recitat argumentum disp. a *Georgio Christoph. Gebhardo*, de harmonia coelorum Pyth. Gryphiswald. 1692. habitae. Idem tom. I. part. I. cap. 1. de quibusdam rebus, ad Pythagoram pertinentibus, libere sentit, et historiam philosophiae pythagoricae fabulam esse romanensem p. 14. indicat. Nubem etiam excitantur scriptorum hist. Pythag. *Struu.* et *Kohlus* in bibliotheca philosophica p. 213. 231. etc. *Brucker.* in Hist. crit. philos. P. II. lib. II. cap. 10. de secta italica, hinc inde, et in Adpendice ad hoc caput. Et tamen augeri et amplificari potest eiusmodi index. Neque vero in animo mihi est, omnes, qui de hac philosophia eiusque auctore scripserunt enarrare, quod quidem nec promittere nec praestare possum, et foret nimis molestum. Exiguum tamen spicilegium colligere iuuat. Philosophiam vero pythagoricam explicare, singula et Pythagorae et eius adsecularum placita enumerare atque tam illa, quam quae Diogenes Laertius, Iamblichus ac Porphyrius, qui cauti sunt legendi, conseruauerunt, sub examen vocare, id ab instituto nostro est alienum. Consules Stanleii, Cudworthi, Bruckeri, Tiedemanni et Meinertii libros, in quibus illa late recensentur, et quos frequenter laudavi: quibus adiungi possunt *Agatopist. Cromazianus* in: Della Istoria e della indole di ogni filosofia, vol. II. Venet. 1782. capp. 25 — 27. fusior in doctrina, quam in vita itineribusque Pythagorae explicandis, et *Bayle* in Dictionnaire, art. *Pythagoras*. Qui compendia historiae philosophiae condiderunt, quod ple-

rumque fabulas recoxerunt, nec, quae certa essent aut probabilia aut omnino vana falsaque, sollicitè diligenterque sequeverunt, iubens meritoque praetermittam: excipienda tamen est el. *I. G. Gurlitt*, qui in: Abriss der Geschichte der Philosophie, Lipsiae 1786. 8. p. 34 — 39. de philosophia italica sollicitè intelligenterque egit, et p. 33. et p. 276. scripta quaedam recenset, illam illustrantia, e quibus tantum libri, quem quidem ipse oculis non vsurpauit, at ab Bruckero aliisque laudari memini, faciam mentionem: Plan theologique du Pythagorisme etc. par *Mich. Mourges*, Toulouse 1712. tom. I. II. Amstel. 1714. 8. (v. Journal des Sav. 1713. Jun. p. 448. 639. Jul. p. 14. Journ. lit. tom. IV. p. 281. von *Windheim* Bemühungen der Weltweisen vom Jahr 1700. etc. vol. III. Noriberg. 1730. p. 253 sqq.) His addi possunt *Batteux* Geschichte der Meynungen der Philosophen von den ersten Grundursachen der Dinge. Aus dem Französischen übersetzt (von Garve). Lipsiae 1773. 8. sect. III. de Pythagora eiusque philosophia minus accurate ac subtiliter disputans. — *Morhof* in Polyhistorie, tom. II. lib. I. cap. 2. de philosophiae pythagoricae historia eiusque scriptoribus. — *Abrah. Gevauius*, Prof. quondam Francqver. in Historia philosophica, Francquerae 1674. 8. libr. II. cap. 6 — 19. p. 116 sqq. de philos. pythagorica ipsiusque auctore loca veterum, diligenter collecta, adulit, et recentioribus frequenter consultus videtur. — *Georgii Paschii*, Professoris quondam Kiloniensis, de variis modis Moralia tradeudi, liber etc. Kiloni, 1707. 4. cap. IV. p. 649 sqq. — *M. Fried. Christ. Ellschovs* historisch-critische Lebensbeschreibung des Weltweisen Pythagoras, mit einer Vorrede Herrn Kosod Anchers — (de quaestione, num brutis animalibus tribui possit animus, nec ne? —) aus dem Jünnischen übersetzt von *Philander von der Weisfritz*. Hafniae et Lipsiae 1756. 8. (est labor iuuenilis: auctor enim anno aetatis suae XXIV. morbo variolarum 1751. absumtus est.) — Auctor libri: Histoire de la philosophie payenne, ou sentimens des philosophes et des peuples payens, les plus celebres, sur Dieu, sur l'ame et sur devoirs de l'homme Hagae Comit. 1724. II. voll. nullus est de pythagorica de animorum migratione doctrina, quam Nekia, philosophus sinensis, mille circ. annos ante Christum natus, inuenisse dicitur, et de Pythagora ipso. (vid. Acta Erudit. germ. part. XCVIII. p. 98 sq. De *Windheim* Bemühungen der Weltweisen vol. III. part. VII. p. 273 sqq.) — *Leonardus Corazzani* de Magisterio antiquorum philosophorum, Genueae 1684. 12. libro V. cap. 1 et 2. vulgariter tradit de Pythagora et Pythagoreis. — *M. Christiani Aug. Rotté* diss. de examine conscientiae pythagorico vespetino. Lipsiae 1708. 4. (quem morem Cato apud *Cicronem* de Senectute cap. 11. dicit se exercendae memoriae gratia imitari.) — *Gottlieb Stolle* in: Anleitung zur Historie der Gelahrtheit, passim, praecipue p. 380 — 382. 531. 615 sqq. 443. edit. quartae, Ienae 1736. 4. de Pythagora eiusque opinionibus ac doctrina egit et plures memorauit scriptores, item in Aditamentis p. 176. — *Iac. Windet* de vita sanctorum statu, Londini 1663. 1677. 4. qui putat, Graecos opiniones suas de conditione animi post mortem ex sacra scriptura hausisse. conf. Clerici bibl. choif. tom. I. p. 354 sqq. — Τὸν Μωάδα Πυθαγορεῖον s. vnum theologiae pythagoricae compendium. praef. *Conr. Dietr. Kochio*, resp. Io. Bernh. Hassel. Helmsted. 1710. 4. — De monade Pythagorae, Cohurg. 1741. 4. — Pythagoraei a famoso illo simplicis Talois dogmate, diss. *Magni Dan. Omisii*. Altdorf. 1689. 4. — *Car. Andr. Behi* diss. de delectu ingeniorum pythagorico, Lipsiae, 1742. — *Christ. Gottl. Lucheri* prol. de Pythagorae methodo philosophiam docendi. Lipsiae 1741. 4. — *Io. Georg. Michaelis* diss. de Tetradu pythagorica. Francof. ad Viadrum 1735. rec. in Eiusdem Observat. sacris, Arnhem. 1752. 8. exercit. VIII. (conf. *Meiners*. p. 537, qui monet, sanctitatem illius et consuetudinem per tetradu

traclyn iurandi et antiquissimis Pythagoreis atque Aristoteli fuisse incognitam et demum Pythagoreis, qui tempore Aristoxeni aut serius sub adventum et natiuitatem Christi vixissent, esse adhibitam, *Mosheim*, ad Cudworthi syst. intell. cap. IV. §. 20. p. 576 sqq. edit. Amstel. *I. Iulium* et *Moyse*, au *Soul* ad *Lucianum* pro lapsu inter salutandum cap. 6. tom. I. edit. Reitzii, p. 731. infra §. VI. *Schier* not. ad Pythagorae carm. v. 47. *Tiedemann*, l. m. p. 419 sqq.) — *Gorjus* in symbol. litt. Romae, vol. IX. p. 1. vbi simulacrum quoddam explicatur. — *Io. Sturzelius* in orat. de societate Crotoniensium literaria, lenae, 1754. 4. multus est de Pythagora; at plerumque sectatus narrationes vulgares, hodie partim explosas. — *Cel. Heyne* in opusculis academicis, vol. II. prolus. X. de Crotoniatarum republ. et institutis, cum epimetro (p. 196 sqq.) de Pythagora et Pythagoreis legumlarioribus, item p. 205 sq. de Metaponto, Pythagorae hospitio et Pythagoreorum studiis nobilitaro. Maiorem, quam par erat, laudem scientiae mathematicae atque astronometricae tribuunt Pythagorae *Montucla* in: *Hist. des Mathem.* tom. I. et *Dutun*. Recherches sur les decouvertes attribuées aux modernes, tom. I. p. 156. 171. 181. 202. *J. Aug. Liberard* super Astronomia Thaletis et Pythagoreorum, in: *Neuen vermischten Schriften*, Haae 1788. 8. nr. IV. contra censorem in: *Lenenf. Allgem. Litter. Zeitung* nr. 84. a. 1787. negat, ignem centralem fuisse intellectum solem, et Aristarchum, Samium, docet melius excogitasse planetarum systema; conf. *Jagemannii* Geschichte der freyen Künste und Wissenschaften in Italien (ex *Hieronymi Tiraboschi* Storia della Letteratura Italiana, Modenae in 4. rec. Florent. in 8. concinnata, tom. I. p. 36 sq. edit. notiss. Mutin.) vol. I. Lipsi. 1777. 8. part. II. cap. 1. vbi a p. 43. de Pythagora eiusque disciplina strictim agitur, et p. 107. 150. et 261. de fatis philosophiae pythagoricae inter Romanos. Conpara iudicium *Meinersf.* l. c. p. 554 sqq. — *Obseru.* de Pythagorae *Κυάμω* in *Miscell. obseru. critic.* Belgic. vol. VI. tom. II. p. 417 — 451. Auctor sustinuit demonstrare, Cyamos, quibus abstinentum iubebat Pythagoras, fuisse non fabas, — sed oua. — *Tiedemannus* de musica pythagorica, in: *Forkelii* musicalische Bibliothek, part. III. et de scriptis quibusdam pythag. num genuina sint, in: *Deutschen Museum* a. 1778. disputat. De fabis earumque vsu vetito locus est facetus apud *Lucianum* in XX. dialogo mortuorum, p. 415. tom. I. quem diligentiam effugisse *Kittershusii*, qui ad Porphyrii vitam Pythag. p. 66 sq. multa de hoc praecepto pythagorico collegit, animaduertit *Tib. Hemsterhusius* ad *Luciani* locum, et ipse quaedam doctè disputat. Enimuero quaestio, num Pythagoras ipse fabis omnibus abstineret, et quae causae fuerint illius prohibitionis, iam ab antiquissimis temporibus fuit agitata. nec poterit certo definiri; vid. praeter *Kittershusium* ac *Brucker*, et auctorem in *Obil.* n. il. Belgic. modo memorarum, *Bayle* in *Diction. voc.* Pythagoras (l) p. m. 744 sq. (vbi *Windet* explanationem, de vita functorum p. 76. adfert.) *Menag.* ad *Diogen. Laert.* VIII. 34. *Meinersf.* l. c. p. 431 sqq. *Tiedemann*, l. m. p. 315 sqq. qui suspicatur, a Pythagora illam consuetudinem et praeceptionem aut potius superstitionem ex Aegypto, (vid. *Herodot.* II. 37.) esse ductam, et ad disciplinam doctrinasque Pythagorae maxime arcauas, ideoque vel paucissimis illius discipulis cognitae pertinuisse. Sed haecenus. *Hartl.*]

## E P I M E T R O N.

Iam supra monui, et aetatem et fidem eorum, qui de Pythagora olim scripserunt, aut quorum auctoritate vsi sunt Iamblichus ac Porphyrius, curatius esse inuestigandam atque examinandam, vt, quae probabilia aut certiora videantur, cernere queamus. In recensendis autem vitae et placitorum pythagoricorum scriptoribus egregie versatus est cl. *Meinersf.* cum in

Historia doctrinae de vero Deo, Lemgou. 1780. 8. part. II. sect. II. qua Pythagoras eiusque vetustissimorum discipulorum opiniones de rerum omnium ortu atque causa exonerunt, nunc in primis in: Geschichte des Ursprungs, Fortgangs und Verfalls der Wissenschaften in Griechenland und Rom, tom. I. cap. 3. p. 178 sqq. Ut rite procederet, omnes eiusmodi scriptores in quinque dissepuit classes; prima igitur classis comprehendit eos, qui ante Aristotelem Pythagorae fecerunt mentionem (p. 188. coll. p. 290 sqq.) altera continet Aristotelem eiusque discipulos aut successores, aut his aequales, n. Aristoxenum, Heraclidem Ponticum, Cleanthem, Hermippum, (e quibus plurima, vera fictaque hauserunt posteri,) Zenonem, Alexin, comicum, Durin Samium, historicum: in tertia classe recensentur, qui post primos et antiquissimos Aristotelis discipulos, ante Christum natum, hanc historiae philosophicae partem siue adtingerunt siue vberius exposuerunt, in quibus Timaeus, Hermippus, Neanthes, Diodorus et Alexander praecipue sunt notandi: in quarta classe enumerantur scriptores incertae aetatis, qui sunt Antiphon, Socrater, Dionysiphanes, Hippotus, Androcydes, Eudoxus, (de quo vide tamen censorem in biblioth. crit. Amstel. vol. II. part. VIII. p. 111. not. x.) Apollodorus, arithmeticus, et Lycon Iasius: quinta et ultima classis complectitur enarratores vitae et scholae pythagoricae, qui post C. N. vixerunt, Apollonium Tyan. Nicomachium, Moderatum, Numenium, binos Diogenes, Porphyrium, Iamblichum, et Anonymum apud Plotium, una cum aliorum tellimoniiis passim proditis. Horum singulorum fidem examinat, ostendit, quos sectari sint potissimum Iamblichus et Porphyrius, quas peculiare narrationes quidam prodiderint memoriae, et quae in singulis siue laudanda veniant siue vituperanda. Nimis abstraheret a scopo et consilio, si omnia repeterem copiosius aut explicarem. Inter ea, ut saluam lectoris moueam, pauca tantum adornabo. P. 195. de Aristotele copiosus est, fidem illi tribuit, defendit eum ab iniuria *Morhemii* ad Cudworthi syst. intellect. tom. I. p. 16. edit. Amstel. in 4, adfirmat, p. 200. Aristotelem genuinos Pythagoreorum vetustissimorum libros habuisse, eorumque decreta tradidisse nobis, (coll. Historia doctrinae de vero Deo p. 299.) nec ista corrupisse aut mutilasse, quaedam tamen male intellexisse, p. 205. Libros tamen eius de Pythagoreis etc. (de quibus vid. *Ionsium* de scriptor. hist. philos. I. cap. 11. §. 1. p. 62.) interuisse, valde est dolendum. (Aristoteli aequae ac Platoni in explicandis atque recensendis Pythagorae placitis, omnino fidendum esse, contendit quoque probatque *Hyacinth. Sigism. Gardilur*, Professor Tauriensis, in *Introductione ad studium religionis*, libro II. qui totus agit de secta italica, p. 243. Dissentit vero *Bruckerr*, in Hist. crit. phil. Adpend. f. vol. VI. p. 263 sq. et fidem derogat Aristoteli.) *Heraclides Ponticus*, ex cuius scriptis, (vid. Diogen. Laert. V. 88.) Diogenes, Iamblichus, Porphyrius aliique multa hauserunt, pater habetur multarum de Pythagora fabularum: is igitur, si recedit a narrationibus aliorum fide dignorum, tellis locuples numerari non potest. *Clearchus* in fragmentis apud Athenaeum vera tradit, in reliquis valde credulus, ideoque suspicione fabularum falsive non caret, (p. 211. 224 sqq.) *Aristoxenus*, discipulus Aristotelis; etiam si lapsus sit aliquoties, summam fidei atque auctoritatis laudem nactus est, (p. 213 — 222.) *Dicaearchus*, quem Cicero magni aestimabat (ad Attic. II. 2. VI. 2.) fide dignus est et paene par Aristoxeno atque Aristoteli, quamquam culpa negligentiae aut fabularum quorundam crimine haud vacat. (At compara, quae de Dicaearchi atque Aristoxeni fide docte notantur in bibl. crit. Amstel. II. part. VIII. p. 111 — 113.) *Timaeo* parum fidei de rebus pythagoreis est tribuenda. *Hermippus*, sub Ptolemaeo Evergera, suspectus est, et multarum de Pythagora eiusque imitibus fabularum parens aut continuator, homo credulus, (p. 222 — 231.) Idem

iudicandum

iudicandum est (dissentiente tamen censore in bibl. crit. Amstel. II. 8. p. 114. not. d) de *Neanthe*, sub Attalo florente. (p. 231 — 236.) *Alexander Cornelius*, polyhistor, Sullae temporibus, homo credulus fuit, (eius tamen auctoritatem esse eam, ut tam leuibus argumentis labefactari nequeat, sentit censor in bibl. crit. Amstel. II. 8. p. 114. not. e) *Diodorus Siculus* e fontibus limpidis hausit. (p. 236 — 238.) *Apollonius Tyian.* acmulus pythagoricae disciplinae et seueritatis, homo superstitiosus, et fabularum ac praesigliarum amans. (p. 238 — 248.) *Moderatus* multa falsa tradidit maleque interpretatus est antiquissimum Pythagoreorum placita. (p. 248 — 250.) *Nicomachus*, Heraclidis et Moderati vestigia premens, aequae ac illi, male fidus scriptor, homo credulus fuit, inficius et multarum de Pythagora fabularum auctor. (p. 250 — 252.) *Diogenes*, (de quo egit quoque *Dodwell*, in Exere. II. p. 176. et censor in bibl. critica Amstel. II. part. VIII. p. 123. not. q. contra *Meinerlium* disputans.) ex mente *Meinerlii* saec. III. probe dignoscendus a *Diogene Laertio*, fabulator, qui vera a falsis haud recte discernere potuit. Pariter *Numenius*, initio saec. III. platonicae philosophiae Athenis magister, de Pythagora, Platone, quem prioris imitatore fuisse exillinauit, aliisque multa inepta dixit scriptisque, p. 253 — 256.) *Diogenes Laertius*, compilator, confusus et credulus fuit, fontes quidem adiit, sed ex riuulis quoque turbidis inconsideranter hausit. In historia societatis pythagoricae *Aristoxenum*, in epitome autem philosophiae pythagoricae *Aristotelem* et *Alexandrum* sectatus, fidem meret, uti *Sextus Empiricus*; in enarratione autem vitae Pythag. scriptores malae non minus quam bonae fidei exscriptis, ideoque cautio est adhibenda. (Estatum tamen *Meinerlii* nimis vage pronunciatum esse, censor in bibl. crit. Amstel. II. part. VIII. p. 124. not. t. docet.) Ad *Iamblichum* hominem non adeo quidem malae fidei, at parum acris iudicii, et *Porphyrium* bene intelligendos atque eorum narrationes de Pythagorae huius schola rite cognoscendas atque examinandas magna iudicii subtilitas, intentio animi et inuestigatio scriptorum, quos siue certo et nomine singulorum significato, siue probabiliter consuluerunt, est adferenda: atque examen seuerum instituit fontesque, e quibus hausit ille, sagaciter aperuit *Meiners*. praeceptis quibusdam criticis praemissis, p. 258 — 290. Sic quoque p. 290 — 303. (confer tamen multorum defensionem in bibl. crit. Amstel. II. 8. p. 114 fqq.) de *Ionis Chii*, *Anaximandri*, *Theopompi*, *Aristoxeni*, *Aristarchi*, *Metrodori*, *Eudoxi*, *Hieronymi*, philosophi peripatetici, *Lyci*, *Sotionis Alexandrini*, *Antiphontis*, *Soficratis*, *Hippoboli* aliorumque fide et auctoritate aperte sensit et raro tulit iudicium honorificum.

Addam alia a Pythagorae vitam et disciplinam pertinentia. Pythagoram fuisse *Samium*, nobilissimi et fide dignissimi tradunt auctores, quae fama etiam fuit tempore *Luciani*; vide huius dialogum, *Somnium*, in quo multa lepide narrantur de Pythagora, cap. 4. Alii eum dixerunt *Tyrrenum*, ex vna insularum, quas Athenienses possederunt, ecclis Tyrrenis. Alii vocant eum *Phlasiu*, *Metapontium* alii; alii *Syrium*, *Tyro*, *Phoeniciae* vrbe oriundum. Alii (vt *Maffei* in: *Osleru*. lett. tom. IV. p. 72. coll. *Jagemann*. in: *Geschichte der freyen Künste und Wissenschaften in Italien*. I. p. 38, et ipso *Tiraboschio* tom. I. p. 29 sq.) faciunt eum *Hetruscum*, quae opinio inde orta fuerit, quod aliquot pythagorica placita similitudinem quamdam habent cum ritibus quibusdam *Hetruscorum*, a quibus illa mutua funserit Pythagoras, (v. *Heyne* in nouis *Comment. societatis regiae Götting.* tom. IV. p. 87.) *Hyacinth. Gimna* in: *Idea della storia dell'Italia letterata etc.* Neapoli 1724. 4. *Samum*, vrbeni in *Calabria*, hodie *Creganura*, pariam fuisse Pythagorae contendit; v. germ. *Acta Erud.* part. CIV. *Sidonem*, *Phoeniciae* quondam metropolin, eius fuisse patriam, e *Iamblich*o probatum iuerunt, aut potius errarunt

*Christ. Schrader* in diss. I. de Pythagora, Lips. 1708. §. 6. et *Triller* ad versionem theotifcam metricam Hug. Grotii Tragoed. *Christus patiens*, p. 572. edit. II. Haec tamen de Pythagorae patria incerta historia aut opinio orta esse iure videtur *Bruckero* Hist. crit. phil. I. p. 994. partim ex diuersis Pythagorarum apud veteres celebratorum locis natalibus, partim ex incerta parentis patria, quum generis ortus cum patria confunderetur. Eadem causa fuerit, cur veteres in patre Pythagorae nominando variarent. Tutillima et maxime probabilis narratio est eorum, qui tradunt, patrem fuisse *Mnesarchum*, de cuius ortu et patria in vtramque partem, multis etiam fabulis excogitatis, disputarunt veteres, matrem Pythaidam; auum Euphionem; proauum, si *Pausaniam* II. cap. 13. p. 140. audimus, Hippasum, pulsum Phliunte ab Heraclidis. Aliis apud *Diogenem Laertium* VIII. 1. pater eius fuit *Marmacus* qui quidem vnus e maioribus Pythagorae Philiassii fuerit. Secundum *Iustin.* XX. 4. audiebat pater *Demaratus*, quae quidem lectio Vossio ad eum locum ex pristina lectione *Marmacus* tarditate librariorum enata videtur, probante *Tiedemann*, qui post interpretes ad *Diogenem Laertium*, et post *Stanislaum*, *Bruckerum* aliosque in: *Griechenlands ersten Philosophen* p. 214 — 212. de Pythag. parentibus et patria egit, et p. 219. refutauit *Bruckero*, in Hist. crit. Phil. p. 994. suspicatum, *Mnesarchum*, alienigenam, increaturae causa Samum profectum, ibi ciuitatis iure donatum fuisse. Idem doctissimus *Tiedemann* p. 329 — 333. de familia Pythag. disputans, ostendit, vnam tantum e pythagoricis mulieribus fuisse, quae *Theano* vocata sit; hanc fuisse *Brontini Crotonatis*, falsis, atper errorem culpamque librariorum, iam antiquioribus temporibus commissam, (*Cretensis*); *Diogenem vero Laert.* VIII. 43. *Photium* Cod. CCXIX. *Suidam* in *Theano*, (v. *Brucker.* l. m. p. 1019sq. et interpretes ad *Diogenis* locum citat.) *Iosium* de script. hist. phil. I. 1. 7. et *Menagium* de mulier. philos. p. 47. et ad *Laertium* l. cit. aliosque haesitasse aut deceptos fuisse. Filius *Pythae Telaeus*: quod alii etiam addunt *Arimestum*, ac *Mnesarchum*, quem iuuenem diem obiisse referunt, aut *Marmasum* et *Damonem*, id non adeo validis foleiri solet argumentis. Differt aliquantum *Bentlei*, in Respons. p. 32 e vers. *Lennepii*. *Filiae* tantum fuisse videntur *Damo* et *Myia*: ceterae, quae memorantur, *Theano*, (ex corrupta lectione nominis *Δαμω* forte enata), *Arignote* et *Sara*, l. ex correctione *Bentleii*, *Aesara* p. 215. l. m. videntur suspectae. *Dodwell.* tamen in Exercit. II. p. 123 sq. contendit, *Damonem* filiam fuisse Pythagorae pugilis, non philosophi, ab illo diuersi, illius autem *Damonis* filiam, *Vitaleu*, nuptam *Telaugi*: philosophi autem filias fuisse *Myiam* et *Arignoten*, quae potuerit a *Crotonis* fluuio *Aesaro* cognomen etiam *Aesarae* traxisse. Enimvero, quis erit *Apollo*, qui verum et vnice certum dicat. De eius praecceptoribus, e quibus vnus est *Pherecydes*, de quo dubitari non possit, iam supra differuimus. adde *Bentlei* Responsion. ad C. Boyle §. III. p. 31. Quod metempsychosin defendebat, etiam varias ille subiisse corporis mutationes credebatur; vid. *J. Henr. Winkler* ad *Platonis Phaedonem*, Lipsiae 1744. p. 239 sq. Pythagorae animam ab *Apolline* ad homines missam, adfirmat *Iamblichus* in vita illius cap. 2. et ipse iactat apud *Lucianum* in *Somnio* f. Gallo cap. 16. p. 726. tom. II. Reitzii, vbi v. *Moyf.* du *Soul* et *J. M. Gesnerum*. Ipse dicitur gloriatus esse, se, antequam Pythagoras esse coepisset, fuisse *Pyrrhum*, *Hermotimum*, *Euphorbum* (h. e. secundum *Garterer*, ter intra 673. annos cyclum lunarem absoluisse) et ante tempora *Troiana Aethalidem* 2). Exuto Pythagora, se factam esse

2) Quam haec sui scriptissimam, multo post cognoui, vel. *Garterer*. in recitat. de Metempsychosi,

immortalitatis animorum symbolo Aegypto, ad Herodotum II. 122 et 123. (in Commentariis. loc. Goring.)

esse Aspasiam meretricem Milefiam, ait apud *Lucianum* l. m. cap. 19. Contra apud *A. Gellium* IV. 11. post Pythagoram fuit Pyrauder, deinde Calliclea dea, tum femina pulchra facie meretrix, cui nomen fuerat Alce; vid. *Diogen. Laert.* VIII. 4. ibique interpr. et *Mosé. du Soul* ad *Luciani Somnium* p. 727 sq. Lepide explicat hanc Pythagorae opinionem. eamque sensu abscondito atque allegorico esse intelligendam, docere sustinet *Irthuius* in libr. de Palingenesia veterum etc. cap. V. p. 499. At enim miramur istas fabellas s. ingeniosam allegoriam et partim calumnias. Id tamen observandum esse iudico, *Lucianum* atque *Plutarchum* in enumerandis ac referendis Pythagorae scholaeque pythagoricae placitis ut plurimum sequutos esse opiniones ac narrationes recentiorum saec. I et II. Ingenium in eo erat tam splendidum, quam callidum; iudicium multo vsu rerum et philosophia subactum, et legitima ratione ac scientia cogitandi superabat is Pherecydem, suum doctorem. Litterarum tamen copiam et sapientiam Pythagorae non debemus nostro pede nostraque aetate, sed ingenio viribusque illius aevi et infansiae metiri. Quare *Bayle* in *Diction. voc. Pythagoras*, nimis est eloquentiae pythagoricae admirator. Multa is sumit ab Aegyptiis, nec vero omnia, quoniam iam antea multis superstitionibus atque opinionibus et vera falsaque rerum cognitione Graecia fuerat imbuta. Originem igitur traxerit ab Aegyptiis abstinentia esotericorum a piscium et fabarum esu de qua disciplina v. *Brucker.* *Tiedem.* *Meinersiusque.* Doctrinam de anguriis et ominibus, Homero iam cognitam, non ex Aegypto duxit, ut *Brucker.* H. er. phil. I. p. 1083. putavit; at doctrinam de numeris, quibus magnam vim inesse censebant Pythagorei, et theologiam arithmeticam, debere videtur Aegyptiis, sed variavit illam aliterque adcommodavit. vid. *Tiedemann.* l. m. p. 315. 317. 406 et 428. A Magia, quae tum pars habebatur pietatis et cultus diuini, nec in sensu crassiore sumenda, non fuit omnino alienus: et fuerunt, qui praestigias aut magicas enim artes (*γερτρίας*) amplexum referrent. vid. *Plinii* H. N. XXXI. 1. *Diog. Laert.* VIII. 32. 36. *Lambecii* Comment. de bibl. Caes. Vindob. tom. VI. p. 383 sqq. edit. Kollarii. Hinc religionis studium singulare, insignis deorum daemonumque cultus, mysteria et secreta cum silentio, vaticiniorum et more Pherecydis, et bono quidem consilio ad auram imperitae multitudinis captandam, (vid. *Sturz* in Pherecydis fragmentis p. 36 sq.) familiaritatis cuiusdam cum genitiis ac diis intimae opinio et alia temporum simplicitati saeculi que ingenio adcommodatae magiae indicia. Superstitiones autem Graecorum magicas auxit peregrinis, quas in Aegypto imbiberat, caerimoniis et incantationum aut diuinandi generibus; vide plura in *Diet. Tiedemannii* disputat. de quaestione, quae fuerit artium magicarum origo etc. Marburgi, 1787. 4. p. 33 sqq. *Meinersii* Geschichte etc. p. 480 sqq. p. 503 sqq. inprimis p. 485. vbi in nota refutat *Eusebium* cap. XI. in Hieron. 438. 439. negantem, Pythagoram iaculasse consuetudinem et familiaritatem cum diis et daemonibus. A magiae tamen suspitione illum purgare aduersus est *Gabr. Naudatus* in Apologia, gallice scripta, pro viris illis, qui falso aduersati fuerunt Magiae, cap. 12. Num etiam ab Orpheo quaedam sumserit mutua, paullo inferius videbimus. Quamquam ipse non dicitur rempublicam capeffuisse aut fuisse legislator, et Cicero de Ora. III. 15. adfirmat, *Pythagoram*, Democritum et Anaxagoram a regendis ciuitatibus totos se ad cognitionem rerum transulisse; tamen magnam Graeciam instituit et praeceptis suis erudiuit, sobria dedit consilia ad rempublicam bene prudenterque administrandam, et ad virtutem, amicitiam et pietatem colendam:

E e e e e 3

lendam:

ting. doct. class. philol. tom. IX. p. 43 sq. et ephemer. ting. Gotting. 1789. plag. 172.) acute docuisse, Pythagorae illam doctrinam, symbolum cycli, ex Aegypto hausisse, et triplicem cyclum ingeniose explicuisse.

lendam: multos ciuitarum principes habuit sectatores; luxum et luxuriam institutis, exercitationibus corporis et mediocritate studuit exstirpare, et praecepta dedit vilis victus vitaeque. vid. *Tiedemann*. Graeciae primos philosophos, p. 326 sqq. et pluribus locis, *Meiners*. l. c. pag. 418 sqq. 463 sqq. 468 sqq. cel. *Heyne* in opuscul. academicis, vol. II. p. 198 sqq. Enimuero scirem inmitterem in alienam messem, si, quae Pythagoras de Deo, de materia, de rerum principis, de Vniuerso et sole, de igne illo, quem ab terra discretum, aliis hec cum medio in mundo positum arbitrantibus, (vid. Aristot. de Coelo II. 13. p. 650. et 659.) *Central Feuer*, *Stanski*. histor. phil. p. 352. *Brucker*. Hist. cr. phil. tom. I. p. 1063. aliique solem ipsum fuisse intellectum putarunt; a *Tiedemann* p. 447. 448 sqq. acute fuleque refutari, doctrina illius sagacius explicata, (conf. *Plutarch*. de placitis philos. III. 11. et *Corssum* ad h. l. p. XXX sq. dist. I. supra I. cap. 20. p. 177.) de aeternitate mundi, de animo eiusque transmigratione, et immortalitate, de vitae ratione et consuetudine, sensisse a praecepisse dicitur, et quanta obseruantia ac pietate Pythagorei prosequuti sunt auctorem illius sectae, uberius exponerem. Ablegandi sunt illius philosophiae amantes aut curiosi ad scriptores historiae philosophiae virosque doctos, quos saepius laudauit, Cudworthum, Mosheimium in animaduersionibus ad illius systema intell., Stanleium, Bruckerum, Meinersum ac Tiedemannum, qui in utramque partem adfatim disputarunt: adde supra lib. I. cap. 20. §. 13. p. 180 sq. et cl. *Io. Aug. Eberhard* in: Neuen vernünftigen Schriften. Halae Magdeb. 1788. 8. nr. III. vid. ad. finem §. 11. In omni tamen inquisitione et opinione dogmatumque Pyth. examinare tenendum est, 1) Pythagoram non tantum, quantus a senioribus habebatur, fuisse philosophum et mathematicum, nec ea omnia, quae ipsius ingenio et acumini adscribebantur, inuenisse, multo minus redigisse in formam artis, (vid. *Meiners*. p. 511 sqq. qui p. 519. comprobat effatum Aristotelis, philosophiam Graecorum fuisse vsque ad aetatem Anaxagorae in infantia et balbutisse, p. 552 sqq. etc.) 2) sciendum est, Pythagoreos vel antiquiores mox immutasse aut alios aliter exposuisse placita doctoris sui, ita ut iam Aristotelis aetate (Meteorol. I. 6. etc.) in diuersas diuisi essent partes. vid. scholiast. ad Theoricum XIII. 5. *Mosheimius* quidem ad Cudworth. syst. intell. IV. §. 20. p. 570. edit. Amstel. acute iudicat, et ex insigni discipulorum eius dissensione efficit. quum nihil in literas retulerit Pythagoras, nec de rebus omnibus mentem suam aperte sit eloquutus, euenisse illi, quod euenire necesse erat, ut ex suo quilibet ingenio philosophiam eius interpretaretur, et quae ipse pro veris ducebat, ad Pythagoram transferret: in eo tamen labi et mihi et Tiedemann p. 356 sqq. videtur, dum contendit, *proprie philosophiam Pythagorae cum ipso interuisse Pythagora*, atque post fata eius, qui Pythagorei salutari voluerunt, vix dimidiis Pythagoreos. aut nomine potius, quam reapse, viri huius sectatores fuisse: *disciplinam Pythagorae, instituendi rationem et reliqua huic commissa una cum ipso ex orbe sublata esse, nec a quoquam postea usurpatam*. Contrarium docet Tiedemann. l. c. Is etiam p. 296 sq. docet et p. 305 sq. Pyth. non ab omnibus discipulis coecam postulasse fidem, aut sustulisse libertatem sentiendi. Iam Aristotelis aetate duo diuersa Pythagoreorum fuerunt systemata, quae late exposuit Tiedemann. p. 373 — 383. atque *Meiners*. p. 500 sqq. Pythagoreos in Italia et Sicilia post Olymp. LXXX. strictius adhaesisse placitis et institutis superiorum, quam ii, qui in Graecia propria nomen et disciplinam Pythagoreorum iactitassent, qui ab antiquorum primorum eius sectae adsecularum consuetudine et ratione tam docendi quam viuendi valde deficiuissent: quod facile euenire potuit, quia in Graecia plures sectae orae sunt, e quarum diuersis sententis ac doctrinis disciplinae Pythagorei in Graecia propria quaedam adoptasse potuerant.

3) Inter omnes constat, recentiores Pythagoreos, praesertim Platonicos, saeculis post C. N. prioribus, deseruisse viam, doctrinam et disciplinam antiquam, multas exclusisse aut propagasse atque amplificasse fabellas, et multa adfinxisse aut nomini aut doctrinae Pythagorae, quae quidem ad laudem et admirationem illius facerent; sed longe abessent a simplicitate antiquitatis et veritate historica: vid. quae de *Moderato*, arbitrante Platonem, Pythagorae opiniones de numeris eorumque potestate arcana adoptasse atque ornasse, et de *Nicomacho* inepto interprete, cuius tamen scripta recentiores Platonici atque doctissimus quisque scriptor ecclesiasticus fecerunt magni et illustrarunt, adprime monuit *Meinerf.* l. m. p. 534 sqq. item quae *Tiedemann.* p. 443. contra *Bruckerum* in *Schellhornii* Amoenitat. litterariis tom. VII. p. 221. (rec. in *Bruckeri* Miscellan. sect. I.) disputavit, quatenus numeri Pythag. conveniant cum ideis Platon. Sed satis de his. Pauca tantum spicilegii instar addam. *Potteri* Πυθαγόρας μετέμψυχος, s. theses quadragesimales in scholis Oxoniae pro forma habitae; Lugd. B. 1684. 12. — Pythagorae et quorundam Pythagoricorum sententia de animo illustrat *Hieronymus Rorarius* in libro, de anima brutorum l. quod animalia bruta saepe ratione utantur melius homine, ex recensione *Georg. Henr. Ribouii*, Helmstad. 1728. §. 181 sqq. p. 615 sqq. (comp. Bayle Dictionaire. art. *Rorarius* (D. E.). Pythagorae giusque sectatorum, Archytas Tarentini, Empedoclis, Critonis, Epicharmi, etc. sententias de animo eiusque immortalitate persequitur *M. Christian. August. Salig* in Philosophumen. veterum ac recentiorum de anima et eius immortalitate, disp. Halae Sax. 1714. habita. p. 28 — 32. Doctrina de transmigratione animorum, num ab Aegyptiis orta sit, (quod quidem verisimilius esse videtur, atque *Herodotus* II. cap. 123. vbi vid. *Wesseling.* p. 162 sq. alique, quorum testimonia collegit et diiudicavit post *Brucker.* in Hist. crit. philol. I. p. 296 sqq. *I. Wilh. Schmid*, Vir Cel. mihi quae amicissimus, in praesenti Theologus Ienensis, in Diss. II. histor. inscripta: Immortalitatis animorum doctrina historice et dogmaticae spectata, Ienae 1770. §. VII. et VIII., tradiderunt,) necne? quod *Irhouius*, libro mox memorando, existimat contenditque, et quomodo sit interpretanda, illa inquisitio quaestioque viros doctos in diversas traxit sententias. *Gattereri* V. C. sententiam et commentat. iam supra laudavi. Cl. *Sturz* in Pherecydis fragmentis p. 13 sqq. paucis quoque attingit illam quaestionem, cui videtur Pherecydes primus ad Graecos transtulisse hanc, de animorum migratione sententiam, ex Aegypto ductam. adde *Adam. Guil.* Franz kritische Geschichte der Lehre von der Unsterblichkeit der Seelen. Lubec. 1747. 8. p. 296 sq. Alii igitur sensu proprio; alii vero sensu reconditiore et mystico intellexerunt illam animorum transmigrationem. Figurata illam esse accipiendam, *Timaeus Locrus*, *Reuchlinus*, *Dacertius*, alique adfirmarunt apud *Brucker.* l. c. p. 1093. quibus accesserunt *Gualt. Irnouius* in libro inscripto: De Palingenesia veterum seu metempsychosis sic dicta Pythagorica libri tres, Amstelod. 1733. 4. et *Adam. Hartmann* in diss. respondente *I. Casp. Eichlero*, Marburgi 1733. habita: Metempsychosis Pythagorae ab imputationibus absurdis liberata. (conf. *Windheim* Bemühungen der Weltweisen vom Jahr 1700 — 1750. vol. V. Noriberg. 1753. 8. p. 561 sqq.) Negavit quoque a Pythagora ductam fuisse metempsychosin, *Barthelemy* in: Voyage du jeune Anacharsis en Grèce etc. Paris. 1788. 8. vol. VI. p. 321 sq. vbi a p. 313. pro Pythagora multa bene scripsit. Illi autem putant, metempsychosin, vt vulgo explicatur, vniuersae disciplinae Pythag. contrariam esse, nec posse conciliari cum aliis eius decretis; hinc per illam significari varias adfectiones et mutationes animi, quas animus, ex mente quidem Pythagoreorum et Platoniorum, susluerit, et ante, quam in hoc corpus descenderet, et quum in eo versatur, et quum ex eodem

rursus

rursus auolarit. Hanc autem interpretationem esse contortam, et repugnare tam multis veterum testimoniiis et pythagoricae de sui ipsius animi migratione opinioni atque sacrae, ideoque proprie intelligendam esse illam doctrinam, perite commentariuntur *Isidoreus* in *Obferuati.* Hal. tom. II. obseru. X. p. 267. *Moshemius* ad *Cudworthi* Syll. intell. IV. §. 18. p. 498 sqq. edit. Amstel. *Brucker*, I. mem. *Tiedemann*, libro saepius excit. p. 525. *Doederlin*, libro niox memorando, §. 20. pag. 230. alique: inprimis et vberius *Gottlieb Wernsdorff*, Prof. nuper *Dantiscanus*, quum adhuc *Wittebergae* literas bonas doceret, in erudita disp. de *Metempsychosi* veterum non figurate, sed proprie intelligenda, *Wittebergae*, 1741. qui *Eichleri*, praecipue *Irthonii* argumenta sub examen vocat et damnat; adde *W. Burtons* göttliche Sendung *Mosis*, ex interpr. german. I. *Christ. Schmidt*, Francof. et Lipsiae, 1751. 8. part. I. *Quer* in: *Histoire critique de l'ame des Betes* etc. part. II. Amsterd. 1749. 8. cuius vero iudicium et eruditio parui aestimatur a *Windhemio* in *Philosophisch. Bibliothek.* vol. V. *Hannouer*, 1752. p. 235 sqq. — *Schur* ad *Pythag.* carm. p. 78 sqq. *Cassp. Loegerus* de *metempsychosi* *Pythagorica*, Lipsi. 1666. 4. *Pagan. Gaudentius* de *Pythagoraea* animarum transmigratione, Pisis, 1641. 4. *Eberh. Dzu. Hauber* de *metempsychosi* *Pythagoraea*, Vlm. 1724. — adde ad finem §. II. citatos libros. — A partibus tamen *Pythagorae* licet et memoria recentiore atque illam animorum migrationem vindicare conatus est *Brann. Brunus* in libro, de minimi existentia cap. III. p. 11 sq. vid. *Chryst. Aug. Heumannii* epistol. in thesauro epistolico la *Croziano*, vol. III. p. 147 sq. Praecepta vitae et symbola pythagorica collegit et interpretatus est, et de ipso *Pythagora* scilicet dixerunt *Gottlieb Stollie* in: *Histoire der heidnischen Moral*, Ienae, 1713. 4. §. 119 — 131. et §. 132 sqq. pari exposuit ratione antiquiorum quorumdam *Pythagoricorum* placita atque sententias — De *Theologia* *Pythagorae* *Christian. Albertus Doederlin* in *Animaduersionibus historico-criticis de Thaletis et Pythagorae theologia* ratione, s. l. 1750. 8. cap. II. p. 76. copiose docteq. disputauit, multa melius, quam alii, explicuit, et loca testimoniaque tam veterum quam recentiorum diligenter laudauit: tamen, an aliorum auctoritate deceptus et lapsus non interdum a vero aberrauerit, id amplius erit dispiciendum. *Tiedemann* quidem non probatur p. 458 sqq. p. 374. et 380 sq. quae *Doederlin*, pag. 160. de concentu musices motu astrorum totiusque coeli, tum pag. 169. de explicatione τὸ ἐνός, et pag. 193. de ortu aetheris ignisque ex τὸ ἐνός senserat. — De successione scholae pythagoricae infra cap. XIII. voc. *Pythagoras*, locus erit discutiendi. *Ha. I.]*

*Pythagoras  
plures.*

III. *Pythagoras* *de* *Latini* VIII sq. ex *Demetrio* ut verisimile est *Magnesio* commemorauit, *Mourfius* ad *Aristoxenum* pag. 150 sq. *riginti*: viriusque industrum vicit *Iustinus*, a quo *undetriginta* *Pythagorae* obseruati sunt libro IV. de scriptoribus hist. philos. I. cap. 2. 3. inprimis lib. IV. sect. 41. pag. 263 sqq. edit. 1716. [conf. *A. Gellii* N. A. XIV. 6. et *Mollerii* *Homonymoscopia* p. 335 sqq.] Et plures etiam fuerint, si sequimur *Doddwellum* pag. 114. diss. de aetate *Pythagorae*. Ex his illos tantum in praesenti subiungam, qui aliquid scripsisse vel *Pythagorae* philosophi aequales aut maiores fuisse traduntur.

1) *Pythagoras* *Laco*, qui *Olympiade* XVI. stadio vicit, aequalis *Numae*. [?] [vid. *Tiedemann*, I. c. p. 247. et *Bentleii* *Respons.* ad *Boyle* p. 32 sq. vers. *Lennept.*]

2) *Pythagoras*

2) *Pythagoras* Eratoclis F. Phliasius *σωμασκητής* et *ἀλείπτης* \*\*, qui athletas primus carne aluiit tradidit. Eius *ἀλεπτικά συγγράμματα* *Iamblich.* vita Pythag. cap. 5. Huius forte epistola apud Laertium VIII. 49. [Multus est de hoc *Dodwell.* in Exerc. II. de Pythagora §. 9. p. 131 sqq. 141 sq. 145. etc.]

3) *Pythagoras* Samius, pugil, ὁ ἐν Σάμῳ κομήτης, qui vicit Olympiade XLVIII. Hunc cum philosopho confundit *Iamblichus*, [II. 11. vbi vid. Küster. et VI. 30.] et proverbiū in bonam partem accipit, quod paroemiographi in malam. Vide Vaticanam appendicem cennur. 1. 87. [De hoc vide *Diogen. Laertium* VIII. 46. ibique Menagium et *Ionisium* libr. IV. pag. 265 sqq. *Schrader.* in dilp. de Pythagora, p. 24 sq. Etiam *Hesychius* in v. ἐν Σάμῳ κομήτας id proverbium ad Pythagoram pugilem, non ad philosophum referre iubet de qua re controuersia intercessit inter *Richardum Bentleium*, et *Henric. Dodwellum*, quorum ille in respons. ad Boyle de aetate Pythagorae p. 27 sq. Eratosthenem apud Diogenem Laert. VIII. 47. in primis sequutus, proverbium hoc de Pythagora philosopho, eodemque pugile, intelligendum esse contendit: *Dodwellus* contra in Exercit. de aetate Pythagorae a p. 113. et 141. et 153 — 161. totus in eo est, vt argumenta Bentleiana reiiciat. Censet igitur et probatum it, Eratosthenem non credidisse, Philosophum cum pugile esse eundem, contra ad pugilem spectare proverbium illud propter vsum comae esunique carniū. Insuper multa alia erudite explicita adfert, ex quibus pateat, Pythagoram pugilem a Pythagora philosopho esse omnino distinguendum. *Dodwelli* argumenta examinat, *Diogenem* vero arguit incuriae, et Eratosthenis narrationem de Pythagora philosopho esse intelligendam, collatis scēt. XII. et XLVII. atque XLVIII. loco Diogenis memorato, adfirmat, ac sententiae Bentleianae fauere videtur *Meiners.* l. m. p. 323 — 330. negat tamen contra Bentleium, illud Eratosthenis testimonium esse fundamentum quasi totius chronologiae pythagoricae. *Harl.*]

4) *Pythagoras*, Crotoniates tyrannus.

5) *Pythagoras*, Ephesius tyrannus, ante Cyri tempora.

6) *Pythagoras* Zacynthius, musicus, Aristoxeno 2. Harmonicorum p. 36. cum Agennore Mytilenaeo memoratur: inuentor tripodis organi musici, [vid. Athenaeum XIV. 9.] qui et aliquid de musicis scripsit et sectatores habuisse. ex eodem Aristoxeno colligitur. [dubitat *Ionisius* IV. p. 264.] De illo Laertius VIII. 46. ὁ Φασὶν ἔναι τὰ ἀπέρχοντα <sup>bb)</sup> τῆς Φιλοσοφίας αὐτῶν διδάσκαλος ἐφ' ᾧ καὶ τὸ αὐτὸς ἔφα. Sed hoc αὐτὸς ἔφα Samio philosopho tribuunt praeter Menagio ad Laertium pag. 376. edit. Meibom. laudatos auctores constituit. *Apostol.* IV. 96. *Philostratus* in vita Apollon. f. 117. *Hierocles* pag. 225. *Chalcidius* pag. 225. *Theodoritus* scēm. 1. de fide etc. [*Tiedemann.* pag. 292 — 297. negat, Pythagoram *Zacynthium*,

aa) Laertii verba sunt: *σωμασκητής, ἀλείπτης, ὡς Φασὶ τινες.* At *Rossi* in Comm. Laert. pag. 165. vocc. *ἀλείπτης* — *τινες*, tamquam adnotationem otiosi hominis eicienda censet. *Harl.*

bb) Operis titulum esse putabat *Vossius* de scientiis mathemat. p. 343. sed potest etiam esse sensus, eum fuisse, qui philosophiam arcano et recondito more tradiderit. *Fabric.* At *Rossi* in Commenta-

tion. Laertianis p. 161 sqq. in locum *Diog. Laert.* commentatus, voces αὐτῶν διδάσκαλος eiciit et totum locum ita legere iubet: Τρίτος Ζακύνθιος μουσικός, τέταρτος αὐτὸς ἑστος, ὁ Φασιν ἔναι τὰ ἀπέρχοντα, τῆς Φιλοσοφίας· ἐφ' ᾧ καὶ τὸ αὐτὸς ἔφα παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἵλθιν· qua quidem audaciter coniecitra lites eruditorum sedari et componi possunt. *Harl.*

F f f f f

*thium*, hominem obsecrum, auctorem fuisse reconditarum doctrinarum et effati αὐτὶς ἔφα, refutat Meinerfium, in Revision der Philosophie p. 100 sq. dubitante, id tribui poffe philofopho noftro: adfirnat potius, id excogitatum effe ab auditoribus primi ordinis, quo ἀνασκατικὲς neeum arcanis philofophiae Pythag. initiatis curiofius quaerentes ab omni ulterio- re inueftigatione ad fidem verbis et placitis praeceptoris adhibendam reuocarent; ἑσχατερικὲς contra a Pythagora expositiones atque argumenta reconditae fcientiae accepiſſe, ideoque nec libertatem ſentiendi nec veram diſciplinam, quae logica adpellatur, (vt *Walchius* in Hiftoria logicae p. 496 ſq. Parergorum academicorum et *Petrus Ramus* apud illum opinabantur,) effe ſublatam. Conf. quoque *Ciceronem* de N. D. I. 5. ibique *Dauilii* notas. *Harl.*]

7) *Pythagoras*, Cyrenaeus, rhetor frigidus, cuius praeter Laetium meminit Philoſtra- tus in Sophiſta Niceta p. 511.

8) *Pythagoras*, medicus, qui περὶ κήλης de hernia, ſcripſit teſte Laetio, ſive, vt *Mu- retus* IX. vlt. Variar. e Plinio XIX. 5. [ſect. 30.] legebat, περὶ σκίλλης de ſcilla herba. Quan- quam priorem lectionem tuetur [*Reineſius* in Variis Lectioni, lib. II. cap. 1. pag. 125. et poſt eum] *Menagius* ad Laetium p. 376. Idem forte Pythagoras laudatur a Plinio XXIV. 13. et 17. [conf. *Schrader.* diſſ. de Pythagora, vbi §. 9. XXIX. eiusdem nominis recensentur, p. 20.]

9) *Pythagoras* περὶ Ὁμήρου συντεταγμένους. Dierſus a medico, ſiquidem καὶ τινὰ apud Laetium VIII. 47. non reddatur ac quaedam, ſed quendam, (incertae patriae atque ætatis,) qui ſcripſerit de Homero. Sic eidem Laetio memoratur V. 35. Ariſtoteles περὶ Ἰλιάδος πεπεργματευμένους.

10) *Pythagoras*, qui ſcripſit Δωρικὰ de rebus Dorienſium, vt reſert Laetius.

11) *Pythagoras*, qui de mari rubro ſcripſit, teſte Athenaeo IV. pag. 184. et *Aeliano* XVII. 8. hiſt. animal. Nou diuerſus forte a ſuperiore. Vid. Voſſium de hiſt. græcic. p. 410.

12) *Pythagoras* Rhodius, e quo nonnihil de Diis proſert *Porphyrius* apud *Euseb.* V. 6. praeſeparat. [et fragmenta dedit *Arſenius* in Ἰωνιῶν in *Bandini* Catalog. MSS. gr. biblioth. Laur. I. pag. 549.]

13) *Pythagoras* μῶντις. *Plutarch.* Alexandro p. 705. idem, qui *Arriano* VII. pag. 160. Περὶ θαλάσσης.

14) *Pythagoras*, Mileti praefectus, Darii Hyſtaſp. tempore. *Herodot.* V. 126.

15) *Pythagoras*, Neronis deliciae. *Tacit.* Annual. XV. 37. ibique *Lipſius*, *Martial.* XI. epigr. 7.

16) [*Pythagoras*, alius Lacedaemonius, apud *Xenophont.* Expedit. Cyri lib. I. p. 252. *Heumann.*]

17) [*Pythagoras*, gener Nabidis tyranni. *Liuius* XXXIV. 25 ſqq. *Heumann.*]

18) *Pythagoras*, epifcopus Sinopenſis, interfuit ſynodo Conſtantinopolitanae, an. C. 518. vid. *Binius* tom. II. p. 727. 731. *Fabric.* adde *Iouſium* IV. p. 268. *Harl.*

19) *Iriarte* in Catalog. MSS. gr. in biblioth. regia Matrit. p. 458. recenset ineditum li- bellum Πυθαγόρας ἀρχαῖες τε καὶ περὶ αἰσθητικῶν τιμωμάτων. *Pythagorae* Archie- ſtoris *Prognosticon* ad *Augurum* maxime *honorem* suam. At *Iriarte* ſatetur, ſe nulli *Pythagora-*

rum cognomen vel epitheton ἀρχιμήτορες adiunctum vsquam inuenisse, neque scire, quum tot numerentur Pythagorae, cuiuslibet ex iis hoc opusculum sit assignandum. *Harl.*

20) [*Io. Conr. Peyerus* adsumsit nomen *Pythagorae* in Exercitation. anatomicis et medicis, Basileae, 1682. S. vid. *Acta Eruditorum* Lips. 1682. p. 217. *Heumann.*]

Fuit et *Pythagoras* Samius, initio pictor, deinde statuarius, *Pythagorae* Rhegini circa Olymp. LXXXVII. clari discipulus et sororis filius. *Plin.* XXXIV. 8. De utroque vide sis *Franciscum Iunium* in artificum Catalogo. [¶] *Fabric.* De *Pythagora* Rhegino vid. *Winkelmanni* *Hilliorum* artis p. 335. et 338. edit. Dresden. *Jagmann* *Geschichte der freyen Künste* in Italien etc. I. p. 91 sq. Tres *Pythagoras*, artifices, nominat, locum *Plinii* H. N. XXXIV. sect. 19. nr. 4. tractat, et quaedam contra *Winkelmann*. atque *Heyne* disputat *Büsching.* in: *Geschichte der zeichnenden schönen Künste*, Hamburgi, 1781. pag. 66 sq. et 70. adde *Ion. sum* IV. p. 267. *Harl.* At *Pythagoram*, *Euagorae* regis Cypriorum filium, alii Πευθαγόρεον adpellant, *Iocertes Protagoras*, notante *Meursio* in *Cypro* lib. II. cap. 12. [*Pnythagoras*, rex Cypriorum, ab *Arriano* *Exped. Alex. M.* II. 4. 13. et *Curtio* IV. 3. 11. adpellatur, qui in aliquot *Curtii* codicibus MSSis et antiquis edd. *Pythagoras* scribitur. vid. varias lectt. et notas in edit. *Snakenburgi.* *Harl.*]

Num quaedam  
scripta relique-  
rit?

IV. Ut ad *Pythagoram* Samium philosophum noster sermo recurrat, ab eo nullum ingenii monumentum relictum fuit, quod ab omnibus pro genuino eius foetu haberetur. *Iosephus* I. contra *Apionem* p. 1046. loquens de *Pythagora*, αὐτὲ μὲν, inquit, εἰδὲν ὁμολογῶμαι σύγγραμματα. Quo ex loco alter intelligendus *Iosephi* locus, ubi *Pythagoram* refert inter eos, qui pauca scripserunt apud *Euseb.* X. 7. pag. 478. praeparat. *Plutarchus* de fortuna *Alex.* p. 329. εἰδὲ Πυθαγόρας ἔγραψεν εἰδὲν, εἰδὲ Σωκράτης, εἰδὲ Ἀρκεσίλαος, εἰδὲ Καρνεάδης, οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων — — ἀλλὰ καὶ σχελᾶζοντες τὸ γράφειν παρέσαν τοῖς σφισαῖς. *Lucianus* tom. I. p. 497. de lapsu in salutem. Ὁ μὲν γε Θεοπέσιος Πυθαγόρας εἰ καὶ μὴδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδεν καταλιπεῖν τῶν αὐτῷ ἠξίωσεν etc. *Laertius* prooemio sect. 16. εἰ δ' ἔλας ἐ συνέγραψαν, ὡς κατὰ τινὰς Πυθαγόρας, Ἀρίστωρ ὁ χῖος, πλὴν ἐπιστελῶν ἐλλέγων. [vbi vide *Menagium*.] Idem de *Pythagora* repetit, licet huic opinioni repugnans lib. VIII. sect. 6. *Porphyrus* in *Pythagorae* vita p. 40. narrans, *Pythagoricos* dogmata sua diligenter occultasse, addit: ἔτε γὰρ Πυθαγόρας σύγγραμματα ἦν. *Aristides* *Orat.* 2. pro rhetorica tom. III. p. 495. Καὶ Σωκράτης μὲν καὶ Πυθαγόρας etc. *Rufinus* iruectiua 2. in *Hieron.* Denique inter cetera etiam *Pythagorae* libros legisse se iactat, quos ne exflare quidem eruditi homines assunt. Cui respondens *Hieronymus*, non, ait, sibi scripta *Pythagorae* esse cognita, sed de dogmatibus, non de libris locutus sum, quae potui in *Cicerone*, *Bruto*, et *Seneca* discere. Et aliquibus interiectis: legitur, etiam si docere non possem, ipsius *Pythagorae* exflare monumenta, nec a filio eius ac filia aliisque discipulis probata (legendum existimo prolata) continerem, me non teneres mendacii, quia non libros, sed dogmata legisse me dixi. *Augustinus* lib. I. de consensu *Euangelistar.* cap. 7. Nam *Pythagoras*, iam in illa contemplatiua virtute nihil tunc habuit *Graecia* clarius, non tantum de se, sed nec de illa re aliquid scripsisse prohibetur. Idem lib. 2. de Ordine cap. vlt. *Pythagoram* celebrans, quod regendae reip. disciplinam suis auditoribus vltimam tradiderit iam doctis, iam perfectis, iam sapientibus, iam beatis, addit: si quid literis memoriae mandatis credendum est, quamvis *Varroni* quis non credat?

mae cap. 3. *Pythagorae igitur, quia nihil ipse scriptitavit, a posteris quaerenda sententia est.* Contra sentit e veteribus *Laertius*, ita ut etiam errare vel nugari existimet eos, qui nihil scripto consignatum a Pythagora fuisse existimant, VIII. 6. Ἐντε μὲν ἐν Πυθαγόρῳ μὴδ' ἐν κα-  
ταλιπῶν σύγγραμμα φασὶ, διαπαύοντες, siue, ut Scaliger legebat, διαπαύοντες? Quod vero ex Heraclito profert testimonium, non probat, librum exstitisse ab ipso scriptum Pythagora; sed tantum laudatam ab Heraclito Pythagorae scientiam ex scriptis variis (inter peregrinandum maxime) collectam. Neque [P] scripta tria, quae tamquam Pythagorae Diogenes deinceps memorat, videre Heraclitus potuit, ut pulchre obseruat *Doducellus*, diff. de aetate Pythagorae p. 119 sq. quoniam illa a Philolao primum publicata ipse tradit *Laertius* VIII. 15. <sup>ad</sup> confirmante hoc *Iamblichus* cap. 31. vitae Pythag. p. 172. neque Pythagoricus fuit Heraclitus, ut ei ab aliis huius sectae ante publicationem communicatos quispiam suspicaretur. Neminem enim audiuit, teste *Laertio* IX. 5. [sed confer II. 23. infra p. 800.] Tatiano, *Dione Chrysost.* orat. LV. et aliis. *Leonis* autem *Allatii* argumentis, qui inter recentiores paullo operosius Pythagorae scripta asserere conatus est, in dialogo paradoxo de scriptis Socratis, vna cum supposititiis Socraticorum epistolis edito Paris. 1637. 4. satisfecit erudita *Godfridi Olearii* Exercitatio dialogo illi opposita Lipsiae, 1696. 4. Interim cum sub Pythagorae nomine iamdudum plura scripta iactata fuisse non sit obscurum, de hinc illa succincte referre congruens instituto meo esse putavi.

## EPI METRON.

[Quando loca a *Fabricio* h. l. et a *Bruckero* de convenientia numerorum Pythagor. cum ideis Platonis. in Schellhornii *Amoenitat.* litt. tom. VII. §. IV. p. 192 sqq. excitata, antea vero iam a *Grauius* in *Historia philosophiae* lib. II. cap. 12. p. 182 sqq. collecta, curiosius consideramus, videmus, alios, n. Plutarchum, Lucianum, Claudianum Mamertum etc. negasse, a Pythagora litteris aliquid fuisse consignatum; alios vero adfirmasse, nullum ingenii pythagorici monumentum, quod omni veritatis suspicione vacet, superesse. Ad sollicitiorem igitur totius quaestionis inquisitionem et ad controversiam, quanta probabilitate fieri potest, siue plane componendam, siue curatius ponderandam, tria notanda mihi videntur. Primum, num Pythagoras plane nihil doctrinarum et praeceptorum litteris mandavit? an, quae altera erit quaestio, ea, quae Pythag. scripserit, sint promulgata diuque fuerint saltem ab eius discipulis interioris admisionis custodita? denique an ea, quae ab antiquissimis Pythagoreis relicta et adhuc conservata dicuntur, genuina sint veraque Pythagorae placita continentia? Quod ad quaestionem primam adinet, illi, qui e veteribus negarunt, et quorum testimonia *Fabricius* collegit, sunt recentioris aetatis, quam ut certi aliquid possint definiri: neque omnes omnino declarant, Pythagoram plane nihil scripsisse. Contra sunt antiquiores testes. Prouocat nimirum *Diogenes Laert.* VIII. 6. (ad quem locum conferes interpretes,) ad *Heracliti* physici testimonium: quod quamuis non satis explicitum sit, et locus vel a Diogene ipso non diligenter excerptus, vel a librariis corruptus, ut vel quaedam vocabula exciderint post

cc) Vid. Epimetron.

dd) Id tamen negat *Weinert.* in *Hist. doctrinarum* quod *Gr.* et *Plut.* I. p. 525. not. Archytam

enim, scribit, plura docuisse et omnia sua opera publici iuris fecisse, teste *Athenaeo* XII. 12. ex *Arch.* et *Proclo.* Pythagoreum iam centum et quinquaginta annos demisse ante Platonis aetatem. *Hart.*

ποσὶ μάλις πάντων, vel in ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγγραφαὶς vitium scripturae lateat; totus vero locus, quamvis sit ab interprete minus recte versus, tamen eum sensum, quem Fabricius verbis inesse putabat, equidem non video: id autem ex illis colligo, Heraclitum adfirmasse, Pythagoram quosdam confecisse libros. Idem testantur eodem Diogenis loco *Heraclides* Serapionis filius, in *Sotionis* epitome, et *Ion Chius*, qui in Triagmis pronuntiasse dicitur, Pythagoram, quum poema quoddam scripsisset, Orphei titulum adnotasse. Fama igitur antiquior, quam illi sequuti sunt, fuisse videtur, Pythagoram litteris consignasse doctrinas suas: quas quidem tamquam arcanas, nec vero vulgandas, summa potius cura et religione custodiendas, interioris disciplinae suae alumnis commisisse illum et veluti regulam vitae doctrinaeque reliquisse, sit probabile. *Sotionis* quidem fidem atque auctoritatem minuire eiusque de scriptis pythagoricis testimonium euertere fusciperat *Meinersius* in Historia doctrinarum, I. p. 296 sq. at censor eius in biblioth. critica Amstel. II. part. VIII. pag. 115 sq. defendit *Sotionis* fidem et putat, hanc illius reprehensionem cl. *Meinersio* aliud agenti excidisse. Idem eruditus censor haud verisimile esse iudicat, Pythagoram nihil scriptum reliquisse; immo vero ex Heracliti dicto et ex *Ionis Chii* mentione apud *Diog.* VIII. 6. et 8. colligit, fuisse haud pauca Pythagorae scripta. In eorum sententiam, qui Pythagoram sua ipsius exposuisse scripta statuunt, iuit quoque *Schefferus* de natura et constitut. philos. ital. pag. 131 sq. edit. Witteberg. at veris saltem probabilibus admiscuit fabulas. Cautius iudicauit *Brucker*. in Schellhornii Amoen. l. c. p. 195. et in Histor. crit. philos. I. p. 1024. Pythagoram quaedam, quae ad alias rerum suarum rationes pertinerent, scripto forte consignasse, nulum vero librum scripsisse philosophici argumenti. Neque tamen adfensum huius *Bruckeri* opinioni praebet *Tiedemannus* l. m. cap. XI. p. 342 sqq. antiquiorum scriptorum testimonia, Pythagoram scripsisse quaedam, vberius comprobans. Ex his altera quaestio facile poterit explicari. Equidem reor, haud adeo multa, multo minus ea omnia, quae illi adfingi solent, scripsisse Pythagoram: alioquin si plura illius aut magna fuissent volumina, multo plura certioraque illorum fragmenta, tamquam tabulae fractae e naufragio, seruata fuissent; aut meliora certioraque remanissent vestigia in libris Aristotelis aliorumque aequalium. Tum arbitror, quae litterarum ope tradiderit intimis suis familiaribus, ea nec fuisse euulgata, nec ad seram peruenisse posteritatem; sed haud multo post Pythagorae eorumque, quibus familiarissime utebatur, obitum periisse. Forfan ista secta pythagorica vexata atque oppressa, ab ipsis librorum istorum perpaucorum possessoribus, deleta sunt, aut ita abscondita, vt mox fierent praeda tinearum et putredinis, ita vt memoria aut fama tantum illorum remaneret. Germanum igitur Pythagorae scriptum num temporibus iam antiquioribus legi amplius potuerit, dubitandum est. Quae vero sub nomine illius circumferebantur, ea ficta et supposititia fuerunt. Nam certum est, Pythagoreos ingenii sui foetus adseruisse Pythagorae tamquam parenti (vid. *Iamblich.* cap. 31. et causas exposuit *Meiners.* p. 569 sqq.) Fieri autem potuit, vt multi deciperentur veraque haberent Pythagorae monimenta, ob eandem aut similem, quam ipse suis fecerat, libellorum inscriptionem: adde *Tiedemannum* l. m. p. 345. De tertia quaestione, num ea, quae ab antiquissimis Pythagoreis scripta et adhuc conseruata dicuntur, germana sint, veraque Pythagorae placita contineant? paucis videbimus. Dubitare videtur *Bruckerus* Hist. crit. phil. p. 1064. p. 1040. autem subscribit *Conringii* et *Thomasi* iudicii, (vid. infra sect. XIII. p. 529.) fragmenta Pythagoreorum apud *Stobaeum* conficta esse ab iis, qui proximis post C. N. temporibus pythagoream disciplinam resaurare, in-

felicibus licet auspiciis, adgressi sint. *Mosheim.* ad Cudworth. IV. §. 20. p. 570 sq. concedit quidem, exteriorem Pythagorae disciplinam magna ex parte notam esse nobis; interiorem autem et secretam omnem illius philosophiam vna cum ipso extinctam, et *Porphyrum* in vita Pythag. p. 52. sateri, oppressis primis Pythagorae discipulis, totam eius sapientiam, in peioribus arcanam et reconditam ab illis custoditam perisse, perpaucis eius reliquiis in memoria auditorum exterioris admissionis servatis. *Meinerhus* quidem p. 574. et 596 sq. fragmenta moralia, quae apud Stobaeum reperiuntur, et quae Galeus ex Iamblichio Stobaeoque collegerat pythagorica, exceptis quibusdam Nicomachi et Philolai, pariter existimat esse spuria, saltem non a Pythagoreis ante Aridotelem viventibus, sed, ut p. 601. ducibus Conringio ac Thomasio, coniicit, nonnulla saeculo III. plurima vero siue ab uno, siue a paucis hominibus, intra quantum et septimum saeculum confecta: abnegat quoque Timaeo et Ocello, quae his adtribui solent: attamen p. 565. notat, plura fragmenta Dicaearchi apud Iamblichum, sect. 37 — 58. Aristoxeni ibidem sect. 100 — 102. Stob. X. XII. LXVII. LXIX. ferm. apud Porphyri. sect. 39. plura loca de virtute apud Iambli. sect. 167 sq. Diog. Laert. VIII. sect. 23. et magna ex parte sect. 22. ut apud Diod. Sic. Exc. 554 sq. ex Aristoxeno aut Dicaearcho, in primis fragmenta orationis Pythag. ad senatum, iuvenes feminasque Crotonienses, a Dicaearcho servata, quaedam de iusto fragmenta apud Aristotelem, denique (p. 578.) aurea Pythag. carmina esse genuinas pythagoricae ethices et placitorum, quae antiquissimi Pythagorae essent sectati, reliquias. De Timaeo et Ocello, de quibus postea sermo erit, secus sentit *Tiedemannus* V. C. et in libro de principibus Graeciae philosophis et in Museo etc. (Deutsches Museum,) 1778. mens. Augustus, p. 150 sqq. Idem in priore libro p. 206 sqq. initium iudicat, et, quatenam sibi videantur germana, quatenam spuria fragmenta, diligentius inquirat. Adde *Io. Ioach. Zentgrafii* Specimen antiquitatum moralium seu historiae moralis antiquae. Argentorati, 1696. 4. pag. 15 sqq. *Harl.*]

*Scripta Pythagorae tributa.* 1) 2) 3) Συγγραμματα τρία, ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ, ΦΥΣΙΚΟΝ. *Physici* hoc initium adfert Laetius VIII. 6. Οὐ μὰ τὸν αἶρα τὸν ἀναπνέω, ὃ κατοίσω <sup>1)</sup> ψόγον περὶ τῶ λέγει τῶδε. Primus, ut iam dixi, hos tres libros, ex quibus aliqua profert idem Diogenes VIII. 9. in lucem edidit Philolaus. Idem Laert. VIII. 15. Μέχρι δὲ Φιλελάου ἔκ ἦν τι γινώσκαι Πυθαγορείων δόγμα. Οὗτος δὲ μόνος ἐξήνεγκε τὰ διαβόητα ΤΡΙΑ ΒΙΒΛΙΑ, ἃ Πλάτων ἐπέταλεν ἑκατὸν μνᾶν ἐωνθηθῆναι. *Iamblichus* cap. XXXI. p. 172. [p. 165. edit. Küssleri, quem consules,] Θαναμάζεται δὲ καὶ ἡ τῆς Φυλακῆς ἀκρίβεια. Ἐν γὰρ τσσαύταις γενεαῖς ἐτῶν ἑδὲς ἑδὲν φαίνεται τῶν Πυθαγορείων ὑπομνημάτων περιτετυχηκὸς πρὸ τῆς Φιλελάου ἡλικίας, ἀλλ' ὅτος πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλόμενα ταῦτα ΤΡΙΑ ΒΙΒΛΙΑ, ἃ λέγεται Δίαν ὃ Συρακῆσις ἑκατὸν μνᾶν πειράσθαι, Πλάτωνος κελεύσαντος, εἰς πενίαν τινὰ μεγάλην τε καὶ ἰσχυρὰν ἀφικνεμένην τῶ Φιλελάου. Non *Pythagorae*, sed *Philolai* Pythagorici tres libros decem millibus denarium <sup>2)</sup> mercatum Platonem legas apud *Gellium* III. 17. [ubi vid. interpr. in edit. Gronov. et Conradi.]

ec) Ambrosius Canadul. non admittam, Al-  
dobrandinus non effugiam. Rectius Stanleius  
p. 511. Hist. philosoph. i shall not bear the blame  
of this discourse, non perferam uic non expe-

riar reprehensionem, nemo me reprehendet huius  
disputationis causa.

ff) Summa centum minarum siue, quod eodem  
recidit, 10000. denariorum (centum enim denarii

Conradi.] *Laertius* III. 9. λέγεισι δὲ τινες (ὧν ἐστὶ καὶ Σάτυρος) ὅτι δῶναι ἐπέσειλεν εἰς Σικελίαν, ἀνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικά παρὰ Φιλολάου μῶν ἑκατόν. Καὶ γὰρ ἐν *εὐπερίᾳ* Φασίον ἦν (Dio, non Plato, vt ad Gellium perperam tradit A. Thyfius) παρὰ Διονυσίου λαβὼν ὑπὲρ τὰ ὀγδόηκοντα τάλαντα. Diuersus autem ab his liber fuit, quem a Philolai, (iam defuncti, vt est credibile,) cognatis Plato sibi comparauit minis argenti Alexandrinis XL. teste eodem *Laertio* VIII. 85. [qui tamen duas tantum diuersas de eadem re narrationes compilasse, ideoque secum pugnare videtur,] vbi hoc illorum Πυθαγορικῶν [P] *περὶ φύσεως* a Philolao compositorum adfertur initium: φύσις δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἀεμίχθη ἐξ ἀπειρων τε καὶ περαίνων, καὶ ὅλος κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα. [compara *Dodwelli* Exerc. de Pythagora p. 120.] Physicorum Pythagorae meminit *Vitruuius* IX. 7.

4) Aliud ab his fuit scriptum sub Pythagorae nomine *Laetii* etiamnum temporibus incertum, quod a *Lyside* descriptum obseruat VIII. 7. [vbi consules *Menagii* not.] Τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου Λυσίδος ἐστὶ τὰ Ταραντίνου Πυθαγορικῶν φυγόντος καὶ εἰς Θήβας καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησάμενος. *Laetium* non cepit *Suidas* [et *Eudocia* p. 368.] in Πυθαγορῶν cuius haec sunt verba: Συνέγραψε δὲ ὁ Πυθαγόρας μόνᾳ τρεῖς βιβλία, παιδευτικόν, πολιτικόν, τὸ δὲ φερόμενον τρίτον, ὡς Πυθαγόρου, Λυσίδος ἐστὶ τὰ Ταραντίνου μαθητῶν αὐτῷ γενομένων etc. Quis non videt, ridicule Pythagorae sola tria relinqui scripta, et iisdem verbis eripi tertium? Quam ob causam nec *Meursius* subscribere ausum, qui in notis ad *Aristox.* pag. 153. apud *Laetium* rescribere iubet τὸ δὲ τρίτον ὡς φερόμενον Πυθαγόρου. *Menagius* aurea carmina a *Diogene* significari coniicit, de quibus agam infra §. 6. vbi *Empedocli*, non *Lysidi*, illa deberi euincam. [Vix puto, hoc fuisse aliud opus creditum, ac illud antecessens, *Φυσικὸν* dictum; nec ego dubitem *Meursii* iudicio subscribere, et amplius corrigere τὸ δὲ τρίτον τὸ φερόμενον.] vicinitas autem posterioris τὸ in causā esse potuit, cur librarius voces τρίτον τὸ negligeret. Apud *Suidam* vero corrigerem: τὸ δὲ φερ. τρίτον, *Φυσικόν*, ὡς etc. aut, τὸ δὲ τρίτον *Φυσικόν*, *Φερ. ὡς Π.* Illa emendatione admissa, non eripit *Diogenes* Pythagorae tertium librum iisdem verbis. *Diogenes* enim tradit, Pythagoram scripsisse tria: παιδευτικόν, πολιτικόν, *Φυσικόν*. Pergit ita: Τρίτος vero liber, n. *Φυσικὸς*, qui circumscribitur sub nomine Pythagorae, est *Lysidis* opus. In hac sententia confirmor, quod *Iriarte* in *Catalog. MSS. gr. biblioth. Matrit.* pag. 335. memorat librum, Pythagorae falso adscriptum: Πυθαγόρου φιλοσόφου λόγος τρίτος. κεφ. ιζ. Pythagorae philosophi liber tertius, capita XVII. et ille liber, id, quod ex inscriptionibus, ab *Iriarte* in memoratis, patet, totus est *physicus*. Tertius igitur liber, at spurius, sub nomine Pythagorae iam antiquitus separatim fuerit emissus et ab aliis *Lysidi* adtributus, ab aliis autem aliud eiusmodi opus physicum, nomine Pythagorae et numero tertio ficto ac praefixo, compositum. Librum quidem tertium dictum in *cod. Matritensi* non *Pythagoram*, sed *Simeonem Sethum* habuisse parentem, adscripsit

vnam minam valent.) est thalerorum 1250. De centum minarum summa meminit etiam *Tzetzes* *Chil.* X. hist. 355. et *XL* hist. 362. et 364. *Fabric.* adde *Staurer* ad *Cornel. Nep.* X. 2. 4. edit. minor. *Tiedemann.* in Museo teutonico (*Deutsches Museum*), mens. Aug. 1778. pag. 155. qui coniicit, *Timonen* apud *Gellium* id tantum dixisse, *Platonem* opusculum quoddam pythagoricum, non *Phi-*

loli lib. cinisse; aut, si *Philolai* opus fuerit, id fuisse *Φυσικόν*. *Meiners.* in *Hist. doctrinarum* apud Graecos et Rom. I. p. 595. not. narrationes istas apud *Gellium* et *Diogenem* *Laetium* fabulis adnumerat, quoniam falsum sit, doctrinas Pythagoreorum tum temporis adhuc fuisse absconditas ac arcanas, atque *Philolai* libros fuisse primos pythagoricos, qui in vulgus editi fuissent. *Harl.*

perferat Lafcaris codici illi, in quo etiam comparet *Συμεὼν μαγίξερε τῷ σὴδ' σύνολις τῶν φυσικῶν* atque in hac synopsis tertius liber *περὶ τῶν ἐρασιῶν de coelestibus* idem, at contractus, esse dicitur ab Iriano et Lafcare, p. 339 sq. qui superius Pythagorae falso est assignatus. For- san vero liber ille tertius antiquior fuit Setho et ab hoc aliove in compendium redactus. Ex- ordium *Sethiani* operis et argumenta librorum publicavit *Fabricius* vol. X. p. 322. Eiusmo- di igitur librum integri operis tertium, τὸν *Φυσικὸν*, separatim editum, et perperam adscri- ptum Pythagorae, Diogenes et Suidas commemorasse mihi videntur. *Harl.*]

5) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὈΛΟΟΥ, ἐν ἔπεισι. Primum est ex sex deinceps commemorandis scriptis, quae Pythagorae tribuit Heraclides in Sotionis <sup>es</sup> (qui sub Ptolemaeis scriptis,) epi- tome apud Laertium VIII. 7. Fortassis ex hoc opere petiti versus quatuor hexametri, quos Pythagora auctore laudat Iulianus de monarchia p. 105.

6) 7) 8) ἸΕΡΟΣ ΛΟΓΟΣ duplex, vnus versu scriptus et Heraclidi memoratus, cuius initium: ὦ νέοι ἀλλὰ σίβετε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα. Et alter <sup>h)</sup> ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ, compositus prosa Dorica. Vide Menagium ad Diogenem p. 350. b. et quae dixi supra in Orpheo lib. I. cap. XIX. nr. 2. [pag. 161 sq. ibique not.] Laudatur et *ἱερὸς λόγος* a Clemente Alex. Hierocle p. 225. Syriano in 2. Metaphys. p. 7. et in 12. p. 71. b. et 83. b. et in 13. pag. 108. b. Stobaeo phys. auctore Theologum. Arithmeticae, Iamblich<sup>o</sup> Proclo, Etymologico M. Eustathio etc. Sed diuersa erant *ἱερὰ ἀπορρήγματα* scripto non tradita, de quibus *Hierocles* p. 301 sq. Non satis certo scio etiam, virum idem cum alterutro *λόγῳ ἱερῷ* fuerit, quod tamen vix mihi persuadeo, *λόγος μυστικός*, quem ab Hippaso sub Pythagorae nomine scriptum, sed ἐπὶ διαβολῇ αὐτοῦ in calumniam eius scriptum *Laertius* refert loco laudato. Vide infra cap. XIII. in Hippaso. *Diodorus Sic.* libro I. [cap. 98. pag. 110. ibique consules Weiffeling.] Πυθαγόραν τέ τὰ κατὰ τὴν ἱερὸν λόγον. καὶ τὰ κατὰ Γεωμετρίαν θεωρήματα, καὶ τὰ περὶ τῶν ἀριθμῶν, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῶον μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων. Euseb. X. praeparat. 10. pag. 482. [Neque Pythagorae, neque genuini cuius- vis Pythagorei opus fuisse censet *Dodwell.* de aetate Pythag. sect. 27. pag. 213 sqq. *ἱερὸν* il- lum λόγον, quem a *μυσικῷ* haud videtur discernere: sed arbitratur, testimonio *Iamblich<sup>i</sup>* vit. Pythag. cap. 35. sect. 258. pag. 208. Küstleri, (qui *Dodwelli* rescripsit emendationem.) nixus, illum esse a *Ninone*, Cylonis socio in aduersando Pythagora, confectum et concinnatum, ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου, vt, eo libello in concione recitato, inuidiam Pythagorae constaret maiorem. *Meiners.* lib. cit. I. pag. 575. adfirmat, *secrum sirmonem* a Diodoro Siculo, Diogene et Apollonio, (apud *Iamblich.* sect. 258.) memoratum, diuersum esse ab altero eius- dem nominis, qui posterior confectus fuerit, ad Graecos conuincendos, Pythagoram arca- nas suas doctrinas accepisse a Thracibus aliisque nationibus. adde eundem *Meiners.* pag. 539. *Harl.*]

9) ΠΕΡΙ

gg) De *Sotionis* fide quae in vtramque partem disputata sunt, vide supra ad II. paragrahum. *Harl.*

hh) Priore tamen, ἱερὸν λόγον, etiam inscri- ptum fuisse λόγον περὶ θεῶν, narratur apud *Iamblich.* cap. 28. sect. 145 sq. eiusque historia et par- ticula quaedam doctrinae, ex Orphicis haustae, ex-

plicatur; vide ad locum Küstleri notam pag. 123. et supra pag. 161 sq. adnotata. *Harl.*

ii) Vit. Pythag. sect. 146. ex auctore quodam antiquo, at credulo. vid. *Meiners.* hist. doctrinar. Gr. I. pag. 281. apud *Iamblichum* tamen notatur, quosdam adscribere id *Telaugi.* adde *Iamblich.* cap. 28. sect. 152. *Harl.*

9) ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ. Heraclides apud Laert.

10) ΠΕΡΙ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. Idem.

11) ἩΛΟΘΑΛΗΣ siue liber appellatus nomine *Helothalis*, qui Epicharmi Siculi pater fuit teste Lactio VIII. 7. et 78. [P]

12) ΚΡΟΤΩΝ. Eidem Heraclidae memoratus.

13) Quaedam sub ORPHEI nomine edita. Ion apud Laert. VIII. 8. [Iamblich. sect. 145 sq.] Forte respicit ad *ἱερὸν λόγον*, de quo nr. 6. [Orpheus instituta seclatum esse Pythagoram, et ab illo quoque mutuatum abstinentiam ab animalibus, scribit *Valckenarius* ad Euripidis Hippolytum v. 952. idque multi, praecipue iuniores Platonici, iam antiquioribus temporibus crediderunt. vid. *Cudworthi* System. intell. IV. §. 17. pag. 444 sq. Dubitat tamen *Meinersius* in Historia doctrinarum etc. I. p. 486. item 572. Retinuerit quaedam placita, eaque haud omnino obscura instituta Orphica. At equidem non video, quae causa commoverit Pythagoram, quum apud suos adscelas et amicos summa floreret auctoritate, ut quaedam sub Orpheo nomine ederet. Atque parum abest, quin, quae Pythagorae placita atque instituta fuerint Orphicis similia aut cum his conuenerint, ea ex communi fonte, n. moribus doctrinisque aegyptiacis, maximam saltem partem, fluxisse putem. *Herodotus* quidem lib. II. cap. 81. de usu lanearum vestium apud Aegyptios, consentanea esse haec, ait, iis, quae *Orphica* adpellantur et *Pythagorae*: quem *Herodoti* locum *Valcken.* ad Euripidis Hippolyt. p. 266. b. ita sagaciter emendat: *ἐμολογέει δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεσμένοισι [καὶ Βακχικοῖσι, ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι] καὶ Πυθαγορείοισι.* adde *Warburton.* secundum versionem gallicam a *Silhouet* factam: *Dissertations sur l'union de la Religion, de la Morale et de la Politique* tom. I. diss. V. p. 203. cl. *Villoison.* in comment. de triplici theologia mysteriisque veterum, ubi a p. 259. multus est de institutis Pythagorae, de arcanis et mysteriis scholae pythagoricae etc. idem pag. 276. adfirmat, Pythagoram philosophorum Homerum dici posse, eiusque fontibus omnes post eum philosophos, Platonicos, Peripateticos, Stoicos, Eclecticis hortulos suos irrigasse; de hoc legendum esse *Theodorum Metochitam* cap. VII. operis graeci inediti, inscripti, *Capita philosophica et historica* centum et viginti, (vid. *Fabric.* biblioth. gr. vol. IX. p. 218.) p. 294 sqq. idem agit de consensu Orphicae et Pythagoreorum doctrinae: illa comment. est inserta libro *Bar. de St. Croix.* Mémoires pour servir à l'histoire de la Religion secrete des anciens peuples. Paris, 1784. 8. At quoniam, quae exarasse litteris dicitur Pythagoras, ea iam diu interciderunt, et antiquissimi Pythagorei plura ex suis dogmatibus, ad maiorem fidem et antiquitatis laudem iis parandam, adseruerunt Orpheo, tamquam parenti: quae Pythagoras Orphicis docuerit consentanea, non pro certo dici et definiti potest. Id autem verum est, doctrinam de mundo, siue Cosmogoniam Orphicam disserere a Pythagorica, ex Pherecydis disciplina forsitan manante. vid. cl. *Tiedemann.* in principibus Graeciae philosophis, p. 445 sq. *Hartl.*]

14) Οἱ ΚΑΤΑΣΚΟΠΙΑΔΕΣ, siue ut alii codices *Σκοπιάδες*, vel denique *Κοπιάδες*. Scriptum moralis argumenti, ut licet suspicari ex initio, quod eodem in loco segm. 8. refert Lactius his verbis: *μη ἀναιδὲς μῦθεσι*, quae solum Sibyllae sibi esse fatetur *Casaubonus*. Non male videtur testisse *Aldobrandinus*: *Ne impudenter agas in quinquam.* Sed *Palmerius* p. 459. Exerc. in scriptores graecos, legit *ἀναιδὲς*, et reddit *obnoxius esse nemini*.

Ambrosius: *nullius rei egens esto*; ita enim scripserat Camaldulensis, non, ut in tot editionibus vitiose recusum est: *nullius rex egens esto*. Tan. Faber probante Menagio: *μὴ ἀνδρῶν μὲν, molestus sis nemini*. Ioachimus Kühnius: *μὴ ἀνέσδῃ, ne sis improbus erga quempiam*. [Vir doctus manu sua adscripserat meo exemplo: *ῥὶ ἀνέσδῃ, legatur, cessat obscuritas*: alias probauit Palmerii correctionem.]

15) ΛΟΓΟΣ πρὸς ἈΒΑΡΙΝ. Proclus lib. III. in Timaeum pag. 141.

16) ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ διὰ Φρῆσαι. Tzetzes Chiliad. 2. v. 688 — 891. [Ex aliquo librorum prognosticorum, qui nomen Pythagorae probabiliter mentiti sunt, depromptus esse videtur Iriarto, Pythagorae *ψῆφες*, *computus de pueris nascentibus ac simili eventuum siderum adspexu*, ut, quo quisque sub astro natus sit, ex observatione intelligas, in codice regio Mattritensi LXXXIV. in quo plures ad diuinationem et rerum naturalium scientiam pertinentes libelli insunt, in Catalogo codic. gr. MSS. biblioth. Matrit. p. 336. nr. 74. Ex eadem collectione desumpta forsitan fuerunt, quae Arato quidem nr. 79. attributa sunt, Pythagorae autem Iriarte assignat, de formis et significationibus XII. signorum: nr. 82. est Pythagorae epistola, (ab Iriarte primum p. 337. publicata) et Computus ad plura vaticinanda ad Telaugem, et Iriarto eadem esse videtur epistola adhuc inedita, quae in Catalogi MSS. graecorum regiae biblioth. Parisiensi cod. MMCCCLVI. inscribitur, *Epistola Pythagorae ad Telaugem de laterculis magicis*. Tum sequuntur aliarum diuinationum numeralium sectiones in eadem collectione nr. 83. nimirum libellus gr. *de inuoludis, ut praenoscas, quis eorum sit praemoriturus*. Huic pseudo-pythagorico opusculo consentaneum esse videtur Iriarto, (pag. 338.) id, quod *Nessius* in Caesarea biblioth. MSS. Catalogi parte IV. pag. 104. cod. CLXXIX. nr. 11. refert, ita inscriptum: *ψῆφες Πυθαγόρου Σοφιστῆ, sive Pythagorae Diuinitio per numeros, quae aliter Ἀριθμαντεία seu potius Ἀριθμομαντεία dicitur*, etc. Eundem eodidem Vindobonensem recenset Lambecius in Commentar. de biblioth. Caesarea, libro et vol. VII. p. 197. nr. 12. In eodem Iriarti Catalogo p. 439. recensetur Pythagorae *ἀρχιμίστρος προρρωστικὸν* etc. non multum, ut ait Iriarte, ab simile Pythagorae ad Telaugem epistolae paullo ante memoratae. adde §. VI. infra. *Harkl.*]

17) ὙΜΝΟΣ. Proclus V. in Timaeum. pag. 331.

18) ἈΡΙΘΜΗΤΙΚΗ. Ioh. Malalas Chron. tom. I. p. 201. *Πυθαγόρας ὁ Σάμιος τὴν Ἀριθμητικὴν συνέγραψεν αὐτό*. Isidorus III. 2. Orig. *Numeri disciplinam apud Graecos primum Pythagoram autumant conscripsisse*. Meminit et Cedrenus duobus in locis. [Ad doctrinam de numeris Pythag. pertinuerit. vid. infra lib. IV. cap. 23. vol. IV. p. 20. *Villoison*. in anecd. gr. II. p. 244 sq. et in comment. memorata de triplici theologia etc. p. 293 sqq. not. ubi multus est de geometria Pythagorae, quem scribit primum intulisse in Europam notas numerorum minuscularum.]

19) ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΥΡΟΥ ΚΑΙ ΣΑΜΙΩΝ, teste itidem Malala et Cedreno, quem falsum non dubitat Vossius pag. 435. de Ilist. graecis.

20) DE VIRTUTIBVS MEDICIS HERBARVM, ex quo profert nonnulla Plinius XXIV. 17. *Nec me fallit, inquit, hoc volumen, a quibusdam Clemporo medico adscriptum, Pythagorae pertinax fama antiquitasque vindicauit*. Idem XXV. 2. *Ab eo (Homero) Pythagoras clarus sapientia, primum volumen de earum (herbarum) effectu composuit, Apollonia*

line *Aesculapioque et in totum Diis immortalibus inventione et origine assignata.* Rurfus XIX. 5. vbi de generibus scillae herbae: *Unum de his volumen condidit Pythagoras philosophus colligens medicas vires, quas proximo reddemus libro.* [vid. Arpe lib. de Talismann. cap. V. p. 155 sqq. *Heum.*] Videtur ex hoc libro petita, quae Pythagorani laudans profert idem Plinius XX. 9. vbi de brassica, Pseudo-Dioscorides cap. 62. 136. (vbi de malua) 164. 192. 256. 264. 269. 273. Apuleius [ab auctore alini aurei diuersus.] lib. de herbis cap. 4. 50. etc. [Videtur tamen Pythagoras potius philosophatus esse de valetudine per rectam et moderatam viuendi rationem paucaque remedia conseruanda, quam de morborum curatione. Vide loca classica apud *Iamblichum* de vita Pythag. cap. 29. p. 139. Küsteri, et cap. 34. sect. 244 sq. p. 196. Plura de scientia Pythagorae et Pythagoreorum medica disputant *I. Henr. Schultze* in Historia medicinae, period. I. sect. II. cap. 7. §. 22 — 48. p. 169 sqq. idem p. 396 sq. et cl. *Meiners.* I. m. p. 479 sqq. adde Elenchum veterum medicorum, infra vol. XIII. p. 382. *Hartl.*]

21. [*Pythagorae τὰ περὶ τῆς Ἑρῦθρας θαλάττης de mari rubro laudant Athenaeus V. 21. XIV. 8. et Aelian. de nat. animal. XVII. 8. ad quem locum vid. not. cl. Schweideri p. 336. Sed diuersus is a nostro est. vide supra §. III. nr. II. Hartl.*]

Denique *Elgor* quosdam sepulcro Apollinis Pythagorae inscriptos testatur Porphyrius sect. 16. p. 18. Küsteri et [p. 20. vbi conf. Küsteri notam.] Epigramma in monumentum Iouis, cuius hoc ait fuisse initium: Ὡς θανάων κῆται ζῶν, ἐν Δία κικλήσκεσιν. [P]

Non mirum est, tot scripta olim tributa Pythagorae fuisse, cum Pythagorici omnia sua ad Magistrum suum referrent. *Iamblichus* cap. XXXI. p. 171 sq. [p. 164. Küsteri.] Καλὸν δὲ καὶ τὸ πάντα Πυθαγόρᾳ ἀνατιθεῖναι τε καὶ ἀπεκαλεῖν, καὶ μηδεμίαν περιποιεῖσθαι δόξαν ἰδιαν ἀπὸ τῶν εὐρισκομένων εἰ μήτε τι σπάνιον. Πάνυ γὰρ δή τινές εἰσι ἄλλοις ἢ ἰδίᾳ γνωρίζεται ὑπερνήματα. Quamquam idem cap. XXIX. p. 143. [p. 133. vbi dixerat nil hominum notitiae subici, quod non in illis scriptis accurate sit pertractatum;] non dubitare tamen videtur quaedam saltem ex illis esse Pythagorae ipsius, pleraque Pythagoricorum. Quum enim dixisset in omni genere doctrinae exsare scripta pythagorica praestantissima et accuratissima, εἰ τῶν ὠμολόγηται, inquit, τὰ μὲν Πυθαγόρᾳ εἶναι τῶν συγγεγραμμάτων τῶν τῶν Φερομένων, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκράσεως αὐτῆς συγγεγραφεῖσθαι, καὶ διὰ τῆτο εἰς αὐτῶν ἐπεφύμιζον αὐτὰ ἀλλὰ εἰς Πυθαγόραν ἀνέφερον αὐτὰ ὡς ἐκεῖν ὄντα, Φανερόν ἐκ πάντων τῶν ὅτι πάσης σοφίας ἔμπειρος ἦν ἀποχρώντως. [audi et mirare Nicomachi vaniloquentiam apud *Iamblich.* cap. 29. sect. 157 sqq. et 161. et conf. *Meiners.* I. c. p. 512 sqq.] *Lyfidis*, *Hippasi* et *Philolai* scripta et *Clempori* medici sub Pythagorae ambulasse nomine iam a me animaduersum est. Sic plura *Astonis* Crotoniatae, eidem philosopho adscripta refert *Laertius* VIII. 7. Et *Archippum* ac *Lyfidem*, memoriter tenentes praecepta doctoris, ingenio pro libris vlos scriptit Hieronymus apolog. 2. aduersus Rufinum p. 166. et post quaedam interiecta addit, a filio et filia discipulisque Pythagorae prolata monumento, filiam respiciens *Theanoneum* vel *Arignotem*, filium *Telaugen.* Equidem filiae suae *Damoni* quoque commississe Pythagoram commentarios a se scriptos, nemini extra familiam communicandos, legitur in epistola [at ficta] *Lyfidis* ad *Hipparchum*, testati, *Damoneum* nullo pretio eos vulgare, sed *Bistaliae* filiae suae eadem arcani lege custodiendos credidisse.

*Dorica dialecto*, cuius tunc vñs in parte Italiae Pythagoreis <sup>44)</sup> frequentatus erat, scripta fuerunt pythagorica commentaria pleraque, quemadmodum tum ex fragmentis patet, tum notatum Porphyrio est, qui hoc inter causas decrementis sectae illius retulit in vita Pythag. pag. 40. "Ἐπειτα διὰ τὸ καὶ τὰ γεγραμμένα Δωριδί γεγράφθαι, ἐχάσθη τι καὶ ἀσαφὲς τῆς διαλέκτου. Καὶ μὲν διὰ τὸτε ὑπαρῆσαι καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς (ἀριθμητικῆς πραγματείας) αἰσχυρόμενα δόγματα ὡς ἰδῶ καὶ παρηκασμένα, τῷ μὴ ἀντίκειναι Πυθαγορικὸς εἶναι τὸς ἐκφέρειν ταῦτα. Doricum idioma tanquam optimum et antiquissimum placuiss Pythagorae, contra disputat Iamblichus cap. XXXIV. sect. 241 sq. qui locus est notandus.

De Symbolo. V. Constat Pythagoram et Pythagoreos, quando apud extraneos agerent, vñs *lis Pyth.* inter se certis *Symbolis* atque aenigmatibus, brevisque sententiis et obscuris <sup>45)</sup>. Iamblichus cap. XXXII. p. 191. ἐπὶ δὲ τῶν θυραίων καὶ ὡς εἶπεν βεβήλων ἐκαὶ περὶ τύχης διὰ συμβόλων ἀλλήλοις εἰ ἀνδρες ᾔνιττοντο. [P] Confer eiusdem protrepticum p. 130. Ea in libros etiam relata, morti vicini diligenter commendarent, ne alienis a secta sua hominibus vulgarentur. Idem cap. XXXV. p. 211. διευλαβέμενοι δὲ μὴ παντελῶς ἐξῆλθαι ἀνθρώπων τὸ φιλοσοφίας ἔνμα, καὶ Θεοῖς αὐτοὶ διὰ τῶτο ἀπεχθάνανται, διελύσαντες ἀρῶν τὸ τηλικῶτεν αὐτῶν ὄρεον, ὑπομνήματά τινα κεφαλαιώδη καὶ σύμβολα συνταξάμενοι τότε τῶν πρεσβυτέρων συγγράμματα καὶ ἂν διεμένηντο συναλίσσαντες κατέλιπον ἕκαστος ἑ ἐτόγχανεν τελευτῶν, ἐπιστήσαντες ὡς ἡ θύγατρασιν ἢ γυναιξί, μηδὲν διδάμεναι τὰν ἐκτός τὰς εἰσίας. Haec *Symbola* <sup>46)</sup> siue *ἱερά ἀποφθέγματα*, vt vocat Hierocles p. 301. ex veteribus explicaverant Aristoteles <sup>47)</sup>, Androcydes <sup>48)</sup>, Alexander Polyhistor <sup>49)</sup>, Anaximander Milesius iunior,

44) Pythagoras ipse tamen utpote Samius non videtur ab Ionica dialecto. Fabric. conf. cl. Glandorf. disp. de carminis aurei aetate etc. praemissam illius editioni carminis aurei, §. VIII. pag. 81 sq. Harl.

45) Immo vero tota de numeris doctrina fuit symbolica. conf. Tiedemann. l. mem. p. 410 sqq. Sic apud Lucianum pro lapsu inter salutandum cap. 6. tom. I. p. 729. (vbi plura dabitur interpretet.) tripulum triangulum sibi implexum, quinquę descripiunt et inclusum lineis, qua testera ad sententiae suae declarationem homines uterentur, *γῆρας*, *valetudo* a Pythagoreis vocabatur: alios vero, in his Philolaum, τετρακτὴν, *quaternionem*, vocasse *valetudinis* initium, ibidem prodit Lucianus. Ex Luciano quaedam sumis scholasticas ad Aristophanis Nubes vers. 609. adde Iac. Tollum in Fortuitis, cap. 2. p. 9. De ratione et ortu aliorum et mysteris ab aegyptiacis aegyptiis sacerdotibus perceptus ducto, vid. Tiedemann. l. m. p. 320 sqq. Harl.

46) Demetrius de elocutione §. 254. διὸ καὶ τὰ σύμβολα ἔχον διακρίνεται, ὅτι ἰσομερῆ τὰς βραχυλογίας. Καὶ γὰρ τὰ βραχύνει μὲν ἵνα τὸν ἀκούοντα τὰ πλεοναῖα δῶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῶν συμβόλων. [Sententiae breves, quae praecepta omnium Pythagoreis seu

vtilia, et sequenti aetate saepe siue mystica ratione perperam explicata, siue alius ineptis sententiis audita, continenda, et seriore demum aetate etiam nomine symbolorum insigniebantur, probe distinguendae sunt a symbolis proprie sic dictis pythagoricis, quae aenigmata fuerunt initiatus primi ordinis nota, et arcanam linguam signaque habebant, ordinisque insignia fuisse videbantur. Vberius scitisque differuit de symbolorum illorum ratione atque discrimine cl. Meinerf. in Historia doctrinae de Deo, p. 290. in primis in Hist. doctrinarum apud Graecos et Romanos p. 487 — 499. adde cl. Tiedemann. l. m. p. 321 sqq. et p. 550 sqq. Atque Heumann. ad oram sui exemplaris bene iam adscripserat: „Videntur etiam ad Pythagoram relata fuisse symbola, quorum ipse non fuit auctor, quaeque vel a Pythagoreis vel ab aliis excogitata fuerunt.“ Harl.]

47) Meminit Porphyrius, Hieron. adversus Rufin. tom. II. p. 166. etc. Vide infra libro III. vbi de scriptis Aristotelis deperditis.

48) Iamblich. Vit. Pythag. cap. 28. segm. 148 et Theologumena Arithmet. p. 41.

49) Vid. Iosius pag. 159. Clemens Alexan. 1. Strom. p. 304. Cyrillus IV. contra Iulian. p. 133.

nior <sup>rr)</sup>, et alii, quorum scripta interciderunt: forte etiam *Aristoxenus* et *Théano*, a quibus pythagorica apophthegmata tradita conflatae Stobaeo ac Suida. At enim ex his, qui acratem tulerunt, videndi *Plutarchus* <sup>rr)</sup>, VIII. 7. sympotiac. sq. et l. b. de educatione liberorum p. 12. *Laertius* VIII. 17 sq. *Hierocles* p. 297 sq. *Suidas* in *Πυθαγόρῳ*. *Hieronymus* contra Rufin. tom. II. p. 166. edit. Francof. praecipue *Iamblichus* in protreptico ad Philos. cap. XXI. Inter recentiores hoc argumentum attigerunt *Philippus Beroaldus*, Bononiensis, cuius libellus de symbolis pythagoricis [Bonon. 1500. 4. inter Beroaldi opuscula. Basil. 1509. 4. et ibid. 1517. 4.] separatim reculus cura Petri Fabricii, Rosloch. 1604. 12. *Coelius Rhodiginus* XVI. 17 sq. Antiqu. lect. *Desiderius Erasmus* in praeclaro adagiorum opere sub initium, [*Brassicanus* in libro: Prouerbiorum Symmicta. Quibus adiecta sunt *Pythagorae Symbola XIVIII*. et ipsa prouerbialia — recens ex Iamblichio Chalc. philosopho graeco latina facta simul et explicita Io. Alexandro Braslicano, Viennae 1529. <sup>ss)</sup>] *Marsilius Ficinus*, *Ioh. Reuchlinus* lib. II. de arte Cabalistica, (cuius disputationem anglie vertit et Historiae suae philosophicae inseruit Stanleius;) *Lilius Gyraldus*, cuius eruditus liber et separatim [Basileae 1551. 8.] et Tomo posteriore pag. 637 sqq. Operum et p. 465. Basil. 1580. et ad calcem Hieroclis edit. Lond. tomo II. habetur <sup>ss)</sup>, *Coelius Calcagninus* in dictis moralibus, inter Opera Basil. 1544. fol. Idem *Calcagninus* lib. I. ep. 3. testatur, se peculiari volumine symbola pythagorica interpretatum esse: sed illud inter opera eius non exstat. *Omnis* p. 123 sq. ethicae pythagoricae, *Pasch.* de variis modis moralia tradendi, p. 410. *Paulus Scalichius* libro de mysteriis Pythagorae, *Ioach. Zehnerus* in fragmentis Pythagorae, Lipsi. 1603. 8. *Claudius Minus*, *Athanasius Kircherus* tom. II. Oedipi part. II. p. 157. *Tho. Stanleius* parte IX. Historiae philosophicae [P] p. 556. [part. VIII. vers. Olear. et edit. Venet. p. 392 — 411.] *Nic. Scutellius* Iamblichii interpres, *Franciscus Berninus* Comes in Moralitate arcanae et Pythagorae symbolis. Ferrar. 1669. 4. *Paulus Pater*, Professor primum Thorunienensis, postea Gedanensis, in Arcanis moralitatis ex XLI. Pythagorae symbolis, Francof. 1687. 8. [*Pythagorae* symbola, apophthegmata et sententiae etc. lat. Romae, 1607. 12. — In bibliotheca Vindobonensi cod. CXXXIII. nr. 15. praebet *Pythagorae symbola*, teste Lambecio Comment. de bibl. Caes. lib. et vol. VII. p. 530. — In *Stolle* Geschichte der heidnischen Moral, p. 228 sqq. *Harl.*] Ad symbolum *Choenici ne insideas* exstat ingeniosa et erudita dissertatio *Io. Rondelli* <sup>ss)</sup> gallice edita Amst. 1690. 12. De eodem symbolo agit Caspar Waserus lib. II. cap. 3. de mensuris Hebraeorum.

## G g g g g 3

## VI. Feruntur

gg) Suid. in *Ἀναξίμαν.* [et Eudocia pag. 49.]  
rr) Conferenda LX. pythagorica praecepta mytica a Plutarcho interpretata, quae latine manu Pandulphi Collenutii Pifaurensis descripta reperit Gyraldus, et cum libro suo de symbolis Pythagorae edidit. *Libellus*, inquit, *est scitu dignus, sed qui minime inter Plutarchi scripta graeca reperitur, summa sit licet a me cura et diligentia conquisitus.* Fabr. conf. Gyraldi Opera a Io. Ienffio edita, Lugd. Bat. 1696. fol. tom. II. pag. 637. *Harl.*

ss) Epistola dedicatoria scripta est: *Viennae Au-*

*striae anno M. D. XXVIII. mense Martio. rec.* Paris. 1532. 8. Basil. 1532. 8. cum Erasmi adagiis, apud Wechel. 1579. et 1599. fol. Plura leges in: *Denis* Wiens Buchdrucker - Geschichte pag. 691 sqq. *Harl.*

tt) Confer *Freitag* Adparat. litter. tom. III. p. 450. 452. *Harl.*

uu) Vide Acta Er. A. 1691. p. 77. ubi discis, virum hunc doctissimum vniuersae philosophicae Pythagoricae illustrandae animum adpulisse: *Histoire des Ouvrages des Sav.* 1690. Oct. p. 102.

*Speculum Magiae et alia Pythagorae tributa.*

VI. Feruntur et hodie nonnulla Pythagorae nomine incerta fide, ut *Speculum Magiae* et *Sphæra pythagorica diuinatoria* de decubitu aegrorum, quam ab *Apuleio*, ut fertur, latine redditam adfert *Caspar Barthius* XXX. 7. Aduersar. <sup>uo</sup>)

Similem rotam vitae et mortis exhibet simul atque explodit Kircherus tom. II. Oedipi Aegyptiaci parte II. p. 491. <sup>uo</sup>) et canoras eiusmodi nugae non assis facere se, recte adfirmavit Iosephus Scaliger epist. CLXXXI. Solet etiam *abacus pythagorica* vulgo appellari, vtilior longe et rationalior tabula multiplicationis numerorum, (*das Einmahl eins*), confer Boethium lib. I. geometriae p. 1517. 1518. et Bedam tom. I. Operum p. 77 sq. <sup>xx</sup>) qua tamen alia longe usus fuerit Pythagoras, siquidem exploratum esset, Pythagorae tetractyn fuisse rationem numerandi non vltra quaternarium, inde facta reflectione ad vnitatem, simili artificio, quo hodie per denarium facimus, quaecunque multitudinem quatuor numeris efficiendi, de qua videndus *Erhardus Weigelius* in *Tetracty pythagorica*, et *Aretologistica* p. 350 sqq. *Ioh. Wallisius* tom. I. Opp. 25. et 66. *Ioh. Sturmius* mathesi enucleata p. 6 sq. Sed ingeniose magis, quam vere hoc a praeslantissimo Weigelio excogitatum esse existimo, et sententiae huic refragari vniuersam Pythagorae scholam, ut ex Nicomacho, Theologumemon Arithmeticae scriptore, Iamblichi in Nicomachum Commentario, et *Ioh. Meursii* denarium pythagorico conspire cuiuslibet potest. [confer *Meierf.* Historiam doctrinarum apud Graec. et Romanos I. p. 559 sqq. de illo Weigeliano libro et commento.] Itaque si numerorum mysterium tetractyos nomine a Pythagora significatum esse dicendum sit, denarium potius respexisse cum

viris

eu) Vide supra ad §. IV. nr. 16. *Pythagorae* et *Apuleii sphæra* in cod. reg. Paris. 7337. vol. IV. Catal. pag. 243. cod. Florentinus XIV. Plutei LXXXVI. in Bandini Catal. biblioth. Laurent. MSS. gr. tom. III. p. 338. continet *Geomantiae artem* cum punctis et figuris geomanticis, qualis esse dicitur in cod. XXII. plutei XXVII. Catalogi eiusdem tom. II. p. 41. Operis titulus: Ἀρχὴ τῶν θείων τῶν ἡσυχαστικῶν λαζερτηρίων, ἥτιν τῶν ὑπερβολῶν ἀνω πνεύματος περιεχέει. (qui liber est quoque in cod. XVII. in eodem vol. p. 361. notatus.) Tum ibid. nr. 8. sequitur Εὐχὴ λαζερτηρία ad deum, dicenda ab eo, qui quaestionem proponit, cum diuinationibus variis, quae ex planetarum figuris et locis instituentur sint. Ibid. nr. 9. p. 340. recensentur argumentum libri scripti: ἡσυχαστικὰ πνευματικά Pythagorae laterculi, seu tabulae quaedam cabballisticae, quibus p. 38. succedit Ψῆφος ἡσυχαστικῶν, calculatio pythagorica: quod opus, cum ὑπόμνημα quilibet diuinabit, inscribitur *Iuadi* eundem, hac epistola ipsi nuncupata ἡσυχαστικὰ ὑπομνήματα χαίρων. Tum aliae tabulae cabballisticae, atque alia demonstratio circa aegrotum ad dignoscendum, victurusne sit, an moriturus. In catal. MSS. biblioth. reg. Paris. vol. II. sunt in codd. MMX. ac MMCCCLXXVI. Pyth. tabulae, cuius ope futura diuinari possunt, in cod. MMCLVI. ad Telaugen, de laterculis magi-

cis, epistola. Confer de nugis illis diuinationum *Casp. Peucerii* commentar. de praecipuis generibus diuinationum, *de Sortibus*, p. 224 sqq. adde supra lib. I. cap. 29. cap. 31. etc. *Harl.*

uue) Eadem reuicetur a Naudaeo in *Apologia* pro Magis cap. X. Exhibetur et in *Geomantia gallice* edita a Christophoro Cartano, Nobili Genevensi, Paris. 1567. 4. Existat etiam libellus eod. titulo: Nobilissimus et antiquissimus ludus pythagoreus, qui Rhythmomachia appellatur: gallice, auctore Claudio de Boilliere, Delphiniae. Paris. 1556. 8. Italice: Il giuoco pittagorico, nominato *Rhythmomachia*, per Franc. Barrozi, Venet. 1572. 4. [vid. *Paitoni* in biblioteca degli Autori antichi gr. et lat. vulgarizzati etc. vol. III. p. 109.] Famofum quoque sunt quondam Pythagorae *Παιγνιον*, de litteris, sanguine in speculum, Lunae uberiorum, scriptis, quae legi possint in Luna. vid. Suidas in *Θερταλὴν γυνή*. [et scholiast. ad *Aristophantis* Nubes, v. 750.]

xx) Conf. cl. *Gattereri* elementa artis diplomaticae vniuersalis, Göttingae, 1765. p. 71 sqq. *Iamblichum* in libro, a Villersomio edito, in Anecd. gr. II. p. 211 sqq. eundem cl. *Ptoleion*. ibid. pag. 143 sqq. et de triplici theologia vet. p. 293 sqq. quo utroque loco multos alios viros doctos extat. *Harl.*

viris doctissimis mihi persuaserim, qui ex additione vnitatis, binarii, ternarii et quaternarii coalescit. [vid. ad §. II. circa fin.] Notum et Pythagoricorum Πειτάλφα siue Πεντάγραμμεν symbolum ἐγείας, quo in epistolis vfos notat praeter alios scholiastes *Luciani* T. p. 26 sq. Vide *Voßium* IX. 36. de idololatria, et *Iac. Tollini* cap. 2. fortuitorum, [P] [et supra §. V. not. II.] Nec minus trita quinque corpora pythagorica, de quibus prius scripsit Theaetetus, Suida teste, Socratis discipulus: e quibus, pyramidem igni, cubum terrae, aeri octaedron, icosaedron aquae. Vniuerso δωδεκάεδρον congruere opinabantur. Vide *Platonem* in *Timaeo*, p. 487. *Laertium* III. 70. *Plutarchum* II. 6. de placitis Philos. et quaest. *Platon.* p. 609 sq. etc. eundem *Plutarch.* p. 114 sq. de Musica, non sensu, sed analogica ratione iudicanda, item p. 1147. *Euclidem* lib. XIV. et XV. et *Ioh. Keplerum* mathematicorum suae aetatis principem in opere eximio de Mundi Harmonia. Praetereo *Monochordum* siue κατένα ἐν μίαις χορδαῖς inventum a Pythagora, de quo *Laertius* VIII. 12. et *Heur. Lindebrogii* ad *Centorin.* cap. X. *Gassendus* cap. III. Theoriae musicae. Tum nobile ἑσχημα geometricum de arca parabolae, vel alterum de potestate Hypothenusae in angulo orthogonio, Pythagorae ipsi hecatombe dignum visum, teste *Apollodoro* apud *Plutarch.* p. 1094. de suauiter viuendo secundum Epicurum, quod praeter *Laertium* et alios celebrat *Vitruuius* IX. 2. et demonstrat *Euclides* lib. I. propof. 47. et lib. VI. propofit. 31. Confer *Proclum* lib. IV. ad primum *Euclidis* p. 110. 39) Haec propositio, quia in academiis quibusdam demonstranda proponi consueuerat creandis philosophiae Magistris, ideo appellata est *Magistralis*. Denique imaginem Coeli et Terrae, quam ex aere sacram *Tarenti* a Pythagora, scribit *Varro* IV. de *Lingua latina*. Ex numeris constare omnia, dixit. vid. *Abulphar.* pag. 55.

De 2. epistolis sub Pythagorae nomine exstantibus egi supra cap. X. §. 9. p. 413. [Epistolam Pyth. ad Hieronem manu exaratam et ab *Curterio* editam, habet bibl. Paris. catalog. MSS. reg. vol. II. nr. MMML, (vbi quoque nr. MMIX. memoratur Pyth. epistola ad Laidem,) item Bibliotheca Laurent. teste *Bandinio* in Catalogo MSS. gr. in illa bibliotheca, vol. II. p. 334. nr. LX. item in aliis codicibus ibidem p. 350. nr. II. p. 434. nr. XIX. cum ficta *Abaridis* ad Pythagoram epistola, denique pag. 49r. nr. XIV.]

*Aurea carmina.* Iam dicendum non nihil est de versiculis, praecepta moralia continentibus, qui propter vsum et elegantiam χρυσᾶ ἔπη siue aurea carmina adpellari consueuerunt, (licet μολύβδα plumbea vocentur a *Nazianzeno* contra *Iulianum* p. 197. quod ei excidisse nolim,) et ad nostram aetatem peruenere cum commentario aureolo et ipso lectuque dignissimo *Hieroclis* 22) philosophi, non illius *Nicomedenensis*, [P] qui aduersus 22a) Christianos scripsit, sed

yy) Alium insignem *Procli* locum ex libro II. ad *Euclidem* pag. 19. de Pythagorae aliorumque scientia mathematica emendatius descripsit *Fabritius* infra lib. III. cap. 14. §. 18. vol. II. p. 384 sq. adde, quae ex *Iamblichio* publicauit *Villoison*. in *Anecd. graecis* II. p. 216. et 220 — 225. *Harl.*

zz) Fuere et alii *Hierocles* qui a *Ioh. Pearsonio* prolegom. ad *Hieroclis* commentarium enumerantur: 1) *Hierocles* Alabandensis, Asiaticorum principis rhetorum, *Cicerone* puero clarus, qui eius

meminit in *Bruto* et 2. de *Oratore*, *Strabo* lib. XIV. 2) *Hierocles*, *Strabone* iunior, cuius φιλοσοφίας λόγους adlegat *Stephanus Byz.* in *Βραχυμύθων* et *Τεχνονία*. *Tacz.* Chil. VII. hist. 144. et forte respicit schol. *Pindari* Pyth. Od. IV. *Stuidas* in *ἑμπεδοκλῆ* et *Apostolius* VIII. 20. prout laudantes *Hieroclem* in *δευτέρῃ φιλοσοφικῶν παρὰ τῶν φιλοσόφων*. [Plura loca ex *Hieroclis* Opere, *φιλοσοφίαι*, et vnum e libro de matrimonio excerptit *Stobaeus* in *Eclogis physicis*.] 3) *Hierocles* Hyllarimenfis philosophus

Platonici Alexandrini, [circa annum Christi CDL, imperantibus Theodosio II. Martino, et Leone Thrace: laudat eum *Damasius* apud Photium cod. CCXLII. p. 1035. et 1037. vbi dicitur scholas Alexandriae instituisse. adde §. VII. Is igitur δευροῖς vixit τὰς ἐν Ἀλεξανδρίᾳ διατριβὰς ὑψηλοφροσύνη καὶ μεγαληγορία κομήσας μετὰ τὸ σεπτὲ καὶ μεγαλοπρεπῆς, vt

Iosophus Stoicus, ab athletica ad philosophiam qui se contulit. Gell. IX. 5. et Steph. in Ἰλλούριον. 4) *Hierocles* causiarum patronus, qui libros binos περὶ ἵππων *Θερμπίκους* scripsit ad Callianum Bassum, de quo infra lib. V. cap. 5. vol. VI. p. 457. vbi scriptores veterinarios recenseo. 5) *Hierocles* grammaticus, qui συντάκτῃον scripsit, siue notitiam imperii CPolitani, de qua ago libro IV. cap. 2. §. 19. 6) *Hierocles*, scriptor facetiarum. His adde 7) *Hieroclem*, qui a Demothene memoratur contra Aristogitonem. 8) *Hieroclem* Imp. Heliogabali παιδικά, quem Caricium siue Hyccaricium nanci-  
cipium vocat Dio in excerptis libri LXXIX. 9) *Hieroclem*, patrem Hieronis, tyranni Sculorum, Iustin. XXIII. 4. Athen. V. p. 209. 10) *Hieroclem* Callianum in Inscriptione veteri palmyrena. etc. 11) *Hieroclem* Arcetilai philosoph. familiarum, ap. Laert. IV. 39. 12) *Hieroclem* Alypi F. Antiochenum, Libanii sophistae discipulum, et ad quem sunt Libanii epistolae: de quo *H. Aelius* ad Ammian. XXIX. [et Bayle in Diction. vol. II. voc. *Hierocles* p. 759.] Idem Libanius in epist. testatur, *Hieroclem* cum Aristaceno periisse in terrae motu Nicomedensi, qui contigit A. C. 358. [vid. Wollinaeae centuriae epist. 50. Libanii p. 141. sed vide *Burmamn*, ad Valesii Emendat. p. II. not. 6.] 13) *Hieroclem* Piraei praefectum Laert. II. 127. IV. 39. 40. eundem forte Hieroclem Carem, de quo Polyaeus V. 17. 14) *Hieroclem Augurem*, Aristoph. in Pace, v. 1268. 1059. 15) *Hieroclem* Strategum Mytilenaeum, in numo apud Spontum p. 130. Msc. eruditae antiqu. 16) *Hieroclem*, Augusti libertum, dispensatorem operum publicorum, in veteri Inscriptione apud Keines. 571. Porro apud Athenaeum lib. XIV. vbi, quid sit φαεινὰς plantae genus, explicat, pro ἱερὰλλος legendum ἱατροκαλλῶς, vt idem Pearsonius observat.

αα) Hic ex Vicario praefes Bithyniae, atque inde Ἀλεξανδρίας ἐπαρχος, (syndemus in ipse est, de quo *Epirhan*. haeretic. LXVIII. 1. et qui ab Aedestio martyre caetus pugnus, vide Valesii p. 177. ad Euseb.) auctor et consiliarius ad faciendam persecutionem Diocletiano fuit, teste *Lactantio* de mortibus persecutor. cap. 16. scripsit λόγους φιλοσόφου

δύο πρὸς τὰς χριστιανίας. Vide eundem *Lactantium* lib. V. cap. 2. sq. [Pearson. Proleg. ad Hieroclem. p. 15. *Neeham*. in notis ad Hier. p. 39. nr. 43. *Burmanni* not. ad H. Valesii Emendat. p. 10 sqq. lib. I. cap. 5. vbi et Valesius et Burmann. de hoc Hier. opere eiusque auctore, qui a philosopho nostro Pythag. carminum interprete, perite distinguunt, doctè egerunt. *Harl.*] Huius operis particulae, qua Christum servatorem nostrum cum Apollonio Tyanenſi contulerat, suum adversus Hieroclem librum opposuit *Eusebius*, qui etiamnum existat, cum Eusebii eiusdem demonstrationis evangelicae libris graece et latine ex versione *Zenobii Accioli* Florentini non vsquequaque optima, sed a *Luca Holstenio* interpolata et in notis subinde castigata. Existat etiam cum Accioli versione ad calcem Philostrati de vita Apollonii, Paris. 1608. fol. vid. infra lib. V. cap. 4. §. 6. vol. VI. p. 91. *Fabric. Gottfried Olearius* adiecit quoque illam Eusebii defensionem suae Philostrati editioni p. 413 sqq. cum suis et Holstenii notis: praemissi autem varia, 1) veterum, n. *Lactantii*, *Eusebii*, *Aeneae Gazae*, et *Metaphrastis* vitae *Aedestii*, testimonia; 2) particulam longiorem de Hierocle, φιλοσόφου sermonis auctore, tum de aliis eiusdem nominis, ex *I. Iosphi* libr. de script. hist. phil. III. 18. cum notis, in quibus Iosphi partim explicatur, partim redarguitur: 3) ex Io. Pearsoni Prolegom. ad Hieroclis comment. in aurea carmina, de iis, qui *Hieroclis* nomine claruerunt. 4) ex A. Dacierii praefatione, gallicae illius versionis comment. in aurea carm. praemissa, p. 239. ex versione lat. et cum notis Olearii. Adde *Tillemontium* in Monumentis ad Hist. eccl. pertinentibus, tom. IV. p. 606. *Pagium* in Crit. Baron. ad a. Ch. 302. n. VIII. tom. III. p. 315. Iosphi quoque refutavit *Bayle* in Diction. tom. II. p. 760. C. de nostro philosopho Alexandrino copiosius, et p. 758. de Hierocle persecutionis Diocletianae furore vberius discit, idemque Morerum ac Baronum refellit: adde *Glandorf*. in disputatione, illius editioni carminum pythagorici praemissa, §. 9. 10. de Hierocle, Pythagorae interprete, ac modo, quo carmen id tractaverit, et quid de argumento illius statuerit. *Harl.*

vt de eo Damascius apud Photium cod. CCXCII. [vbi is multus est de scriptis Hieroclis illorumque argumento,] p. 551. <sup>bb)</sup> Aurea quidem carmina ipsi Pythagorae vulgo tanquam auctori tribuunt et alia multis adscripta sunt, vt a Chalcidio p. 229. *Pythagoras etiam in suis aureis versibus:*

*Corporē depositū cum liber ad aethera perges,  
Euades hominem, factus Deus aetheris almi.*

Sic Clemens Alex. lib. I. cap. 10. paedagogi, Hieronymus contra Rufin. *Respice omnium oram lachryae quae quondam magna Graecia dicebatur, et Pythagoricorum dogmatum incisa publicis literis aera agnosces.* Cuius enim sunt illa χρυσᾶ παραγγέλματα <sup>cc)</sup> nonne Pythagorae, in quibus omnia eius ita breuiter dogmata continentur, et in quae latissimo opere Philosophus commentatus est Iamblichus, imitatus ex parte Moderatum virum eloquentissimum et Archippum ac Lyfidem Pythagorae auditores. Etiam Proclus 3. in Timaeum, Pythagoram adpellat τὸν τῶν χρυσῶν ἐπῶν πατέρα. At Galeno subdubitant lib. de dignotione adfectuum tom. VI. edit. Parisi. p. 528. laudantur παρανέστες φερόμεναι ὡς Πυθαγόρου. Et Chrysippus apud Gellium VI. 2. et in consolatione ad Apollonium Plutarchus, Iamblichus in Vita Pythag. p. 138. alique non Pythagorae ipsi, sed Pythagoraeis illa tribuunt. Et Hierocles p. 318. adpellat non vnus Pythagorici, [¶] sed ὅλα τὰ ἱερὰ συλλόγῃ ἀποφθεγμα κοινὴν, testatur, in more positum fuisse, vt quotidie mane et vespere hosce πυθαγορικὰ θεσμοὺς ab illius sectae hominibus legerentur vel audirentur. Alibi p. 230. ὁ τῶν ἐπῶν τέτων συγγραφέας <sup>ddd)</sup>. Qui vero ad vnum quemdam e Pythagoricis putarunt esse has, (vt idem Hierocles et Simplicius vocant)

<sup>bbb)</sup> Fabricii sententiam de auctore commentarii vero amplectitur ornatque *Needham*, in praefatione ad Hieroclis editionem p. 15. Idem censuit *Henr. Valesius* in Emendationum libro I. cap. 5. Is primum p. 12. ex Damascio ipsoque Hierocle apud Photium docet, illum vixisse post Plutarchum, Atheniensem, temporibus Theodosii iunioris. Tum de patria nostri disputat, et e Stephano Byzantio voc. Τελάρεια colligit, nostrum fuisse Hyllarium, vrbe Cariac, oriundum: in qua haeretic iam fuerant *Salsmanus* ad Stephani locum, *Iscan*. *Vossius* ad Pompon. Melam lib. I. cap. 16. qui eundem esse qui aduersus Christianos scripsit, sibi persuadebat, et *Pearsonius*, qui praeter ea *Ger. Io. Vossio* lib. III. de histor. Graecis p. 376 sq. credit, Hieroclem christianiani nominis sub Diocletiano vexatorem, et ex persecutore factum philosophum, domo fuisse Hyllarinensem. Enimvero Valesius, vt recte discreuit duos illos Hierocles, ita de patria philosophi nostri errat, et reliquos modo dictos, viros eruditos, esse lapsos, docet *Burmamnus* II. ad Valesii Emendat. p. 13. Is, Hieroclem, ait, illum Hyllarimis latere patiamur, donec certioribus indicis, qui qualisue fuerit, compertum habea-

mus: philosophum autem, qui ad carmina Pythagorae scriptis, domo fuisse Alexandrinum statuentum est. Fabricius in nota xx) nr. 5. Hyllarinensem illum Hieroclem fuisse philosophum Stoicum scribit. *Bayle* vero in Diction. II. p. 788. Hieroclem, auctorem libri: *Philosophes*, in quo multae fabulae repetitae fuisse videntur, *Hyllarinensem* esse suspicatur. *Harl.*

<sup>ccc)</sup> Ex iis, quae apud Hieron. sequuntur, positis colligere, eum de symbolis potius pythagoricis et apophthegmatis loqui, quam de auricis, quae habemus, carminibus.

<sup>ddd)</sup> Non vnus Pythagorici esse carmen, sed collectionem sententiarum ac praeceptuum a variis sigillatim coninnatarum per variam occasionem (hinc in cod. Vindobon. paullo inferius nom. sunt inscripta, Πυθαγορικὰ ἔπη) atque propter insignem vtilitatem in corpus quoddam redactarum, carmen tamen, siue potius fragmenta spirare mentem Pythagorae eiusque adsclearum antiquissimorum, credunt *Olearius* ad Stanleii *Histor. philos.* tom. II. p. 305. edit. Venetae, ac *Tiedemannus* in *Principibus Graeciae philosophis* p. 188 sqq. adde *Kiuser*, ad *Porphyr.* de vita Pythag. p. 26. *Harl.*

cant) συνθήκας "" referendas, vel *Lyfidem* cogitaverunt<sup>fff</sup>), quae sententia probavit se quoque Andreae Dacerio: vel *Philolaum*<sup>ggg</sup>), vide Labbei bibl. nou. MSS. p. 385. vel denique *Epicharmum*, quae Stanleii<sup>hhh</sup>) coniectura est p. 512. [p. 305. vers. Olear. et edit. Vener.] Hist. Philosoph. licet Iamblichus cap. XXIX. p. 150. et cap. ult. p. 221. potius obseruet, sententias pythagoricas ab Epicharmo in comœdiis hinc inde fuisse adpersas, non quod auctor aureorum carminum fuerit Epicharmus. Itaque si auctor illorum e pythagoricis quaerendus sit, nullum quidem magis, quam *Empedoclem* Agrigentium nominauerim, cuius καθααρμῶν forte

De auctore nobilis particula fuerunt. Equidem omnia illi mirifice conuenire videntur, dia-  
A. C. lectus, dictio, argumentum, tum clausula plane digna *Empedocle*, ἔσσεαι ἀθά-  
νατος etc. Neque adeo noua est haec sententia, vt propterea incredibilis alicui videri possit, cum diserte confirmetur ab auctore veteri Θεολογεμένων ἀριθμητικῆς p. 20. Τεισάτης δὲ ἔσσης, ἐπάνωμον "" δι' αὐτῆς τὰ Πυθαγόρεα εἰ ἄνδρες θάνατοις τε δολοῖσι καὶ ἀνευφημῶ-  
τες ἐπὶ τῇ εὐρήσει, καθὰ πε καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

Οὐ μὰ τὸν ἀμείβεα γενεῇ παραδόντα τετρακτῖν,  
Παγὰν ἀνάα φύεως ἐξώματ' ἔχσαν. kkk)

## VII. Procli

eee) Lege ὑποθήκας ex Simplicio ad Epictetum, vt notauit per litteras ven. Verpoorteni, et laudauit Iablonskii disp. de voc. διαθήκη. Harl.

fff) Ita sentit Huetius quaest. Aln. lib. II. cap. 4. §. 1. p. 130. et cap. 8. §. 1. p. 153. Henm. vide supra §. IV. not. 4. Harl.

ggg) Constantini Lascaris Institutionibus graecis (Ferrariae 1510. 4.) subiunctum est carmen pythagoricum: at in indice libri sic notatum: — *Philolai Crotoniatae carmina aurea, quae falso haestenus Pythagorae adscripta sunt.* Harl.

hhh) Stanleius vero non tam Epicharmum habet illorum carminum auctorem, quam potius suspicatur, ab Epicharmo ea esse compilata. Harl.

iii) Scribe ἐπ' ἄνωγον cum Needham in praefat. ad Hieroclem pag. 17. Henm.

kkk) Hanc Fabricii coniecturam iam reiecit Olearius ad Stanleii Hist. phil. I. m. et, „versus illi, ait, in frequentiori vsu Pythagoreis positi, et sollemnis iuramenti loco adhibiti, ab Empedocle suis inferri potuer, absque eo, quod aureorum carminum auctor ille esset.“ Brucker. quidem in Hist. crit. philof. I. p. 1109. Fabricii suspicionera existimat esse admodum verisimilem, nec, quae obiecerit Olearius, eam eleuare; Bandin. quoque in Catal. MSS. gr. bibl. Laurent. vol. II. p. 267. cum Fabricio facit: tamen Tiedemannus l. m. Fabricianam coniecturam isdem fere, quibus vsus erat Olearius, argumentis refellit, additque, fidem auctoris theologiae arithmeticae, quippe qui multo

serius vixisset, nihil valere ad litem dirimendam. Dissentit quoque *Meinert.* in Historia doctrinarum apud Gr. et Rom. I. p. 579 sqq. al agens, vt ostendat, id carmen post tempora Platonis atque Aristotelis a quodam pythagorico, qui cum Aristoxeno et Heraclide sit versatus, esse concinnatum, neque illud integrum ad nostram aetatem peruenisse, sed interpolatum ac mutilum esse, idemque auctum versibus ex aliis multo iunioribus carminibus pythagoricis subinde sumtis atque insertis. Antea idem in noua bibliotheca philologica, vol. II. p. 71 sqq. inprimis p. 81 — 99. vberius examinarat atque reiecerat opinionem cl. *Glandorfii*. Hic quum in mem. diss. de carminis aurei aetate etc. primum illius vetustatem docte vindicasset et confirmasset, remotis varis argumentis, et excussis ac refutatis Fabricii aliorumque de auctore illius sententiis ac rationibus §. VI. et in adpendice p. 188 sqq. demonstrandum sibi sumit, carmen forsitan ex mysteriis eleusinis ortum et ante Pythagoram esse compositum, quod hic a praeceptore suo aut aliunde acceptum ad probauerit, vt cum aliis vetustioribus scriptis etiam hoc carmen ob eximiam vetustatem discipulis commendaret, quod posterior tamen aetas ad Pythagoram referre aut ad Pythagoreos potuisset. Hac ratione posse putat componi et conciliari inter se antiquorum testimonia, quorum pars libros Pythagorae, in primis autem hoc carmen, adsignat, vt *Clemens Alexandrin.* Paedagog. lib. I. cap. 10. et *Proclus* in Timaeum lib. III. p. 62; pars

*Commenta-* VII. *Procli* Laodicensis Syri commentarius in *Χερσαῖ ἔπη*, Suidae memoratus, rii in *L. C.* intercidit. Brunsmanni notae et index omnium verborum in Pythagor. et Phocyl. MS. extant Hauniae in biblioth. collegii medici. Editiones carminum aureorum plerasque insigniores retuli capite superiore, cum Gnomicos recenserem, quorum non contemnenda pars esse solent. Eorum editionem nouam ad MStos codices meditatatus *Danid Hoeschelius* <sup>(1)</sup> non perfecit, licet eius indicio constet in pythagoricis post versum 39. in MS. Augustano legi versiculos binos, qui in vulgatis fere editionibus desiderantur, sed exstant apud Porphyrium pag. 27. [n. 40. edit. Küssler. pag. 41.]

Πρῶτον μὲν ἐξ ὕπνου μελίφρονος ἐξυπνιστῆς  
Εὐ μάλιστα ποιητὴν ὅσ' ἐν ἡματι ἔργα τέλεισσαι

et post versum 44. hunc tertium, iidem in editis libris praetermissum:

Ταῖς αὐταῖς ἀρεταῖς ποιεῖ φίλον, ὅν κ' ἐδίδοιτο.

Paraphrasin *Arabicam* cum versione latina *Io. Elishmanni* edidit Claudius Salmasius ad calcera suorum in Epictetum commentariorum, vna cum paraphrasi [?] arabica tabulae Ceбетis, Lugd. Bat. 1640. 4. In calce paraphraseos arabicae legas, Galenum haec pythagorica recitasse sub initium et sub finem cuiusque diei. Loca quaedam illustrat Salmasius in praefat. Graece vero et latine eum commentario ethico exhibet carmina aurea *Magnus Daniel Omeis*, Altdorfi 1693. 8. qui p. 91. ineditum *Matthiae Georgii Koenigii* commentarium celebrat. *Oloai Celsi* observationes in aurea carmina lucem videntur Vpsaliae 1706. 8. Video etiam memorari editiones Guil. Canteri et Io. Spondani, atque expositionem Hentici Bremi Curienfis, [cuius commentarius prodiit Witteb. 1586. 8. <sup>mm</sup>] G. Sartorii, Ioannisque Strafelii. *Ioannis Erbergii* Observationum in aurea carmina prodiit pars prior Vpsaliae 1702. posterior H h h h h 2 1705. 8.

pars autem negat, illum scripsisse quidquam, quod etiam postea Socrates imitatus sit. Acuta quamquam haec est sententia Glandorfiana, atque argumentis ingeniose excogitatis et subtiliter doctisque explicitis corroborata: tamen mihi, fateor, magis adridere iudicia rationesque Olearii, Tiedemannii ac Meinerii. Nonnullas quidem sententias et praecepta quaedam, ca potissimum, quae ad vitam recte beneque agendam pertinent, et a natura ipsa pectoribus hominum indita quasi et insculpta sunt, et qualia nostrum complectitur carmen, longe ante Pythagoram in Oriente atque Graecia maiore, non cognita solum, sed etiam ad communis vitae emolumenta fuisse adhibita, (vid. cl. *Glandorf.* in Appendice p. 189. vbi sententiam suam superiorem retractasse videtur,) eaque a Pythagora commendata, haud negabo: ex his tamen, opinor, effici non poterit, carmen ipsum a Pythagora ipso fuisse concinnatum aut ante illius tempora extitisse. Negat praeter ea *Glandorf.* p. 15 sq. car-

men id, quale nos hodie habemus, esse mutilum. Cl. *Schier* in vita Pythagorae p. 28. statuit, Pythagoram, licet sua ipse manu non exarauerit et composuerit haec carmina, materiam tamen discipulis suis frequenter inculcasse, ideoque eum, si in primis materiam species, esse auctorem. Quae sententia placet, si auctorem eum quoque intelligimus, qui dat consilia, et praecepta, licet antea non incognita, commendat, suaque corroborat auctoritate. *Harl.*

<sup>(1)</sup> Vide eius epist. ad Kirchmannum, datam 7. Id. April. 1603. post Gudianas p. 188. vbi et variae lectiones quaedam notatu dignae in *vsδερικῷ* Phocylidis. *Fabric.* De versibus illis supposititiis vid. cl. *Glandorfii* not. p. 150. et 156. et de codice illo in Prolegg. p. 4. *Harl.*

<sup>mm</sup> Versio lat. in sectiones diuisa, notis grammaticis atque ethicis, parum eruditus, hinc inde vitibus, onerata potius est, quam ornata. *Harl.*

1705. 8. *Davidis Clerici* patris sui ineditas in carmina aurea animaduersiones memorat Ioh. Clericus tom. I. biblioth. selectae p. 158. Antonii Quaerengi paraenesis f. paraphrasis liberior carminis pythagorici ad Odoardum Farnesium, principem, prodiit Romae, 1586. 4. Cum erudito itidem commentario vulgata sunt a *Guilhelmo Dietzio*, Professore gymnasii Ulmenfis, 1661. Sed et *Vitus Amerbachius* carmina haec perinde ut Phocylidea cum animaduersionibus suis edidit Lips. 1594. 8. 1602. 8. Vtraque *Wolfgangus* quoque *Seberus* Sulanus, Rector olim Schleusingensis, excudi fecit cum latina versione, indice graeco omnium verborum phrasumque et locorum communium, Ioach. Camerarii scholiis graecis et suis ipsis latinis animaduersionibus. Lips. 1604. 8. In fragmentis Pythagorae a *Ioach. Zehnero* collectis et graece ac latine editis ibid. 1603. 8. praeter vitam Pythagorae e variis scriptoribus contrariam, habentur *carmina aurea*, praefixo iisdem ex Georgii Cedreni historia argumento: tum plures sententiae apud varios scriptores ad Pythagoram auctorem relatae, et symbola quaedam pythagorica. [Pythagor. et Phocylidis carm. gr. cum Casp. Brüllouii indice vocabulorum. Argentorati, 1613. 8.]<sup>nnn</sup>. Habes etiam fragmenta Pythagorae et magis quidem sele-

cla

<sup>nnn</sup> De codd. MSSis et editionibus aureorum carm. (missis editionibus supra ad Theognidem memoratis) quaedam adnotabo. In Catalogo MSS. reg. Paris. vol. IV. tres codd. MSS. nr. 4541. 5009. 7832. in vol. II. codd. XXI. reperiuntur. — In biblioth. Caes. Vindob. teste Lambecio, comment. de illa, vol. VII. cod. LXXVII. nr. 4. p. 280. codicis initium est, Πυθαγορικὰ ἔπη, τὰ ἕως ἑξακλόμενα χρυσῶν, συγχρῆσιν περιχρότα τῆς τέλει οὐκ ἔστιν ὧν Πυθαγορεῖος φιλοσοφίας; sequitur codex *Hieroclis*, de quo paullo post agemus. In eodem vol. pag. 294. in cod. LXXVIII. notantur nr. 1. aurea carmina *pythagorica* cum *Hieroclis* philosophi commentario, et nr. 2. Γνωμὴ τῶν Πυθαγορείων. In eodem vol. p. 303. cod. LXXIX. quo continentur Πυθαγορικὰ ἔπη, (eadem est inscriptio, quam e cod. LXXVII. aduimus), cum *Hieroclis* commentario. Cod. CCXIII. inesse quoque Pythag. aurea carmina, monet Kollarus ad Lambecii Comment. vol. V. p. 534. — In biblioth. Ambrosiana *Mediolanensi*, teste *Montfaucon* Diario Italico p. 18. — In Catalog. *biblioth. Lugdun. Batav.* p. 336. nr. 57. 6. Pythagorae aurea carmina et Phocylidis poemata etc. manu Franc. Nansii scripta, cum eiusdem notis; ibid. p. 398. nr. 59. Pythag. carmina aurea, cum Orpheo, Musaeo, Callimacho, Phocylide aliisque. In eadem biblioth. Leidenf. esse librum arabicum reperi, pythagorica complectentem dogmata; qui a Gulio ut latine vertatur, desinit ad Ioh. Vorstius tom. II. Sylloges Burmannianae p. 792. adde p. 793. — In codd. *Bavar.* CLV. CLXXIV. CCXXIX. *Hieroclis* commentarius. — Inter codd. *biblioth. Taurinensis*, in Catalog.

illius biblioth. p. 238. cod. CXLVI. et p. 385. cod. CCLXXXVII. sunt aurea carmina cum *Hieroclis* commentario. — In biblioth. *Laurent. Florent.* secundum Bandini Catalog. seruantur in vol. I. cod. XXIII. p. 490. vol. II. cod. XX. p. 92. cod. L. p. 208. ibid. cod. VII. p. 260. ubi quaedam adnotauit Bandini. ibid. cod. XXII. p. 327. cum glossis aliquot interlinearibus: ibid. Plur. 59. cod. I. p. 486. carmina Pythag. aurea; in vol. II. cod. XXVI. a Nicolao Murmorio scriptus, p. 175. cum *Hieroclis* expositione; (coll. *Montfaucon* Palaeogr. gr. p. 104.) et vol. III. cod. IX. p. 257. ibid. cod. X. p. 391. cum scholiis quibundam margini adscriptis. Codicis initium est Πυθαγορικὰ ἔπη τὰ ἕως ἑξακλόμενα etc. reliqua, ut in cod. Vindobon. supra memorato. adde *Montfaucon* Palaeogr. graec. p. 85. — In Catalogo graecorum codd. MSS. apud *Nanios*, Bononiae, 1784. fol. cod. CCXCVI. nr. 10. cod. CCCV. nr. 14. p. 515. cum notis inter lineas. E bibliotheca *Bodleiana* quatuor codd. vñs est *Needhamus*, cuius praefat. confers. — In *Augustano* eodice admodum nouo *Hoefchelii* et *Glandorf.* (vide e. g. ad vers. 39. et supra ad §. VII. notata), lectiones dederunt. — In Zanetti et Bongiovanni Catalogo codd. MSS. gr. biblioth. *D. Marci Venetae* sunt carmina illa aurea in cod. DXX. p. 279. cod. DXXIII. p. 282. et cod. DXXXV. p. 284. Zanetti tamen non animaduertit pag. 197. in cod. CCCCVI. etiam contineri Πυθαγορικὰ χρυσῶν ἔπη, ut *Thilo* in anecdotis graecis, tom. II. p. 244. ostendit. — In Iriarti Catalogo MSS. gr. biblioth. regiae Matrit. p. 465. Excerpta memorantur maximam partem ex *Hieroclis* commentario in Pyth. A. C.

*Hierocles.* Et ac disposita licet perpaucā ante commentarium *Hieroclis* in aurea carmina editionis Londinensis, quam antequam recenscam, obseruo, *Hieroclem* illum fuisse praecedentem

H h h h h 3

A. C. vers. 47. etc. de Pythagorae iurciurando siue numero quaternario. p. 166. lin. 3. — 168. lin. 16. edit. Needhami. Quae autem in cod. sequuntur, differunt ab editis. — Ibidem excerpta ex recentiore auctore, qui Hieroclem et Diogenem Laert. laudat, de Pythag. iurciurando et quaternario. — Atque ita alibi latent codices. adde *Glandorf.* Prolegom. de codd. MSS. etc. p. 3 fqq. qui ibidem historiam criticam editionum et carminis pythagorici et Hieroclis commentariorum dedit. Quia igitur vir doctissimus otium nobis fecit, lectores ad eum eblegamus et de editionibus Pyth. seorsum curatis, et ab illo omisiss nequid supra in recensione editionum Theognidis etc. memoratis paucis nos expedimus:

*Pythagorae aurea verba et symbola* adhaerent edd. *Jamblichi* de mysteriis Aegyptiorum etc. *Aldinis*, Venet. 1497. et 1516. fol. De prior editione vid. Bure Bibliographiae instructive etc. vol. de la Jurispr. et des scienc. et arts. nr. 1270. pag. 162. — est versio *Marf. Ficini*, in cuius Opp. Basil. 1561. fol. tom. II. p. 1978. repetita est.

*Pythagorae C. A. gr. et lat.* apud Bern. Iuntam. f. l. et a. 4. in biblioth. Vinariensi. — cum aliis gr. et lat. Florent. opera Phil. Iuntae. 1506. 4.

*Constantini Lajcaris Institutiones vniuersae cum plurimis auctariis nuperrime impressae, tanta diligentia et rerum copia, quanta nunquam alias.* Ad-calem: Ferrariae, per Io. Macioschium Bondenum, tertio Calendas Sextilis MDX. 4. Index plenus hic est:

„*Constantini Lajcaris* graecae institutiones et primo, de octo partibus orationis, de constructione, de nomine et verbo, de pronome secundum omnes Graecorum *διαλέκτας* poetarumque consuetudinem, quibus omnibus alitrinsecus addita est latina translatio. Symbolica *Cebetis* tabula et graece et latine impressa; *Angelica et humana salutatio* ed. deiparam virginem. Diligens *Pisonis* super graecis litteris commentatio, multaque ad rem latinam facientia digna annotatu. *Luciani Sano-fatae* *διὰ τῶν ἁγίων*, i. iudicium vocalium, cuiusque translatio Coelio Calcagnino interprete. *Dominica oratio, Apostolorum* symbolum. Initium Evangelii *Ioannis* Apostoli. *Psalms* L. cui principium, Misere mei domine. *Philolai, Crotoniae* carmina aurea, quae falso haestenus *Pythagorae* adscripta sunt. Ad bene instituendum

mores adolescentum *Phocylidis* poema. Omnia cum latina interpretatione.“

Oratio dominica in versibus adstricta, Caspare Vrfino Velio auctore. *Aurea carmina Pythagorae graece. ac deinde — latina eodem Vrfino interprete.* In calce: Viennae Austriae per Ioannem Singrenium anno XXIII. (1524.) 4. vid. *Denis* Wiens Buchdrucker - Geschichte, p. 243 fqq. — alia edit. eorundem C. A. cum aliis libellis gr. ibid. eod. anno. 8. vid. pag. 245.

*Pythag. A. C.* cum Sixti Enchiridio f. sententiarum libello, in officina Simon. Grunenbergi, apud Augustinianos. Wittenbergi, 1514. (teste *Mansio* in Fabric. biblioth. lat. medii aevi, vol. VI. p. 196 sq.)

*Pythag. — cum Cebetis tabula, per Christianum Wechel.* Paris. 1531. (Maittaire A. T. II. part. II. p. 752.) 1537. 8. 1557. 8. gr. 1539. gr. et lat. — Basil. 1543. cum Hierocle, in linguam latinam translat. — *Paris*, apud Guil. Morellum, gr. cum Stephani Nigri commentariolis, 1555. 8. et 1582. ex typogr. Steph. Prevosteau. — *cum Cebetis tabula, Paris*, apud Martinum Iuuenicum, 1557. 8. — *Aurea dicta Pythag.* — ex graeco in latinum carmen — conuersa per M. Georgium Prechtium. Viennae, 1558. 4. vid. *Denis* l. m. p. 558 sq. — cum *Phocyl.* et *Amerbachii* interpret. Argentorati, 1561. 8. — cum I. Thom. Freigii graeca grammatica, Homeri *Batrachomyomachia* et *Aesopi* fabulis, 1580. 8. — cum *Hesiodo*, gr. Antwerp. 1581. 8. — cum *Hieroclis* commentario, Parisiis et Londini aliquoties, (de quibus editt. paullo post erimus copiosiores.) — *Aurea Pythagoraeorum carmina*, lat. conuersa, multisque in locis emendata, illustrataque obseruationibus, quibus etiam Hieroclis interpretationi non parum lucis adferunt. Auctore *Theodoro Marcilio*. Lutetiae, apud Nicol. Niuellium. 1585. 8. recuf. cum Sylburgii notis in *A. C.* cum *Hierocle*, Londini, 1654. 12. — eadem, graec. in libello: *Σταχυολογία τεχνολογική*, Venet. 1694. 8. — Salmasianam, Omeisiam, Dietzianam et Zehnerianam iam Fabricius laudauit. — cum *Andr. Dacierii* versione gallica et Hierocle gallice verso atque illustrato: in: *La vie de Pythagore*, ses symboles, ses vers dorez et la vie d' Hierocles etc. Paris, 1706. 12. II. tom.

*Χρυσά ικη τῶ Πυθαγόρου, h. e. Pythagorae christianus*

ptorem Aeneae Gazaci<sup>ooo</sup>), vt ex limine dialogi eius de resurrectione colligitur, atque adeo circa medium saeculi post Christum natum quinti floruisse. Quam aetatem aliis argumentis etiam adstruit *Ionsius* III. 18. vbi copiose agitur de Hierocle. (conf. supra ad §. VI. et Lambecii Comment. de biblioth. Caes. Vindob. vol. VII. p. 288 fqq.) Sed male eundem<sup>ppp</sup> Hieroclem,

*Stianus rediuius* etc. Stockholm, 1638. 8. vnius plagulae est, quae primum fuit carmen graecum, dein, latine redditum. vid. *Fant* Hist. litteraturae graecae in Succia, Vpſaliae, 1779. p. 73.

*Pythagorae C. A. graece et lat.* (ex vers. Viti Amerbachii) cum analysi critica et ethica, imitationibus graeco-latini et indice gemino, opera et studio Io. Chr. Knauthii. Dresdae, 1720. 8.

Ego vero illud poema dedi atque illustravi primum in Chrestomathia gr. poetica, Coburgi, 1769. dein secundis curis, in Anthologia graeca poet. Noribergae, 1775. 8.

*Pythagorae aurea carmina cum integris animaduersionibus Friderici Sylburgii, Theodori Marci, Viti Amerbachii et Petri Needhami, graece et latine.* Nunc denno recensuit, cum optimis quibusque codicibus typis descriptis contulit, interpretationem latinam emendauit, historiam breuem de rebus ad Pythagoram pertinentibus, variantes lectiones, observationes et indices adiecit Io. Adam Schier. A. M. Lipsiae, 1750. 8.

Pracisist indicem editionum praecipuarum Pythagorae carminum: addidit idem vitum philosophi. Notae criticae subiectae sunt contextui: annotationes autem vberiores illum excipiunt.

*Pythagoreorum aureum carmen, varietatem lectionis notasque adiecit: in vsum scholarum edidit Eberhard Gottlob Glandorf, (in praesenti Conceptor Gymnasii Onoldini), Lipsiae, 1776. min. 8. gr. et lat.* Est prior pars libri inscripti: *Sententiosa vetustissimorum gnomimicorum quorundam poetarum opera.* In commentario vberior tam de lectionis varietate ac veritate, quam de sensu versuum vique verborum sollicitus erat editor. In Prolegomenis de codd. editionibus, aetate, argumento etc. diligenter et copiose differitur.

Brunck dedit illud poema, gr. inter *Gnomicos poetas graecos*, Argentorati, 1784. 8. p. 107 fqq. et adiecit latinam interpretationem versuum, qui apud Stobaeum sunt, interprete Hugone Grotio.

Subiungam quasdam versiones. *Pythagorae aurea verba*, Socrates Symbola, Spensippi liber de distinctionibus, Xenocratis liber de morte Aristotelis de animae immortalitate etc. — latine. —

*Iacobus Pulcridraperensis de Burgofranchio* haec collectanea omni arte et solertia imprimi curabat in alma et inelyta ciuitate *Papiae*, MDXVI. sol. vid. *Maittaire* Indic. in A. T. p. 190. — *Galliam* Dacerii, paullo ante memorauimus, aliam cum Phocylide supra laudaram. *Germanica*, carm. aur. eaque metrica *Gleimit*, in Mercurio teutonico, (deutschen Mercur. mensiuo libello.) 1775. mens. Maio; *Linkii*, Altdorf. 1780. 4. — *Pyth. epistolae ad Hieronem*, in: Wandsbecker Bothe, an. 1773. nr. 196. — antea latine in *Gilb. Cognati* Farrag. epistol. Lacon. pag. 424. et 195. in *Io. Buchleri* a Gladbach thesauro epistol. Laconic. p. 494. et 599. et in *Stanleyi* Hist. philof. Lipf. 1711. 4. pag. 700. *Italicae* sequentes memorantur in *Pattoni* Biblioteca degli autori antichi gr. e lat. volgarizzati, tom. III. p. 108 fqq. 1) in: La Calliope, ouero XXX Sonnetti morali — di Alessandro Adinari etc. In Firenze, 1641. 4. 2) in Capponi *Liriche* parafrasi etc. Venet. 1670. 12. 3) Commento di Ierode Filosofo sopra i versi di Pitagora, detti d'Oro, volgarmente tradotto da *Dardi Bembo* etc. Venet. 1603. 4. item, ibidem 1604. 4. (vid. Pattoni l. m. tom. II. p. 186. Duas has editiones a diuersis typographis excusas, a Mittarello in Catal. MSS. biblioth. Venetae S. Michaelis, p. 83. aliisque confundi, aliquoties animaduerti.) Addatur Parafrasi de' versi aurei di Pitagora, in Scherzi poetici, o siano traduzioni libere dal Greco di Domenico da Gattinara, Professore della lingua Ital. nel Collegio Carolino di Brunsuic. 1784. 8. *Harl.*

<sup>ooo</sup> Vide quae de Aeneae aetate notauimus supra cap. X. §. 29.

<sup>ppp</sup> Communis hic error multis eruditis, vt vel cum Stoeico philof. de quo Gellius, vel cum Lactantii aequali nostrum confundant. Eadem sententia videtur fuisse H. Mori qui pag. 276. Opp. theolog. *Hierocles egregius ille paganus moralis, miracula Christi non negat, nec personae praestantiam, sed contendit, Apollonium Tyaneum cum eo saltim conferri posse.* Pro Heralito, *Hierocles* legendus est in Lipicini biblioth. philosophica tom. II. p. 1276.

roelem, putat, qui ab Eusebio est confutatus, cum diuersi sint et maiore quam saeculi spatium a se inuicem distent Hierocles Bithyniae et post Alexandriae *ἑπαρχος*, (de quo Lactantius atque Eusebius <sup>ggg</sup>) et *Hierocles* philosophus platonici Alexandrinus (de quo Photius ac Suidas <sup>rrr</sup>). Neque audiendus est idem [P] Ioulius, iuniorem, nescio quem, Eusebium comminiscens, cum etiam Lactantium ita necesse foret alium comminisci iuniorem. At ne alia argumenta a doctissimis viris Guil. Caueo in Hist. literaria, Tillemontio tom. V. part. I. p. 333. edit. Bruxel. Memor. Hist. eccles. p. 606 sq. et Petro Baylio [tom. II. p. 758. et 760.] Lexici in medium allata producam, idem ille, quem dixi, Aeneas probe distinguendos mouens p. 24. edit. Barthii, *Ἱεροκλῆς δὲ*, inquit, *εἰς τὸ διδάσκαλος, ἀλλ' ὁ προβαλλόμενος τὰ σαυμάσια, ἀπίσιν καὶ τῶτο πρὸς τὸ γινέσθαι*. Quod nec a Pearsonio in eruditus et luculentis ad Hieroclem prolegomenis, nec a Ioulio animaduersum fortasse mirabitur lector, sed et similes vel etiam minores hallucinationes si mihi cum tantis viris neutiquam comparando hinc inde exciderint, veniam dare non grauibitur. [adde *Gottfr. Olearium* ad h. l. Ioulii, quem praemisit Eusebii defensionis, insertae editioni suae Philostrati, p. 416. Burmann. ad Vales. Emendat. p. 9. *Harl.*] *Hieroclis commentarium* in aurea carmina, insignem plane, nec grammaticum, sed philosophicum et auctore ipso teste compendium dogmatum pythagoricorum complexum, primus e MS. codice Venetiis a se emito vertit, *latine* edidit et Nicolaus V. Pontifici dicauit *Iohannes Aurispa* Siculus, Patauii, 1474. 4. per Bartholom. de Val de Zocco. (vid. Lambecium VII. pag. 133.) Rom. 1475. 4. (Beughem. incunab. typograph. p. 73.) Rom. 1495. (biblioth. Thuan. part. II. p. 2.) Eandem versionem a se emendatam recudi curauit Vdalricus Zasius, ICTus, Basil. 1543. 8. [P]

[Vt ordine melius procedam, de editionibus et primae versionis latinae et graeci commentarii, tum reliquorum opusculorum, quae mihi quidem cognita sunt, inferam, Fabricianis immixtis. De codd. MSstis supra inter codd. Pythagorae iam egimus: quibus addas: *Hieroclis commentar. in A. C. Pythagorae* in bibliotheca Veneta D. Marci cod. CXCH. testib. Zanetto et Bongioiannio in Catalogo p. 109. — *Io. Aurispa*, Siculi, *versio Hieroclis philosophi Stoici et sanctissimi in aureos versus Pythagorae, opusculi religioni christianae consentanei*, ad Nicolaum V. Pontif. Max. cod. MSst. in biblioth. Veneta S. Michael. edita a *Io. Bened. Mittarello*, Venet. 1779. fol. p. 82. qui epistolam nuncupatoriam recudi fecit. In illa ait Aurispa inter alia, se versus graecos non versus latinos fecisse; sed verbum ex verbo expressisse, vt in exponendo postea verba non variarentur et responderent. adde ibid. p. 492. et 977. De *Aurispa* folleter agit *Mongitore* in bibliotheca Sicula tom. I. p. 322 sq. vbi tamen, se nescire, fatetur, vbi nam et quando Aurispa obierit diem supremum: Mittarelli autem l. c. scribit p. 83. Aurispam obiisse an. 1459. nonagenarium. (adde *Giornale d'Italia* tom. XIII. p. 262. *Brouckhus.* ad Tibull. l. eleg. 2. vers. 24. Iam 1416. obiisse eum, contenderat Vincentius Littara lib. 2. de rebus Netinis p. 41. tom. XII. thes. Sicil. sed falli eum, et Aurispam an. 1457. superuixisse, probat Rocchus Pirrus, notit. eccles. Syracus. p. 225. et Hier. Ragusa in

ggg) Vid. Tillemont Memor. eccles. tom. V. part. I. pag. 79.

rrr) Ex Damascii vita Isidori philosophi, vti patet ex Excerptis ex illa vita apud Photium cod.

CCXXXXII. p. 1037. vid. Kiister ad Suidam voc. *Ἱεροκλῆς*. Eudocia in *Ἰωνῆ* pag. 244. pauca e Suida excerptit. adde *Bruckeri* Hist. crit. philos. vol. II. per. II. part. I. lib. I. cap. 2. p. 305 — 310. *Harl.*

in Elogiis Siculor. pag. 37. tom. XIV. Thesauri. Alius iunior fuit Aurispa. conf. Burmanni praef. ad tom. XI. Thesaur. Sicil. p. 7.) Tum Mongitor priores editiones nesciuit, quia tantum ex Gennero laudat *Hieroclis libr. in Pythag. aurea carmina latinitate donatum*, Basileae, apud Henr. Petrum, 1543. 8. Principem editionem e Lambecii commentariis VII. (p. 284. edit. Kollarii, ubi de egregio Hieroclis codice et Hierocle copiose et diligenter agitur,) iam laudavit Fabricius: adde *Maittaire* A. T. tom. IV. part. I. pag. 334. et *de Bure* bibliograph. instructive, vol. de la Jurisprudence etc. nr. 1251. p. 152 sq. ubi quoque romana prima edit. describitur. — *Romanar* edd. curatus recenset *Audisfredi* in Catalogo historico-critico romanarum editionum fac. XV. 1) *Hieroclis* — *opusculum* — per *Arnoldum Pannarz*, Romae impressum M. CCCC. LXXV. 4. (p. 187.) — 2) — — impressum *Rome per Iohannem Besicken et Sigismundum mayr*. Anno M. CCCC. XCIII. 4. cum signaturis, sed sine numeris, custodibus ac registro. (p. 316 sq.) — 3) Romae, 1495. (p. 336. ex Thuani biblioth. Catalogo et Maittarii A. T. tom. I. p. 603.) — *Lugdunensem* in 12. memorat *Morhof* in Polyhist. philosophico lib. I. cap. 2. §. 7. p. 29.

*Graece* primus edidit *Curterius* e codice abbatis Rupefucaldi MSto, qui aliquoties discrepat ab eo, quo usus erat Aurispa. Curterius vero ad varias lectiones e Vaticano et alio, (de quo vtroque in calce Hieroclis breuiter disserit,) codice depromtas emendauit textum, coniecturas orae adiecit, nouamque addidit versionem, quam quidem miseram esse ostendit *Nedhamus* praef. ad Hieroclem p. 8. et 9. Inscriptionem vero hanc habet illa editio, teste *Maittario* in A. T. III. part. II. pag. 787.

*Pythagorae carmina aurea, graece, cum latina metrica Ioannis Curterii versione, et Hieroclis in eadem commentarius, graece, cum latina eiusdem interpretatione, ex bibliotheca Francisci Rupefucaldi, Randani, Trenorchii abbatis: apud Nicol. Nivellium, exudebat Steph. Prevostean. Paris. 1583. 8. al. 12.* Locum quemdam pag. 230. de iureiurando Hieroclis per Pythagoram e cod. Viindobon. corrigit *Lambecius* in Comm. de biblioth. Caes. vol. VII. pag. 285 fqq. In biblioth. Lugdun. Batav. est exemplar collatum cum duobus MSSus regiae bibliothecae, teste Catalog. illius biblioth. p. 161. a.

*Ἱεροκλέης — Hieroclis Philosophi commentarius in aurea Pythagoreorum carmina. Io. Curterio interprete.* Londini, 1654. 12.

Insunt *Pythag. C. A.* fragmenta Pythag. metrica et prosaica, epistola ad Hieronem, Symbola, *Hieroclis* commentarius. Tum sequuntur *Pythag. A. C.* cum notis Marcellii et Sylburgii; denique *Hieroclis* philosophi *faetiae*, e vetere libro descriptae, translatae et castigatae. At notandum est, exemplaribus interdum adhaerere alterum tomum, interdum abesse. Absunt igitur, in meo quidem exemplo, Merici Casauboni notae in Hieroclis commentarium, quas Fabricius nostro loco et Glandorf p. 55. additas esse scripserat. Desunt quoque *Io. Pearsonii* (episcopi postea Cestriensis,) prolegomena, quae Fabricius memorat esse adiecta: quae alteri tomo accesserunt, in quo ea et *Hieroclis* fragm. de providentia etc. continentur. Hinc Fabricius vol. IX. lib. V. cap. 38. p. 497. scripsit: Excerpta illa exstare etiam cum Fed. Morelli partim, partim cum Schotti versione adiuncta Hieroclis comment. in A. C. Pythag. gr. et lat. edito Londini, 1655. 8. cum Io. Pearsonii prolegomenis. Alteri quoque editioni Londini, 1673. 8. adhaerent, quae iidem tomo II. aucta est. Nempe idem *Hierocles* composuerat librum, cuius Suidas quoque meminit, *περὶ πρεσβείας καὶ ἀμαρτίας καὶ τὰ ἐν ἡμῶν*

πρὸς τὴν θείαν ἡγεμονίαν συντάξεως ad Olympiodorum. Excerpta servavit Photius cod. CCXIV. et CCLI. et illa Photiana particula seorsum manu exarata est in cod. Vindobon. LXXX. 1. teste Lambecio in Comment. de biblioth. Caesar. lib. et vol. VII. pag. 304. Kollar. conf. infra lib. V. cap. 38. vol. IX. pag. 450. et pag. 497. Gallicam versionem Fabricius ad oram sui exempli notarat his verbis: „Instructions d'Hierocles contre les Atheistes traduits par Rhéginis de Lyon, Lugduni, 1560. 8. ex versione Aurispae.“ Partem illorum excerptorum latine vertit Hugo Grotius in sententiis philosophorum de fato, editis Paris. 1624. 4. et Amsterd. 1648. 12. atque inter opera Grotii theologica tom. III. ibid. 1679. fol. Separatim illa graece comparuerunt primum:

*Hier. de Providentia et Fato deque liberi arbitrii cum divina gubernatione convenientia, commentarius in compendium redactus, et nunc primum luce et latinitate donatus; ex fide graeci codicis decurtati, e bibliothecae medicae penu eruti. latine, interprete Fed. Morello. Paris. apud eundem Morell. 1593. 8. rec. ibid. 1597. 8. cum Libanii quibusdam. Morellus vero partem tantummodo et codice reddiderat excerptorum Photianorum. Contra Pearson pleniora Photii excerpta dedit in altero veluti reliquiarum Hieroclis tomo, inscripto:*

*Hieroclis — de providentia et fato: una cum fragmentis eiusdem; et Lillii Gyraldi interpretatione symbolorum Pythagorae; notisque Merici Casauboni ad Commentarium Hieroclis in aurea carmina. Londini, 1655. et ibid. apud Williams, 1673. 8.*

Continet Photii excerpta, eaque, quae Morell. ediderat: item nonnulla Hieroclis fragmenta et Stobaeo; denique Lillii Gyraldi de symbolis Pythagorae commentarium supra laudatum, cum Pearsonii Prolegomen. de editione, auctore et opere.

Castigator editio est Needhamiana, de qua copiosus est Glandorf, in Prolegom. ad Pythagorae A. C. p. 56. et, quibus usus sit Needham, subsidiis, pluribus significat:

*Hieroclis, philosophi Alexandrini Commentarius in aurea carmina Pythagorae: de providentia et fato, quae supersunt, et reliqua fragmenta. gr. et latine. Graeca cum MSS. collata castigavit, versionem recensuit, notas et indicem adiecit Petr. Needham. Cantabrig. typis academ. 1709. mai. 8. Needham. multa de coniectura mutavit: quod vero varias lectiones, quas a Marq. Gudio et cod. Medicaeo descriptas habuit Fabricius, non acceperat, edidit Io. Christoph. Wolfius dissertationem epistolicam, qua Hieroclis in aurea Pythagorae carmina commentarius nuper in Anglia editus, partim illustratur, partim emendatur, beneficio collationis cum codice Mediceo institutae. Lipsiae, 1710. 8. Codicem illum praestantem tam laudarat Iac. Gronovius in praef. ad Originis philosophumena, data a. d. X. Kal. Iun. 1699. ad Anton. Magliabechium et describit Bandin. in Catalog. biblioth. MSS. gr. biblioth. Laurent. vol. I. p. 444 sq. adde eundem vol. II. p. 175.*

Hac collatione feliciter usus est ad multa loca sananda recentissimus editor W. (h. e. Warzekius,) qui ea, quae Curterius e MSS. dederat, sed Needham. mutarat suis coniecturis, restituit, versionem emendavit et paucas, at eruditas, adiecit notas in sequenti editione:

*Hier. — in A. C. commentarius gr. et lat. Graeca accuratius nunc recognita et ad MS. codicum fidem exacta, plurimisque in locis et Gudiana Medicaei codicis collatione emendata, una cum notis subiunctis, edidit R. W. S. T. P. Coll. Ies. Cant. nuper socius. Londini, 1742. 8. conf. Acta Erudit. Lips. 1747. mens. Febr. pag. 66 sq.*

*Pythag. A. C. latine, cum Hieroclis commentario. Patavii, 1744. 4.*

Hieroclem ad editionem parauerat Holstenius. vid. *Heinsii* epist. ad I. Fr. Gronou. p. 454.

*Hieroclis duplicem exegetin* dialogi, *Gorgias*, Platonici, a Theopsebio exceptam, necdum, quantum scio, editam, memorat *Damascius* apud Photium cod. CCXCII. pag. 531.

Fabricius, se nescire, scribit, huiusne Alexandrini, an alterius antiquioris Stoici Hieroclis sint *Philosophumena*, laudata Suidae et Etymol. in ἐμπροσθεν et Apollolio IX, 90. pro verb. Idem laudat versionem *anglicam* commentarii Hieroclis in C. A. incerto auctore, non ex versione latina, sed ex graeco studiose confectam, quae praefationis loco praefixam habet apologiam doctrinae moralis ethicorum, quos *profaus scriptores* promiscue vocari, quum non pauci sanctissima doceant, aegre fert et indignatur. Londini, 1682. 8.

*Hieroclis*, philosophi, nescio cuius? nomen prae se ferunt ἀῤῥῶα siue *facetiae*. Sunt vulgo 28. narratiunculæ satis ridiculae de solidis et simplicibus dictis et factis quorundam σχολαστικῶν. Sic enim cadente latinitate dicebantur litterarum studiosi, qui et *Studentes* aut *scholares* audiebant, (vid. notam in Schierii editione p. 20.) Alias sub *Hieroclis* nomine, latere in bibliothecis, testatur Marcus Vellserus in epistola ad Goldastum p. 858. Opp. *Hieroclis Facetiae ex cod. Augustano auctas P. Iac. Pontanus iam pridem conuerit et edendi occasionem exspectat*. Quod etiam factum est. Nam exstant illae ad calcem Progymnasmatum Iac. Pontani, S. I. tom. I. Francof. 1603. 8. nec non ad calcem Lexici parui trilinguis, quod, vocabulis per classes rerum digestis, anglicis, latinis, graecis, edidit Io. Rajus, Londini 1685. 8. Inscriptio est: *Ex Hierocle et Philagrio grammatico, scholasticorum et aliorum ridicule dicta et facta*. — *Clandius Sarranius* epist. LXXVIII. p. 107. vnam adducit et corrigat ex Isaaci Vossii libr. MSto nr. 185. in quo continentur *Hieroclis facetiae*, tum nondum editae. Subiecit illum locum Schier editioni suae pag. 38.

Saepius vero edita sunt illa ἀῤῥῶα cum reliquis Hieroclis opusculis, quorum editiones modo laudavi. His missis, memorabo adhuc sequentes editiones:

— *Facetiae* de studioforum dictis et factis ridiculis, gr. et lat. cum notis ac versione Goldasti. Lugd. 1605. 8. (*Goldastum* fuisse auctorem notatum, Fabricius in margine sui exempli ex eo probat, quod in notis *Erhardi*, [h. e. Lundorpii vel ipsius Goldasti] ad Petron. p. 495. edit. Petron. memorantur Goldasti notae in Hieroclis, ab ipso latinitate donati, facetias. Frerherus illas vertisse et illustrasse dicitur in Struuii Act. literar. e MSS. pag. 63.) — apud Voegelinum, gr. et lat. Lipsiae, 1605. 8. (secundum Draudii biblioth. clasil. p. 1092.) — *Hannoniae* in *Alberti Molinari Lusibus poeticis*, p. 150 sqq. an. 1614. — gr. et germanice, in *Abrahami Kriegselii* Delectat. gr. Lipsiae, 1747. 8. — *Hieroclis, philosophi apud Alexandrinos quondam celeberrimi, Ἀῤῥῶα, gr. et lat. nunc demum ad editionem Cantabrigiae recensuit Io. Ad. Schier. A. M.* Lipsiae, 1750. 8. rec. 1768. 8. cum notis criticis ac grammaticis et indice locuplete. Ad locum Suidae de Hierocle, praemissum et illustratum, p. 6. doctissimus Schier, „decreuimus, ait, proxime, si deus dederit, in peculiari dissertatione probatum dare, *Hieroclem*, Alexandrinum philosophum, pro vero auctore τέτραν ἀῤῥῶων habendum esse.“ Num a promissis steterit, aut in altera editione, quam ad manus non habeo, satisfecit officio vir clarissimus, equidem nescio. — Illas *Facetias* locupletius longeque maiore numero cum animaduersionibus suis edidit *Iacob, de Rhuer* in observationum philologicarum, disceptationis causa ab an. 1768. Gröningae in 4. promulgatarum, cap. XVI. a pag. 61 — 128. (vid. Saxu Onomast. liter. part. II. p. 6.) — *Ἱεροκλέος ἀῤῥῶα*, mit einem griechisch-deutschen Wörterregister für Anfänger, und einer deutschen Uebersetzung. 1768.

1788. 12. — *Hierokles Schnurren* nebst einem Anhang neuer Schnurren für lustige Leser. Lipsiae, 1788. 12. — *I. F. Heynau* eadem ἀσέβεια recensuisse dicitur Berolini, 1774. 8. *Harl.*]

Sane haec ipsa carmina aurea <sup>555</sup>) tam vehementer se probarunt iudicio Iohannis Aurispaë qui Hieroclem primus latine reddidit, ut in epistola ad Nicolaum V. scribat, se iamiam octogenarium nihil aut graece aut latine legisse, quod magis sibi profuisse intelligat. *Hieroclis* quibusdam locis lucem adfundit *Mericus Casaubonus* p. 336. ad Laertium editionis praeclearae Wetsenianae, et *Lambecius* lib. VII. commentar. de biblioth. Vindobonenf. p. 131. 133. [p. 280 fqq. edit. Kollarii,] ubi testatur, in illo thesauro librario Augustissimi imp. reperiri codicem *Hieroclis* optimum MS. ex quo loca vniuersa mutila editionis Curterianae suppleri et corrupta emendari queant. Eximius quoque codex MS. huius scriptoris occurrit in bibliotheca Medicea, e quo varias lectiones descriptas habeo <sup>556</sup>). Ex eodem codice varias lectiones ab Antonio Maria Saluini, graecae linguae Professore Florentino, descriptas accepit *Andreas Dacerius*, qui codicem praeterea Curterianae editionis a Renaudoto nactus, variis lectionibus alterius codicis MSti notatum a viro docto, nescio quo, Hieroclis commentarium gallice vertit et animaduersionibus illustravit, ediditque cum vita Pythagorae, a se adornata et versibus aureis, symbolico itidem idiomate luculenter explicatis, Paris. 1706. 12. [conf. le Clerc biblioth. choisl. tom. X. p. 90 fqq. Laudibus paullo liberalioribus, in Hieroclem a Dacerio congestis, detrudere non dubitat *Baltus* S. I. p. 496. libri, Jugement des S. S. Peres sur la Morale et la philosophie payenne. Strasbourg, 1719. 4. *Harl.*] Quod vero praestantissimum Baelius probe notat, ad Hierocle in libro de providentia adfirmari, ex Platonis magistri sui sententia hoc vniuersum conditum esse e nihilo <sup>557</sup>), ut a Platonis ipsius opinione alienum [P] haud diffiteor <sup>558</sup>), ita video pluribus iunioribus Platonis christianismi florentes tempore claris minime displicuisse. [negat id Moshem. l. infra c. §. 31.] Neque enim Syriani tantum, Hermiae, Damascii et Prisciani Lydi loca in hanc sententiam profert Liuius Galantes in comparatione Theol. Christianae cum Platonica libr. IX. p. 237. sed in Plotino etiam Porphyrioque, Iamblich, Proclo ac Simplicio hoc obseruauit *Radulphus Cudworthus* in systemate intelligibili vniuersi pag. 197. quem vide etiam pag. 749. 751. 753. 763. <sup>559</sup>) Si Claudiano Mamerto fides, Philolaus quoque Pythagoricus docuit, *Deum ex*  

I i i i 2 nihil

555) Ad imitationem horum pythagoricorum carminum dicta etiam sunt *ἱερὰ χερσὶ Chrysomalli* cuiusdam apud Baltamonem in can. LX. Apostolor. Vide Cotelierum III. monument. eccles. gr. p. 571. Allarium de consensu p. 65.

556) Conf. *Il'ossi* dissertat. epistolicam paullo ante laudatam, et quae ibi adnotau. Hic crit idem codex, quin summis laudibus extulit *Lucas Holstenius* in Catalogo codd. rarissimorum bibliotheca Mediceae, a Lilienthelio in selectis historicis et literariis, Regiomonti et Lipsiae, 1715. 8. obseruat. IV. primum edito, ubi p. 55. Holstenius, „Hieroclis, ait. expositio in aureum carmen, exemplar omnium, quotquot vidi, (vidi autem plura) longe correctissimum, ex quo editum exemplar, quam plurimis locis insigniter emendauit.“ *Harl.*

557) Ἐκ μηδενὸς ἀποίπνοκαίνε, *Plotius* ex Hierocle p. 749. v. 17 fqq. p. 750. v. 27 fqq. p. 283. v. 29. edit. Hoeschelii.

558) Conferre haud poenitebit, quae *Mosheimus* ad Cudworthi Syst. intell. de hac Hieroclis opinione et Platonis mente de ortu rerum et materiae diligenter collegit et copiose eruditeque exposuit, tom. II. in diss. peculiari, §. 15 fqq. a pag. 309 — 319. *Harl.*

559) Multis locis *Cudworthus* de subtili hoc argumento disputasse, iam Fabricius animaduertit, atque pluribus cum locis in hac quaestione versatum esse, cuilibet, id opus perlustranti, patebit. Pertinet huc magna pars capitis quarti, ubi ille sententias veterum de vno deo, §. 14. p. 347 fqq. de mundo, vna cum diis certo tempore *ἐκ μηδενος* factis, p. 364 fqq. de patris aeternitatis mundi, *Aristotele*,

*nihilo fecisse omnia, et sicut opere instituit ita materiam rebus omnibus incorporasse*, lib. 2. de statu animae cap. 3. [Secus sentit Mosheim. l. m. §. 14. et docet, illi, vii Platonici, materiam appellari *nihil*. Harl.] Equidem haud defuisse inter vetustissimos philosophos, qui hoc dogma tuerentur, colligas vel ex *Aristotelis* libro de Xenophane p. 3. edit. Sylburgii<sup>222)</sup>, et ex *Empedoclis* verbis apud *Plutarch.* contra Colotem p. 972.<sup>223)</sup> quibus disputat contra eos, *οἱ δὲ γίνεσθαι πάρες ἐκ ἐν ἐλπίζουσιν*, quos in exordio poematis sui oppugnat etiam *Lucretius*. Praetereo *Epicharmum* ex divinatione eruditissimi *Gudii* apud *Menagium* p. 144. ad *Laertium*, sed ingeniosa potius, quam vera vel necessaria, ut eidem *Menagio* demonstratum. *Seneca* praef. quaestio. natural.<sup>224)</sup> quam utile existimas ista cognoscere et rebus terminos ponere, quantum *Deus* possit, materiam ipse sibi formet, an data utatur. τίς ὁ δημιουργός, καὶ ἐστὶν ἡ ποίησις, καὶ τί διακρίνεις ἐπεὶ;

cum

*Aristotele*, *Ocello* *Lucano*, *Epicharmo* et recentioribus *Platonici*; p. 565. de sententia *Pherocydis*, *Pythagorae*, *Empedoclis*, (de quo vid. etiam cap. IV. §. 13. p. 317 sqq.) *Platonis*, *Aristotelis* aliorumque, num unus deus fuerit, p. 525 sqq. de mundo, quibusdam tertio deo, persequitur, et a *Mosheimio* in doctis animadversionibus illustratur aut resatur. Praecipue *Cudworthus* ac *Mosheimius* in tom. II. in tota sectione secunda, et posterior in epimetro, siue dissertatione peculiari de decreto veterum: ex nihilo fieri nihil potest, siue de creatione ex nihilo, siue differuntur, multorumque tam veterum quam recentiorum sententias atque expositiones adduxerunt: et §. III. p. 292. *Mosheimius* *Fabricii* locum, in quo versamur, et diligentiam laudat; at dissentit, et ostendit, universam illam sectam credidisse, mundum existisse ex omni aeternitate; apud *Platonis* materiam appellari *nihil*, idque propter ea, quia perpetuis conversionibus subiecta sit, nec stabiliter quadam valeat; quum deus ex nihilo fecisse omnia dicitur, hoc ita debere accipi, deum ex materia, constantia et certa natura eistente, comparasse et condidisse hanc universitatem: opere vero instituisse materiam; quod deo quoque adscribitur, apud *Chaldaeorum* *Mamertum* nihil esse aliud, ac fingere et potentia componere materiam; *Pythagoreos* non esse tutores et patronos dogmatis de rerum ex nihilo praecreatione; *Platonicos*, qui materiam dixissent esse consumam, de idea tantum loquutos esse. Sed plura et expositiones veterum philosophorum vide apud *Mosheim.* nec nos extra oleas vagari videmur. Plura pertinent ad caput de Platone. *Iac. Wilhelm Faurer*, theologus primum *Aldorinus*, deinde *Gottingenensis*, in dissertatione de *Atomate*, ex nihilo nihil sit, eiusdemque conciliatione cum doctrina theologiae et philosophica de creatione materiae mundi, *Aldorin*,

1732. ab initio recenset philosophorum quorundam veterum opiniones, et §. 4. ex *Ocello* *Lucano* adferit illam sententiam *Pythagoreis*: §. 5. negat contra *Bruckerum*, in *Platone* propositionem illam reperiri; sed facit cum *Plutarcho*, *Platonem* sensisse, mundum a deo factum fuisse: substantiam vero siue materiam, τὴν δι' αἰῶνα καὶ ἴλην, ex qua constabat, immine factam, sed opifici semper praeflo fuisse, ut ei ordinem suumque ipsius similitudinem, quoad eius fieri posset, impertiret: generationem enim non fieri ἐκ τῆς μηδενος, sed ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἰσχυρῆς ἔχοντος. Dissentit a *Cudwortho*, iudicante ob testimonia *Plotini*, *Porphirii*, *Procli*, *Amblichi* et cum primis *Hieroclis*, *Platonis* materiam fuisse a deo productam. *Platonicos* tamen partim adfirmasse illud placitum, partim negasse concedit. *Lucretius* l. 150 — 268. *Epiciuri* sententiam nil posse creari de nihilo neque item genitas (res) ad Nil renouari (ut canit v. 267.) vberius defendit et ornat, atque incipit: *Principium hinc, cuius nobis exorta sumet: Nullam rem ex nihilo gigni diuinitus inquam;* ubi plura veterum effata suppeditant *Lambinus* et *Hanercamp.* Adde *Parkeri* *Cogitationes* de deo et providentia diuina, *Oxonii*, 1734. 4. disput. IV. sect. 3 sqq. *Bruckeri* *Hist. crit. phil.* l. pag. 1076 sqq. *Tiedemann.* in principibus Graecae philosophiae, sect. IV. de *Pythagorica* doctrina de materia, cap. 7. et de mundo, cap. 8. etc. cl. *Platner.* in *Aphorismis philosophicis*, §. 179. pag. 423 sqq. *Harl.*

222) Cap. I. p. 836. Opp. tom. II. coll. *Mosheim.* o. l. m. §. VI. p. 254 sqq. *Fari*

223) Al. tom. II. p. 1113. vid. *Mosheim* diff. memorat ad *Cudworth.* §. 8. p. 300. *Harl.*

224) Tom. II. Opp. p. 484. de quo late *Mosheim* in laudata dissertat. ad *Cudworthum* §. 9. pag. 301 sq. *Harl.*

cum male reddit interpretes, ita vertendum: *quis opifex? materiamne, an formam tantum dediderit mundo? et quem in usum?* Aristotelem quoque creationis e nihilo patronum introduxit Trapezuntius; sed infelicer prorsus ac falso, vt docuit *Beffarion* III. 13. et 20. et 27. contra calumniatorem Platonis. Saltem ita non sensit Peripateticorum haud postremus Auerroes, qui in 3. physicorum eo nomine reprehendit Auicennam, quod ex nihilo aliquid posse fieri aduersus philosophorum opinionem disputauerit. Platonis porro sententiam prioribus illis Aethiopem dealbantibus candidius explicauit *Chalcidius*, p. 103. commentarii egregii in Timaeum: hunc enim si audinus, Plato statuit, *non Deum ex his, quae non erant, fecisse mundum, sed ea, quae erant sine ordine ac modo, ordinasse*. Ex Pythagorae vero mente inantum et insectum hoc mundi corpus est, vt notat *Tertullianus* in Apologetico cap. XI. Sic et *Plutarchus*, quem vide in Quaestionibus Platonis p. 1003. Apud Chalcidium p. 393. *Numenius* reprehendit Pythagoricos quosdam, statuentes, *quid etiam immensa duitas*, h. e. materia, finium et terminorum experts, *sit a singularitate*, h. e. a deo, *instituta*. *Fabric.* Sic quoque locum hunc, at vberius exposuit *Morhemius* in dissert. laudata ad Cudworth. §. 13. p. 307. qui ab initio huius segmenti indicat, quid ipse Pythagoras de rerum originibus senserit, per summam veterum scriptorum inconstantiam vix hodie licere decernere: credibile tamen esse, eos discipulos praeceptoris sui mentem ceteris perspexisse rectius, qui docuissent, deum, *suam minime gentem* (vt *Chalcidius* ait Physices sect. I. lib. III. cap. 1. p. 232. tom. I. Opp.) *exornatam a deo, illustratam et eo digestore generatam esse*. *Harl.*

*Empedocles.* VIII. Quandoquidem ab EMPEDOCLE Siculo <sup>aaaa</sup>) Agrigentino celeberrimo inter Pythagoricos, carinaria aurea profecta fuisse non improbabili coniectura paullo ante tradidi, congruens existimo, istius quoque [P.] ingenii monumentorum breuem noticiam, licet fere perditorum et ex hominum memoria elapsorum, hic subiungere. Parmenidis propinquum et aemulum vocat *Simplicius* in 1. Physic. p. 5. [Illum Parmenidis fuisse aemulum et in poematibus imitatore *Theophrastum* apud *Diogen. Laertium* VIII. 55 iam scripserat. *Harl.*] Archyta magistro vsum scribit *Suidas* in Ἀρχύτας. Quin imo Pythagoram ipsum magistrum habuisse, testantur *Timaeus* apud *Laertium* VIII. 54. et 50. *Porphyrus* p. 19. et *Iamblichus*,  
li iii 3 qui

<sup>aaaa</sup>) Hinc per Σινδικὰς Μάσας Plato Empedoclem intelligit. At *Luciano* tom. I. pag. 677. [tom. II. pag. 119. edit. Reitzii.] lib. II. cap. 21. de vera Hist. Empedocles dicitur περικύδης καὶ τὸ εἶμα βλόν ἀπτερίωνος ambulyos, et toto affatus corpore, quoniam scilicet *Deus immortalis haberi dum cunctis, ardentem feruidus Aethram insiluit*, [vt secum omi famam incertam canit *Horat* A. P. v. 465.] si vera est fabula. *Fabric.* Ἡμικύδης ἀπὸ τῆς Ἀέρος παρὰν, qui *femicoctus ab Aethra huc aduenit*, idem Empedocles dicitur a *Luciano* dial. mort. XX. tom. I. Reitzii p. 416. Eandem historiolum reperit idem *Lucian.* de morte Peregrini cap. 1. pag. 326. tom. III. et in Fugitiuis, cap. 2. pag. 366. tom. III. Enimvero fabulis illam historiam adnumerant *Strabo* VI. pag. 274. (p. pag. 420. edit. Almel.) *Timaeus*, *Pausanias*, et *Neanthes Cyzicenus* apud *Diogenem Laert.*

VIII. sect. 67 — 73. vbi variae de obitu Empedoclis opiniones recensentur, et *Timaeus* de Heraclide Heraclio Pontico, patreño illius fabulae, iudicasse dicitur, Heraclidi fuisse consuetudinem, eiusmodi miracula confingendi. Refellunt quoque illam opinionem *Hemsterhus*, ad *Lucian.* I. pag. 416. *Faber* ad *Lucian.* III. pag. 326. et alii, quos *Hemsterhus*, et *Moss*, du *Soul*, qui nutat, ad priorem locum excitant. adde *Menagium* ad *Diog. Laert.* VIII. 69. pag. 381. *Suidas* v. Ἀμικύδης tom. I. p. 146. *Dorrville* in *Sculis* p. 234. et *Bonamy* in comment. mox memoranda p. 209. vers. germi. Vterque negat, eo infaniae progressum fuisse Empedoclem. Veram esse multorum narrationem, et quomodo id acciderit, post alios, qui laudantur, commode explicat *Mongitor* in *biethic*. *Sicula* I. pag. 177 iq. *Harl.*

qui cap. 23. eum refert inter eos, qui iuvenes Pythagoram iam senem audiuerunt. [Pythagorae ac Parmenidis discipulum fuisse nostrum, refert *Alcidamas* in Physico apud *Laetium* VIII. 56. idemque cum aliis putat *Vossius* de Historic. gr. IV. cap. 2. adde eundem de poetis gr. cap. VI.] At temporum rationi hoc non congruit plane, cum *Empedocles* natus fuisse ponatur demum Olymp. LXXVI. 4. quamobrem iuniorem Pythagoram Alient prioris discipulum ab illo auditum, contendit *Dodwellus* p. 220.

## E P I M E T R O N.

[Quod Empedocles ab *Athenaeo* lib. I. p. 3. *Philostrato* in vita Apollon. lib. I. cap. 1. fin. et *Porphyrio* de Abstinencia dicitur fuisse Pythagoricus, qui equis Olymp. LXXI. 4. Olympia vicit, et victoria parva bouem ex aromatibus confectum distribuisse, is quidem noster Emp. physicus esse non potest: at avus nostri, eodem nomine insignitus, Exaeneti filius, qui idem sectae pythagoricae addictus esset; unde error Timaei et aliorum, nostrum audivisse Pythagoram, oriri potuit. conf. inprimis Corsini Fast. Att. tom. III. p. 137. etc. Floruit noster teste *Diogene Laertio* in vita Empedoclis libr. VIII. (vbi a segm. 51. illius vita et variorum de illo narrationes exponuntur,) segm. 74. circa octogessimam quartam Olympiadem: siue, secundum *Saxium* in Onomast. literar. I. p. 39. A. M. 3561. ante C. N. 442. V. C. 310. De illius aetate silet *Suidas* in *Εμπεδοκλῆς* tom. I. p. 724. *Calvisius* in Opere chronol. p. 246. Francos. 1684. confert eius aetatem in Olymp. LXXX. A. M. 3493. ante C. N. 455. Adeo differunt temporis rationes, ut omnium computationes referre nolum. Nam quando natus fuerit, et quamdiu vixerit, multo minus constat. *Phavorinus* in Commentariis apud *Diogenem Laetium* libro cit. segm. 73. auctor est, Empedoclem, dum celebritatis eiusdam causa, Mellaniam curru vectus proficisceretur, cecidisse coxamque fragilem ex coque morbo defunctum esse aetatis anno septuagesimo septimo, eiusque sepulcrum esse Megaris. Secundum Aristotelem, ibidem et segm. 52. sexaginta annorum defecit; (cui prae omnibus aequalibus in rebus facti fidendum esse propter bibliothecam, quam is primus legitur habuisse, priuatam, arbitrat *Dodwellus* in Exercit. II. de aetate Pythagorae p. 219.) Alii eum centum et novem vixisse annos contendunt. Secundum *Eusebium* in Chron. Olymp. LXXXI. et LXXXVI. claruit. Plurimum doctorum hominum rationes et opiniones de aetate vitaeque Empedoclis collegit *Mongitor* in bibliotheca Sicula tom. I. voc. *Empedocles* p. 174. vbi de illo eiusque genere, patria, praeceptoribus, litterarum copia et varietate, ingenio, fatis scriptisque copiose docteque disputat, et nubem viro- rum doctorum, qui egerunt de eo, excitat: quae omnia repetere nolo. Illis addas *Eudociam* in *Ἰωνικῶν* p. 169 — 171. et *Diogene Laertio* plurima compilantem. Quaedam adtulit *Craffus* in Historia poetarum graecorum, italice scripta, Neapoli 1678. fol. p. 182. *Cudworth* in Systemate intellectuali, eiusque et doctior et sagacior interpretes, *Moshemius*, frequenter, at diversis locis, exposuerunt Empedoclis placita atque opiniones, e. g. p. 22 149. p. 38 149. vbi Empedocles et ab Aristotele adfufatione, et a crimine atheismi defenditur, multaque Empedoclea fragmenta adferuntur atque explicantur; p. 605. vbi Emp. sententia de deo et diis et de origiue mali recensetur, et sic pluribus locis. Num Empedocles prima naturae posuerit amicitiam esse et discordiam, disputatum est: quod multis veterum testimoniis demonstrandum suscepit *Io. Christ. Wolfius* de Manichaeismo ante Manichaeos, sect. II. §. 30. p. 120. Hamburgi 1707. 8. coll. *Moshemio* ad Cudworth. I. p. 318. et *Agatop. Cromazianus* in Historia philosophiae, italice scripta, Venet. 1782. vol. II. p. 233. vbi fufe agit de Empedocle: uterque discedit a Wolfii sententia. — De *Empedoclis* artibus et doctrinis multa bene collegit e veteribus

ribus *Abrahamus Grauius* in Historia philosophica p. 179 sqq. et p. 211 sqq. — Vitam, placita et indolem Emped. late persequutus est *Brucker*. in Hist. crit. philos. vol. I. de secta italica, sect. II. p. 1106 — 1120. et in Adpendice f. vol. VI. p. 309 — 311. — *Dodwell*. in Exerc. II. de aetate Pythagorae pag. 218 sqq. rationes vitae Empedocleae ita subduxit, ut effecisse sibi videretur, Empedoclem natum fuisse Olymp. 74. 7. a. V. C. Varroniano 282, (quas rationes sequitur *Corssius* in Syllabo philosophorum, praemissa eius edit. Plutarchi de placitis philos. p. 29.) ipsum aequalem Zenonis Eleatis, et Parmenidis, nati Olymp. LXIX. 2. condiscipulum audiuisse Telaugen, Pythagorae philosophi filium et Pythagoram iuniorem Olymp. 81. 7. Eum tamen auditorem fuisse Pythagorae Alipitis, iunioris familiae conditoris, a *Dodwello* praeter necessitatem statui, iudicat, et Timaei, Porphyrii ac Iamblichi narrationes, illum iuniorem audiuisse Pythagoram seniore refutat *Brucker*. l. m. vol. I. p. 1106. cui probabilis videtur, Empedoclem habuisse, quod ex summa eius doctrinae adpareat, praecceptorem Pythagoreum quemdam, quinam vero is fuerit, nutantibus ipsis, quorum refert sententias, veteribus, parum constare; licet dubium non sit, eum in italicis scholis institutum, Pythagoreorum dogmata propalasse. *Suidas* in *Εμπεδοκλῆς* tradit, Empedoclem primum audiuisse Parmenidem, eiusque, auctore Porphyrio in Historia philosophica, amalum fuisse; alios dixisse, eum fuisse discipulum Telaugis, Pythagorae filii. Neque *Leonardus Coszandus* de Magisterio antiquorum, Genevae 1684. 12. lib. V. cap. 3. ubi de Empedocle agit, p. 323. definire conatur, quonam ille doctore e familia Pythagoreorum sit vltus. — *Bonamy* vitam Empedoclis persequutus est in recitatione quadam academica, in: Mémoires de Littérature — de l'acad. royale des I. et B. L. tom. X. p. 54 sqq. edit. Paris. aut tom. XIV. p. 105. edit. Belgicae, quam in linguam germanicam conuersam dedit *Hissmann* in: Magazin für die Philosophie etc. vol. II. p. 185 sqq. Is coniicit, Empedoclem annum fere XXXV. egisse, quando dicitur a Diogene Laertio floruisse Olymp. LXXXIV. diem igitur natalem eius incidere in initium Olymp. LXXIII. at haec est mera incertaque coniectura. Bene vero explicat locum *A. Gellii* N. A. XVII. 21. p. 410. Is quum proderet, bello Veiente apud fluuium Cremeram sex et trecentos Patricios Fabios cum familiis suis vniuersos ab hostibus circumuentos perisse, (quod quidem accidit Olymp. LXXVI.) iuxta ea tempora, inquit *Empedocles Agrigentinus in philosophiae naturalis studio floruit. Romae autem per eas tempestates Decemuiros legibus scribendis creatos constitit*. Is igitur locus, quia Empedocles illo tempore admodum adolescens ut nondum natus fuerit, valde torfit *Vossium* de poetis gr. cap. 6. At *Bonamy* animaduertit, si, quae de Decemuiris Olymp. LXXXII. 3. creatis subiunxit, diligenter compares, Gellium noluisse temporis rationem accurate designare. — Les Vies des poëtes grecs, en abrégé par Mr. le Pêtre, avec les Remarques de Mr. Adrian Reland. edit. III. Basil. 1766. p. 75 sqq. — *De Chaussepé* in: Nouveau Dictionnaire histor. et critique, Amsterd. 1750. vol. II. art. *Empedocle*, ubi multus est de fatis et doctrinis huius philosophi, not. B. recenset varias de aetate illius opiniones, existimat vero p. 22. eum floruisse intra LXX — LXXX. Olympiad. probatque suspicionem Bonamy supra memoratam; in nota A. nostrum distinguit ab illius aeo, qui Olymp. LXXI. vicit Olympia. — *Stanleius* in Historia philosophiae, part. VIII. p. 423 sqq. vers. Olear. et edit. Venet. vitam et scripta disciplinamque Empedoclis persequitur. Olearius tamen in nota p. 429. contra Fabricium nostrum solleter iudicat, carmen aureum non fuisse partem carminis Empedoclei sed esse *ἑκαψαδαιων* variorum Pythagoreorum. Cel. *Meinrf.* in Historia doctrinarum inter Graecos et Roman. (germanice scripta,) tom. I. lib. V. p. 633 — 664. et in Historia doct., de vero deo p. 353 sqq. de ingenio et scientia opinionibusque philosophi fu-

sius disserit. — Adde cl. *Tiedemann* de systemate Emped. in: *Götting. Magazin* vol. IV. Nr. 3. p. 38 — 71. — *Heumannus* laudavit praeter ea in margine exempli sui, *Origenis* philosophum. cap. 3. et *Maii*, Professoris quondam Gieslensis, observat. sacras, libr. III. cap. 9.

Homo fuit sagacis acutique ingenii, et pro illo tempore, multarum litterarum, ac philosophus praestans. Placita eius physica, philosophica ac theologica collegerunt *Brucker*, *Meinersius*, *Cudworthus* alique historiae philosophiae conditores. At, quamquam transmigrationem animorum et quaedam alia pythagorica aut his similia dogmata docuerit, tamen, num antiquioribus Pythagoreis, ut *Possius* de philosophorum sectis cap. VI. §. 38. p. 42. alique putabant, iure sit accensendus, merito dubitandum est. Doctrinam eius de quatuor rerum principiis a pythagorica diversam vide apud *Pseudo-Plutarch.* de placitis philosoph. lib. I. cap. 3. ibique *Corfinum*; adde II. cap. 31. IV. cap. 9. 14. V. 7. 18. 26 — 28. etc. ibique *Corfin.* partim in notis, partim in diss. subiunctis. Enimvero vberior huius rei inquisitio aliena est a nostro instituto. Id quidem certum est, Empedoclem neque veterem neque genuinum fuisse Pythagorae discipulum, in multisque rebus deseruisse illius disciplinam. Adde de la *Nauze* de aetate Pythagorae, §. 14. p. 105. version. *Hüllmann.* Versus quidem fecit haud male: num autem melioribus poetis sit accensendus, de eo non conveniunt et antiquiores et recentiores. *Aristoteles* de A. P. cap. 1. p. 10. meae edit. εἰδέν, αἰτ, καὶ νόν ἐστὶ Ὀμηρὸς καὶ Ἐμπεδοκλῆς πλὴν τὸ μέτρον· δι' ὃ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλέειν· τὸν δὲ (u. Empedoclem,) φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητὴν, ad quod caput vid. *Benium* §. 9. 2 nr. 77. et reliquos interpretes. *Lactantius* vero lib. II. Institution. cap. 12. §. 4. de principiis rerum Empedocleis disersens, *Empedocles*, quem nescias, αἰτ, ἔννουν inter poetas, αἰ inter philosophos numerat, quod de rerum natura versibus scripsit, ut apud Romanos *Lucretius*, (qui laudat Empedoclem lib. I. vers. 717 sq.) et *Varro*. Atqui *Cicero* de Orat. I. 50. adfirmat, Empedoclem physicum egregium poema fecisse. Sic alii venam nostri poeticam celebrarunt apud *Laurentium Crassum* de poetis graecis p. 182. et *Mongitorem* in bibl. Sicula I. p. 175. Nimius tamen in laudando Empedocle poeta esse videtur *Patricius*, qui in poet. decad. disput. libr. VII. (Ferrar. 1586. ital. script.) per totum de nostro longam inlustravit dissertationem, dum eum non solum inter poetas recensendum, sed Homero quoque praefendum censet. Praestitisse videtur multis aliis, qui inatempestate et more antiquissimo de rebus physicis cecinerunt. Acutus fuerit in dicendo, egregius in ornatu et vi orationis et translationibus aliisque virtutibus poeticis adhibitiss, (vid. *Aristot.* apud *Diogen. Laertium* VIII. 57.) at tantum astitit ut talis esset poeta, qualem animo sibi informavit *Aristoteles*; ut ne aequipararet quidem aut superaret Homerum. *Plutarchus* de poetis audiendis cap. 2. p. 8. edit. *Krebsii*, (vol. VI. p. 56. Opp. edit. *Reiske*.) in eius carminibus laudat tantum granditatem ac mensuram. In eo quoque praedicatur ars et scientia orandi, et praecepta quaedam rhetorica videtur excogitasse, aut ornasse. *Aristoteles* quidem in sophista (apud *Diogen. Laert.* VIII. 57. et *Eudocium* in Zenone p. 204.) Empedoclem, tradit, invenisse rhetoricen. Illum vero προῶτον ῥητορικὴν ΚΕΚΙΝΗΚΕΝ ΑΙ, αἰτ, *Sextus Empiricus* advers. Mathemat. p. 139. atque eadem fere formula loquendi usus, *Quintilianus* lustrat. orat. III. 1. 8. primus, αἰτ, post eos, quos poetae tradiderunt, monisse aliqua circa rhetoricen Empedocles dicitur. Artium autem scriptores antiquissimi, *Corax* et *Tysias*, Siculi: quos insequatur est vir eiusdem insulae *Giorgias* *Leontinus*, Empedocles, ut traditur, discipulus. — Naturae perferutandae fuit studiosus, Musicae amans et artis medicae peritus, v. infra vol. XIII. p. 149. Quod vero ultra plebem sapivit, multaque fecit et curavit ingenio, arte, modoque naturali, cuius vero ratio ab hominibus illius aetatis percipi et perfici non potuit, nec ab illo explicita fuerit,

fuērit, arti magicæ deditus, γοητεὺς, habebatur, et multa alia miracula pacne illi adtribuebantur. Sic quod ventorum frugibus noxiorum impetus fregit, et scissura montium, per quos auster pestifer emittebatur, scienter obstructa, pestilentiam ac sterilitatem a loco auertit, inde καλυστάνεμας, ventorum inhibitor, (vid. *Diogen. Laert.* VIII. 60. ibique Menag. *Clement. Alex.* VI. Strom. p. 754.) et ἀλεξάνεμας, qui ventos arceret, (vid. *Iamblich. de vita P.* §. 136. et *Porphy. de V. P.* §. 29.) est cognominatus. conf. *Valcken.* ad Euripidis Phœnissas, v. 120. p. 42 sq. Id quidem arti magicæ adscripserat *Martinus del Rio* in *Disquis. magic.* lib. II. quæst. 9. p. 57. sed qua arte id fecerit, iam veteres quidam docuerunt, (vid. *Plutarch. de Curios.* p. 47. vol. VIII. et aduers. Colotem p. 628. vol. X. Reiske, et *Brucker.* I. mem. I. p. 1108.) Atque a crimine magiæ egregie defenderunt nostrum *G. Naudé* in: *Apologie pour tous les grands personnages, qui ont été faussement soupçonnés de Magie.* à la Haye 1679. cap. XII. p. 215 sqq. *Hieron. Mercurialis* in Varr. lection. lib. IV. cap. 14. p. 94. *Brucker.* in *Hist. crit. phil.* I. p. 1108. vbi in notis alios quoque laudat viros doctos; præcipue vindicat eum ab hoc crimine *Bonamy* in recitatione acad. supra laudata: cuius iudicium comprobatur *Chaussepied* in *Supplem. lexici Bayliani* vol. I. voc. Empedocle, p. 23. *E.* atque ego in aliquot prolusionibus academicis defensionem Empedoclis suscepi. Clar. tamen *Dietericus Tiedemann.* in *Disputat. de quæstione, quæ fuerit artium magicarum origo etc.* Marburgi 1787. 4. p. 39 sq. putat, Empedoclem iure optimo a *Plinio* H. N. XXX. 1. inter magos esse collocatos, et esse argumenta omni exceptione maiora, quibus magicas exercuisse artes conuincatur. Enimvero quum ea, quæ ingenio arteque nouiter excogitata ac perfecta, opinionem ingeniumque illius ætatis rudis superabant, ope magiæ et daemonis perpetrata vulgo crederentur, (quod adhuc sæculis illis mediæ æui multis hominibus doctioribus et sagacioribus euenisse et vero fuisse perniciæ, neminem fugit,) hominesque callidi et scientiæ naturalis peritiores siue ad maiorem nominis celebratam consequendam, siue ad artem suam occultandam moreque Pythagoræ et reliquorum antiquissimorum sapientum, disciplinam quamdam iactarent arcanam formulisque loquendi tropicis, præsertim in carminibus, vterentur: facile fieri potuit, vt male intelligerent hominesque haberentur, qui artem exercerent magicam. Accedit, quod discipuli talium laude insignium virorum et posteri facta artemque illorum nimis amplificarent, omnibusque orationis luminibus et nimio colore illustrarunt, quod Pythagoræ accidisse, inter omnes constat. Quod vero Empedocles dicebatur ventos compe-scuisse et mulierem mortuam in vitam reuocasse, id, quomodo ab illo ingenii felicitate et scientiæ medicæ beneficio fuerit effectum, ita vt nulla subesset γοητείας propriæ suspicio, iam partim monui, et ab aliis satis est commonstratum. Quapropter quando *Satyrus* apud *Diogenem Laërtium* VIII. 59. scripsit, Gorgiam Leontinum, fuisse adfuisse Empedocli magiam exercenti γοητεύειν, dixisse: primum, vt de fide Satyri taceam, Gorgiæ Leontini iactantia et vaniloquentia est satis nota: tum per γοητεῖαν nihil aliud forsan Gorgias innuere voluit, quam scientiæ naturalis partem tunc incognitam, ab Empedocle siue excogitatam siue excultam. Quod vero Empedocles l. m. in verbis suis promittit, se docturum, qua ratione compe-scantur venti et incitentur, serenitas coeli a tempestate et imbribus reducatur, aut tempestates mutentur in serenitatem, aut in vitam reuocentur defuncti: postremum omnino pertinet ad artem medicam, cuius beneficio homines, qui mortui videbantur aliis, re autem ipsa animam nondum efflarant, vitæ resiliuantur. Id igitur, vt nimis tropice et iactanter, aut secundum rationem loquendi tum temporis vulgarem et mythicam dictum est: ita etiam reliqua sic intelligenda videntur, vt illis philosophus

indicaret, se ope scientiae naturae ac ventorum posse mutationem tempestatum cognoscere ac praedicere, aut, sublatis arte foetoris ac pestilentiae causis naturalibus salubritatem et serenitatem aeris reducere. Forsan quoque grandis illa oratio et occulta dicendi ratio ex consuetudine antiquissimorum, qui iidem fuerunt physici, poetarum et ex mysteriis orta est. Praeter ea cl. *Tiedemann* ab Empedocle ortum videtur initium distinguendi daemones in bonos et malos; certe ante illum eius rei apud Graecos vestigium occurrere nullum; quod ex *Phalarcho* de orac. def. tom. II. p. 418. et ex eodem de Iude et Osir. tom. II. p. 361. colligit atque ex Orientis aut Aegypti forte opinionibus haustum iudicat. Adde cl. *Meinerf.* in Historia doctrinarum apud Gr. et Rom. I. p. 652. De Empedocle autem temporibus iam antiquioribus multae fabulae narrabantur. Sic falsa sunt, quae Timaeus et Neanthes apud *Diogenem Laert.* VIII. 54 et 55. de eo, a consortio Pythagoreorum propter arcanas doctrinas in carnibus evulgatas excluso, de interitu et saltu Empedoclis Aetnaeo et alia tradiderunt. Sic quoque *Theophilus Antiochenus* (ad Autolyce. libr. III. cap. 2. p. 272.) immerito recepit eum in classem atheorum. vid. *Reimannus*, qui quidem primum natus, nec eum a suspitione impietatis illius omnino absolucere videtur in Historia atheismi cap. 20. pag. 152. *Moshem.* I. supra laudato ad Cudworthi syst. pag. 45. *Bruckernus* in Histor. crit. phil. vol. I. pag. 1114. et *Agatopistur Cronazian.* in Histor. philos. tom. II. pag. 233 sq. Atheis tamen illum adnumerat adhuc cl. *Platner.* in Aphorismis philosophicis. Lipsiae 1784. §. 1280. et 1081. pag. 426 sq. — Omnis vero controuersia versatur in potestate voc. *atheus* definienda. Quamquam vir probus et popularis fuit, et liberalis, suaeque patriae honorem atque libertatem quovis modo defendit atque amplificavit, ita ut ciues illi deferrent nomen et insignia regis, quam quidem dignitatem renuit: tamen a luxu civitatis opulentissimae, arrogantia et magnitudinis specie atque iactantia non omnino abhorruit. Bonus Empedocles, quod vel hodie multis accidere solet, ab infirmitate animi non liber, et laudibus atque ornamentis aliorum elatus, plus iusto sensit ingenii vires et iactavit. Vnde tumor animi facile existeret. Quare aeque ac *Apollonius* apud *Philosfr.* VIII. 5. p. 325. *Olearii*, respondit, deum se vocari, quoniam omnis, qui bonus existimatur, dei cognomine honoretur, forsam cogitabat, et sapientia se multis antecellere, ideoque magis se quam alios diis, nim. popularibus et heroibus, accedere arbitrat, deum h. e. reliquis hominibus praestantiorē se futurum iactabat. Tum ad aucupandos plausum ac divinos honores aurea corona et purpurae fascia caput redimitus, purpurae vestitus incesisse, crepidas ἀμύκλας, (de quibus vide *Menagium* ad *Diogenem Laert.* VIII. 69.) ac delpheicam coronam fuisse, vrbesque peragrasse, comam aluisse prolixam, servosque habuisse pedisequos dicitur. vide *Philosfrat.* de vita Apollonii Tyan. VIII. 6. ibique *Olearium* p. 335. *Diogen.* VIII. 73. *Aelian.* II. V. lib. XII. cap. 32. *Suidam* in ἀμύκλας. Enimvero vel metuendum est, ne recentiores siue inimici, siue etiam admiratores ingenii Empedoclei, maioribus, quam par erat, coloribus ornarint historiam; vel ea, si omnia essent vera testantur consuetudinem antiquitatis et mores luxumque civium aliorumque philosophorum et vero animi humani imbecillitatem. Atqui ut antiquissimis moribus et temporibus propria laus non adeo indecora fuit atque indigna personis; ita in liberis praecipue civitatibus, ubi libertas dicendi et vero convitiandi quasi popularis et licita habebatur, homines suas quoque ipsorum laudes inmerita recensere ac praedicare solebant, vii ipsi Demosthenes et Cicero fecerant: nec culpabantur. Memoria autem eius a civibus in monumentis publicis tradita est posteritati. Hippobotus apud *Diogenem Laert.* VIII. 72. ait, statuam Empedoclis operam Agrigenti primum

primum fletille, postea vero ante Romanorum curiam constitutam fuisse, Romanis eam illuc transferentibus, apertam. Effigies eius est in *fac. Bonani* Syracula illustrata, (ubi fusius agitur de nostro philosopho.) p. 191. tom. XI. thes. Siciliae, et in Thesauro *Gronov.* Antiq. gr. tom. III. *bbbb*), addita epigrapha, Ἀμφικλῆος, vir barbatus, pallio philosophico indutus, stat manu extensa, tamquam docentis. Sic quoque conspicitur in nummis Agrigentinis apud *Parutani* tab. LXXXII. nr. 45. apud *Carreram* in monumentis Catanæ lib. II. cap. 6. tom. IX. thes. Sicil. p. 35. et *Burmanni*. II. comment. ad Numism. Sicula, tab. XIX. nr. 11. qui de honore hoc, Empedocli praestito, p. 479 sq. est copiosus. Selinuntini propter pestilentiam ab urbe sua, derivata in foetidum stagnum aqua puriore, depulsi, illi divinos honores largiri et gratum animum declarare voluerunt nummo, quem copiose doctèque explanat *Burmanni*. I. mem. ad tab. XII. 12. pag. 423 sqq. Adde *Spanhem.* de V. et Pr. Num. II. p. 191. De Empedocle medico vide *Clerici* Hist. de la médecine, part. I. lib. II. cap. 5. p. 93. et *Schultz* Hist. med. p. 173 sqq. *Harl.*]

Scripta Empedoclis haec apud veteres memorata reperiuntur; [de quibus vide quoque Mougitorum I. m. p. 178.]

*Scripta Empedoclis.* 1) ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ βιβλία ιψ. *Libri III. de Natura*, Pausaniae medico inscripti, carmine hexametro *bbbb*). Huius operis *Galeno* tom. V. p. 1. edit. Basil. et *Tzetze* Chil. VII. v. 523. ubi Empedoclem τῷ τετάρτῳ τῶν φυσικῶν citat, aliisque memorati, et ad verus vsque bis mille pertingentis pars, in fallor, fuit, quod ab *Aeliano* XVI. 2. hist. animal. laudatus περὶ ζωῶν ιδιότητος, tum quod *Pfellus* laudat περὶ λίθων, et *Tzetzes* ad *Lycophronem*, περὶ νέκυσ: *Hymni* denique *physici*, i. e. in quibus deorum personae, nomina et facta ad physicas rationes reuocantur, quorum meminit *Menander* rhetor, [cap. V. de hymnis physicis p. 38 sq. e recensione atque editione *A. H. L. Heeren*, Gotingae 1785. 8.] Ad tales hymnos pertinuisse videtur Hymnus Empedoclis in Apollinem et eius argumenti, quod *Menander* I. m. indicavit, ὅταν Ἀπόλλωνος ὕμνον λέγοντες, ἦλιν αὐτὸν ἐναγ φάσκωμεν. Idem tradit, *Parmenidem* atque Empedoclem primos fuisse, qui iis vterentur, et de natura ac diversis generibus eorum disserit. *Philostratus* de vita Apollonii lib. VIII. cap. 6. p. 335. *Olearii*, tradit, Empedoclem, quum splendide et magnifice vestitus per compita incederet, hymnos concinnasse, quibus ex homine Deum se fore diceret. Physicam Empedoclis expoluisse partim, partim ad examen reuocasse videtur *Hermachus* Epicureus in XXIV. libris Ἐπιστολικῶν περὶ Ἐμπεδοκλῆος, quos memorat *Laertius* lib. X. sect. 25. Plurimum Empedocli tribuisse Epicurum, pater e *Lucretio* I. v. 717 sqq. quo iudice *Carmina diuini peſtoris eius*

*Vociferantur et exponunt praeclara reperta,*

*Vt vix humana videatur forte creata.*

Mirum est, dicitur eum non scripsisse, quae dialectus familiaris fuit Pythagoreorum scholae, et Siculis praecipue, sed ut ex innumeris fragmentis constat, ionice, quod ipsum sententiae de Empedocle aureorum carminum scriptore, quae iidem ionica dialecto decurrunt, verificatur. De illo vero dialecti ionicae apud Siculos vsu videre non iniucundum est, quae a *Bentleio* *cccc*) et *Car. Boylio* disputata sunt ad epistolas *Phalaridi* adscriptas *dddd*). Epitheta in car-

K k k k k 2

minibus

*bbbb*) Conf. *Bonamy* in Mem. supra laudatis et *Chausépé* Supplem. Lexici *Bailliani* vol. I. voc. Empedocle *H.* et *I. Harl.*

*cccc*) Quem praecipue consules in *Responsione* etc. p. 216 sqq. vers. *Lennepe. Harl.*

*dddd*) Adde *Gabr. L. Castelli* proleg. ad librum: Siciliae

minibus suis non ornatus gratia adhibuit, sed eiusmodi, quae naturam rei quam optime declararent, ut tellatur Plutarchus V. quaest. 8. Sympol. [qui epithetorum usus in hymnis Orphicis fuit, bene adnotante *Snedorf* in libro docto de hymnis vet. Graecorum, pag. 53. *Harl.*] In Ciceronis academici quaestionibus lib. I. pleraeque editiones Empedoclem referunt inter poetas graecos, quos Ennius, Pacuvius alique latine expresserunt. Sed Turnebus tellatur, se vidisse MSum codicem antiquum, quo Empedoclis nomen abfuit. Nec vsquam alibi launa Empedoclis Metaphrasis vetus memoratur.

2) ΚΑΘΑΡΜΟΙ' de expiatione et purgatione, versus hexametri ter mille. [P] Huius operis partem fuisse exillimo aurea, quae vocantur Pythagorae, carmina, Empedocli diserte tributa ab auctore Θεελογεμένων Ἀριθμητικῆς p. 20. ut iam ante, cum de his carminibus agerem, monere me meminini. [ab aliis autem negari, supra iam adnotatum est. *Harl.*] Initium καθαρμῶν servavit *Laertius* VIII. 54. idem lect. 63. tellatur, illos in Olympiis decantatos a Rhapsodo Cleomene. Confer *Athenaeum* lib. XIV. p. 620. Meininit et Apuleius in Apologia. *Ioan. Aurispa* in litteris ad Ambrosium Camaldulensem, tom. III. collectionis Martini. p. 713. inter alios libros e Graecia adlatos a se, memorat Καθαρμοὺς Ἐμπεδοκλέους. [Interdum in his libris euenisse, arbitror, quod alii existimant, quosdam Empedocli adscriptos fuisse versus, quos alii pro Orphicis habuerunt. vide supra lib. I. cap. 18. p. 159. a Fabricio et a me notata, quod in pluribus factum esse, se alias probaturum esse, promiserat *Henslerus*. ad *Luciani* Dial. mort. 20. p. 415. tom. I. id, num factum sit, nescio. At enim tendendum est, hymnos Orphicos vocatos esse omnes eos, qui ad imitationem illius hymnorum, et ad eundem usum erant scripti. *Harl.*] De iurationibus pythagoricis confer *Salmasium* sub finem praefationis in Cebetis versionem arabicam, [et *Io. Lomet.* de vet. gentilium lustrationibus cap. XV. pag. 183. sq.]

3) ἸΑΤΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ. Liber medicus versibus hexametris sexcentis εἰς ἑπὶ ἑξακόσια, ut diserte *Laertius* in Empedoclis vita. Fallitur itaque *Suidas*, qui καταλεγεῖσθαι scripta esse ab Empedocle ἱατρικά tradit. *Fabric.* Huius carminis aut, quia *Pausaniae* quoque fuit inscriptum, librorum de Natura pars fuerit poemation, cuius IX. versus dederunt *Diogenes Laert.* VIII. 59. et *Suidas* in Ἀπὸν, et quod in codice quodam Matrin. regio apud *Iriarte* p. 450. nr. 113. servatur, inscriptum: Ἐμπεδοκλῆς Πανσανία ὑφηγήσατο τὸ ἀπὸν, *Empedocles Pausaniae suavit medicamentum spiritu cernens. Harl.*

4) ΞΕΡΕΟΥ ΔΙΑΒΑΣΙΣ siue ΠΕΡΣΙΚΑ'.

5) ΠΡΟΟΪΜΙΟΝ siue hymnus in Apollinem imperfectus. Haec duo Empedoclis poemata nunquam in lucem edita, sed a sorore eius vel filia suppressa abolitaque esse, *Laertius* auctor est VIII. 57. Itaque apud *Aristotelem* XXI. 22. problem. non legendum Empedoclis Περσικά, sed Φυσικά, ut ex IV. 4. meteorolog. observavit *Meursius* ad *Chalcidium* p. 29.

6) et 7) ΤΡΑΓΟΕΔΙΑΣ quoque nonnulli et ΠΟΛΙΤΙΚΑ' ad hunc Empedoclem retulere, teste *Laertio* VIII. 58. alii tragoedias rectius ad alium iuniorem huius nominis, ut notavi in notitia tragicorum.

8) Abul-

Siciliae et obiacentium insularum veterum Inscriptionum, nova collectio, Palermi. sect. I. de graecis Saeculorum dialectis, ubi demonstratum nunt, in Sicilia tres olim in usu fuisse dialectos, doricam,

ionicam et eam, quae medium tenuisset. Ego quoque in comment. de Dorismo Theocritico p. XXXII. praefixa meae Theocriti editioni idem aduigi argumentum. *Harl.*

8) Abulpharagius p. 33. memorat Empedoclis librum nescio quem, resurrectioni oppositum. Ibidem ait primum fuisse Empedoclem, qui attributa DEI docuerit ab eius essentia haud disferre.

[9) *Empedoclis ἀποδείξεις καὶ ἔπη* memorat *Aristoteles* Ethic. Nic. lib. VII. cap. 3. p. 277. et 279. *Henn.* Empedoclis plura vna cum commentariis in carmina aurea Pyth. ferri apud Arabes, notatur in Actis erudit. Lipsf. 1720. p. 419 sq. *Fabric.* *Empedoclis*, Parmenidis et Orphei ἔπη, MS. in Catalogo biblioth. Lugdun. Batav. p. 340. cod. XXV. ex chirographo Iosf. Scaligeri, qui reliquias Empedoclis ultra centum et quod excurrit, congessit, atque hic illic adscripsit emendationes: quam syllogen descripsit *van Goer*, vti paullo post significabimus. — *Empedoclis* *lib* Sphaera in biblioth. Veneta D. Marci, cod. DCXXXVI. teste *Villoisio* in Anecdor. graecis, tom. II. p. 248. *Emped.* sententiae in *Arsenii* Ἰωνιῶν apud Bandin. in Catalog. MSS. gr. Laurent. biblioth. I. p. 549. — *Emped.* versus iambici de stellis inerrantibus, inter codd. biblioth. reg. Parisf. Catalog. tom. II. cod. MMCCCLXXXI. nr. 7. et, quod idem esse videtur, carmen de stellarum errantium in nos potestate, cod. MMMXLVII. nr. 9. pars libr. de natura esse videtur. — In eodem volumine cod. MCCCX. inest *Emped. Sphaera*: eadem et de signis Zodiaci in cod. MDCXXX. — *Emped.* et Eratosthenis sententia de distantia solis ac lunae a tellure, in Bandini Catalog. codd. gr. biblioth. Laurent. *Emped.* carmina, sphaera et alia, in cod. Mediolanensi, teste Montfaucon in Diario Italico p. 18. *Hartl.*]

*Fragmentorum editiones promissae.* Fragmenta quaedam Empedoclis philosophi, sed perpauca, (ex eius *περί φύσεως* etc) praecipue collegit H. Stephanus in Poesi Philosophica an. 1573. 8. a pag. 17. Longe plura congesti et illustravi in Syntagmate singulari de vita, philosophia *ffff* ad scriptis Empedoclis, quod in lucem dare animus est, si tempus et occasio ferat et Deus vitam concefferit ac valetudinem *gggg*).

*Empedocles plures.* Fuere et alii *Empedocles*: 1) nostri auus, qui Olymp. LXXI. κέλεται vicit. 2) sororis filius, tragicus. [vid. Mongitoris biblioth. Sicul. I. p. 179.] 3) qui Kk kkk 3 a *Plu-*

*eeee*) Zenonis Eleatae ἰζηγῆσαι τῶν Ἐμπεδοκλέους *πρὸς τοὺς φιλοσόφους περὶ φύσεως* memorat Suidas in *Ἐπὶ*, [et Eudocia in Ἰωνιῶν, in Zenone p. 204.] Plutarchi *ὅς* Ἐμπεδοκλέης περὶ τῆς πύμνης ἔσας. Lamprias nr. 42. sed vide infra Lib. II. cap. 23. fecit. 29.

*ffff*) Philosophiam Empedoclis instaurare conati sunt Campanella, Maignanus etc.

*gggg*) Multo plures carminum reliquias, quam Stephanus, congesterant Fabricius, easque communicauerat cum *Moshemio*, Fabricii humanitatem praedicantem ad *Cudworthi* System. intelledt. (in quo opere passim multa Empedocleae fragmenta adferuntur.) cap. I. §. 13. pag. 24. edit. Amstel. At illa collectanea, eaque, quae in vita defunctus reliquerat, haud admodum copiosa fuisse, testatur *Reimarus* in vita soceri sui, Fabricii, pag. 210 sq. *Ioseph. Barbervius* de miseria poetarum p. 37. et iii. promiserat, se editurum esse *Empedoclem* re-

stitutum. *Ioan.* quoque *Caramuel* in critica philosoph. diss. 5. metaph. nr. 815. p. 353. *Empedocleam philosophiam* pollicetur erat. Neuter sedit promissis. At *van Goer* in *Animaduers.* ad Porphyrium de antro Nympharum, p. 96. nouae editionis spem facit: quae ne in herbis arescat, optandum est. Vir enim ille doctissimus *ii* refert, se ex Scaligeri *Aduersariis*, in bibliotheca Lugdun. Batav. seruat et paullo ante laudatis, tum e scholiastis et philosophis MSS. inprimis e commentariis in Platonem ineditis et aliis editis libris adparatum fragmentorum Empedocleorum forte trecentorum et amplius collegisse, et plura conquirere ad Syntagma Empedocleum aliquando publicandum. Loca multa, quae colligi possint, indicat *Mongitor*. l. mem. De studio *Theodori Canteri*, qui *Empedoclis* et reliquorum poetarum graecorum fragmenta maxima cum cura collecta reliquit, vide supra ad lib. II. cap. XI. §. 12. not. yy. *Hartl.*

a *Plutarcho* loquens inducitur VIII. 8. *Sympos.* nisi sictum ab antiquo sit nomen. Ceterum novus *Empedocles* apud *Themistium* orat. V. ad Iovinianum innp. p. 70. edit. Harduini, nullus est, neque ibi sermo est de Peregrino philosopho Cynico, vt opinabatur *Petrus Petitur* II. 13. Misc. Obseruat. neque de S. Polycarpo, [P] vt in mentem venit *Stephano le Moyne* praef. ad varia sacra, multo minus de seruatore nostro Iesu Christo, quem ab ethnico homine perstringi conieiebat *Petauini* in notis ad *Themistium*, sed vt optime illum locum interpretatus est *Mericius Casaubonus* ad M. Antoninum p. 78 sq. hic est verborum *Themistii* sensus: dignus imperator, quem venerantes admiremur tum ob alia, quae lege ipsius continentur, tum praecipue, quod non solum religionis libertatem indulget, sed et aeternas illas leges a Deo latas de malorum bonorumque indissolubili nexu non minus perite, (ὁ φανό-τερος), non per Iouem (ὁ καὶ Διὶ), quam vetus ille *Empedocles* Φιλίαν et νέκος explicet. Praeplacet haec mihi expositio simplicitate sua natua prae coniectura Harduini, quam videbit, qui volet, in notis ad *Themistium* p. 404.

*De Sphaera* IX. Denique sub *Empedoclis* philosophi nomine fertur *sphaera kkkh*, siue poe-  
*Emped.* ma non inelegans astronomieum versibus iambicis CLXVIII. in plerisque conso-  
nans *Arato*, et stellas tum erraticas describens tum ἀπλανεῖς. Prius e bibliotheca Iohannis a S. Andrea edidit folio fugiuiuo *Fredericus Morellus*, Paris. 1584. <sup>iii</sup> 4. hac inscriptione: Ἐμπεδοκλῆς ΣΦΑΙΡΑ, ἡ Δημητρίῃ τῷ Τρικλινίῃ. Sed *Demetrius Triclinius*, qui ante trecentos circiter annos vixit, auctor esse poemati huius non potest, quia praefixa in codice MS. nota testatur, illud a *Demetrio* tantummodo emendatum et in ordinem redactum. Οἱ παρόντες εἶχον Ἰαμβικοί ἐστὶ τρίμετροι ἀκατάληκτοι. Εἰσὶ δὲ γεγραμμένοι κατὰ τὴν τέρε-  
πον τῶν ποιητῶν. Δέχονται γὰρ σπινδείν, δάκτυλον, ἀνάπαιστον, τριβραχύν. ἦτοι χό-  
ρειον καὶ πυρὸν χῶρον. Ἰστέον δὲ ὅτι διεφθάρησαν παρὰ Δημητρίῃ τῷ Τρικλινίῃ. Ἦσαν γὰρ ἐν πολλοῖς μέρεσι διεφθαρμένοι καὶ πολλοὶ ἐν τέτῳ παρελείφθησαν ὡς ἀδιόγνωστοι. La-  
tinis iambis vertit et castigationes quasdam adiunxit, Q. *Septimus Florens Christianus kkk*, cuius translatio separatim ab eodem Morello edita est Paris. 1687. 4. sub titulo *Sphaera Velus Graeca*. Hic *Florens Christianus*, vir graece et latine doctissimus, leui coniectura poemati-  
on istud tribuit *Georgio Pisidae*. Nam *Empedoclis*, inquit, hos esse versus nunquam in ani-  
mum induxi, vt crederent, et qui credunt, sunt sane quam ταχυπειθεῖς, nulloque, vt mihi videtur, probabili nituntur argumento. Ab iis temporibus longissime absunt, qui *Triclinio* *Demetrio* imputant. Sed [P] coniectura tamen scopum veritatis propius attingunt. Quam-  
vis enim materia haec sit vetus, recentior tamen est forma, et meruit nihilominus antiquum obti-  
nere. Profecto pueris ista non longe distat a *Pisidae* vel stylo vel aetate, quod iudicium facio

kkkh) Deus (sic quidem *Triclaemius* quaest. I. ad *Casae*. Maximilianum ait, deum *Empedocleum* esse sphaeram intelligibilem, cuius centrum ubique, circumferentia usquam sit.) et munus *Empedocli* dictus σφαῖρος, vnde σφαῖρος *Empedocles*, de quo *Catakerius* ad M. Antonini XII. 3. vid. etiam *Stupisium* ad I. de anima, text. 77. et 80.

(iii) In Catalog. biblioth. Lugd. Batav. bis exstat illa editio; ac annis 1586. bis, nr. 55. pag. 62. et nr. 55. pag. 187. additus legitur; eundem annum

assignauit illi editioni *Mongitor*, l. m. p. 178. vbi de hoc libello agit. *Harl.*

kkkh) Fallitur *Labbeus*, qui cum versione *Morelli* excusam *Empedoclis* sphaeram tradidit pag. 132. biblioth. nou. MSS. poemaeque hoc adfirmat censare versibus iambicis et heroicis. Idem testatur quater exstare manu exaratum in biblioth. regis *Christiannissimi*, nr. 1215. 1274. 1662. 2216. Memoratam vidi edit. graecam Lugd. 1629. 8.

cio aliorum et eruditiorum. Toto et perpetuo carmine nihil aliud reperias extra stellarum et siderum posituram ordinemque secundum diagrammata vulgaria. Post descriptum situm percurrit hic auctor signa Zodiaci, sed moratur praecipue circa etymologas, quae mihi interdum imo fere semper *Φερτικαί* videntur, neque satis fidem facientes. Eiusmodi multa habemus graeculorum *λεπτολογήματα*, nugae ingeniosas et curiosas *Φλυαρίαις*, praecipue in astronOMICIS. Nos in interpretatione sumoli fuimus, nullum volumus, pauca praesistimus. Nam graeca veriloquia latinis mutare, et illorum elegantiam, (si qua in his nugis,) praestare, operosum est magis, quam utile vel ingeniosum. Ceterum Pisidam auctorem esse, vix crediderim, neutiquam enim christianisimum eius ac religionem spirant hi versus (75 sq.)

Τοιῷδε τάδε σχηματίζοντ' ἄστρες  
Θεῶν βροτοῖσι τὴν χάριν διαρκεῖναι.  
Εἴτ' ἐν ἀμείψῳ Παλλὰς ὕβρις βροταῖς,  
Εἴθ' ὅλος τηλωνὸν ἄστρων θῆται,  
Θεῶν τὸ μηχανήμα — — .

Video etiam ab amica et erudita *Dieterici Dobleri* manu notata remotioris antiquitatis argumenta non contemnenda, quod hic scriptor non meminit librae, quod v. 16. cancri aserisimum refert ad solstitium, quod hydrae caudam v. 59. ad posteriores Centauri desleclit pedes, secus quam Ptolemaeus, a quo extremitatem caudae hydrae supra caput Centauri ponere edocli sunt astronomi: quod Zodiacum v. 110. vocat *ἀριθμόν*, quod taurum denique antiquioribus tradit v. 99. dictum *ἔρεον*. Quoniam vero vetustiores potuit sequi auctores, quisquis haec scripsit, et sphaerae Empedoclis vel iamborum ab illo scriptorum nemo veterum meminuit, quod sciam, incertum etiam est, vtrum Empedocles iunior tragicus attigerit astronomica; itaque vniuersam rem arbitrio lectoris relinquere, quam diuinando temeritatis notam incurtere malo. At enim, quoniam carmen ipsum perbreue est, et praeterea tam raro obuim et paruitate ipsa sua bibliothecis ita subduclum, vt ineditum videri possit, quid vetat illud hoc loco integrum vna cum notulis doctissimi interpretis *Q. Septimi Florentis Christiani* subiungere? [Recudendum quidem curauerat *Beniam. Hederich* id carmen, gr. cum vers. lat. *Q. Sept. Flor. Christiani*, et cum eiusdem suisque notis, Dresdae, 1711. 4. at enim tanta quoque huius editionis est raritas, vt eam neque in tabernis librariis, neque in permultis tam priuatis quam publicis bibliothecis, quas vel ipse vel per amicos consului, potuerim reperire. Tandem accepi opera veteris amici exemplar e publica quadam bibliotheca. Est quoque in bibliotheca quondam Bonnaiana, (vide Catalog. illius tom. I. p. 88.) nunc Dresdensi. Quare, quod vidi, saepius prouocari ad h. Fabricii locum, quando hoc carmen memoratur, id abesse nolui, additis pluribus Hederici adnotationibus. Heder. vero vt plurimum, quamquam breuissime nec docte, res explicuit. *Harl.*]

## ἘΜΠΕΔΟΚΛΕΪΟΥΣ ΣΦΑΪΡΑ.

Ἦλ' ἐστὶν ἄτρων τάξις, ἀμφὶ μὲν πόλιν  
 Ἄρκτες διπλᾶς πρὸς νῶτα νεύουσας τύποις  
 Ἀντιτρόχοις θραῦνι ἀλλήλαιον φοραῖς  
 Σκολιαῖσιν ἐργεῖ μη' πελάζεσθαι δράκων.  
 Τῷ δ' ἀμφὶ χάσμ' ἐν γούνατι δεξιὸν πόδα  
 Ἔχει· κἀρα δὲ κρατὸς ὀφίᾳχε πέλας,  
 Ὃς ἐν μετώπῳ σκορπίῳ βάνει ποδί.  
 Τῆς μέσσης δ' ὀπισθεν ἵσταται φύλαξ  
 Ἄρκτε· ποσὶν δὲ τῷδε παρθένος κυρεῖ,  
 Ἐχυσά λαμπρὸν χερεὶ Δημήτρεος σαχυν.  
 Μεταξὺ δ' ἄτρων τῶνδε κυκλεται τυποῖς  
 Ὡμὸν μὲν ἀρκτέρεο δεξιῷ πέλας  
 Στέφανος, ὕπερδ' ἐν τ' ὄφιος, ἐν φέρει χερεὶ  
 Ὀφιδῆος, ἄρκτε δ' ἐν κυκλέμενος ποσὶν  
 Ὀπισθίαις ἐν βήμασιν κείται λέων.  
 Μέσας δὲ θερναῖς ἐν τροπαῖσι καρκίνος  
 Λιδυμοῖς ἐνεσθεν περσίδαν κείται ποδῶν.  
 Κεφαλὴν δ' ἐπ' αὐτὴν ἀρματηλάτης, ποδί  
 Ταῖς κέρασι τῷ δεξιῷ σφείζεται.  
 Λαίῳ δ' ἐν ἄμῳ Ζηνὸς αἰχ' ἐστὶ τροφός,  
 Ἦν αὐτὸς ἄτρει ἐγκαθίδρυσεν καλῶς  
 Θρόνων κρατήσας θραῦθ' σκηπτερχίας.  
 Ἐριφός δὲ ταύτης νέρθεν εἰληχεν τόπον  
 Καρπῷ κατ' ἀκρας χερεὶς ἠνιοτροφῶ. [P]  
 Ἄρκτε δὲ μικρὰς ἐς τὸν ἔσχατον πόδα  
 Κηφεὺς τριγώνῳ τάξιν ἐξεργάζεται.  
 Ὀρνίθα χερεὶ δεξιῷ θρωμενός.  
 Πτέρυγα δ' ὑπ' αὐτὴν ἵππος ἰδύει πόδα,  
 Μέσας γὰρ χώραις ἰχθυῶν ἐρωμένους.  
 Ἄτρων δὲ τῶν πρὶν τῶν τε ἰὺν εἰρημέναν,  
 Ὃδ' ἐκινεῖται καὶ πεπληρωται, τόπος.  
 Ἐμπροσθε κείται Κασσιόπεια Κηφέως,

Αὐτός

Verf. 2. νεύουσαι τύποις) sic Autemius in Arateis, Confurgit in aera forma. Alias vocat speciem.

v. 4. ἄτρα μη' πελάζεσθαι) Mamili verbum usurpauit, qui dixit: Ne cocant.

v. 5. ἀμφὶ χάσμῳ) Impetum dixi, non nescius, cultissimum poetam Tibullum de Scylla dixisse, Impetus oris. Sic coeli impetum pro uisitate Lucretius. Patorem dixisse videtur Mutilatum ille venustus scriptor in Onocryso.

ibid. ἐν γούνασι) lege, ἰγούασι, una voce. [probat id Heder.] Autemius, ἐκφρατικῶς, ex Arato dixit, dextraeque impressio plantae Tempora deculcat maculosis prona Draconis, ubi tempora prona non sunt χάσμα. Melius hic auctor.

v. 18. κεφαλὴν δ' ἐπ' αὐτὴν) Mallem ὑπ' αὐτὴν, et sic legendum ratio τῶν τύπων pothulat. [Hederici. nil uiuat, dunnuodo τὸ ἐπὶ recte interpretetur.]

## SPHAERA VETVS GRAECA,

Q. SEPT. FLORENTE CHRISTIANO INTERPRETE.

- 1 HIC siderum ordo est aetheris: Circa polum  
 Arctos duas in terga vergentes, situ  
 Contrario caudarum, inerrans flexibus  
 Coire prohibet inuicem obliquis Draco.
- 5 Ad impetum huius dexterum Engonasis pedem  
 Habet, caputque propter Ophiuchi caput,  
 Qui frontem acuti Scorpii ingreditur pede:  
 Dein stat vrsam pone maiorem sequens  
 Custos: ad huius Virgo stat vestigia,
- 10 Cererisque aristam fulgidam praefert manu.  
 Haec inter astra forma in orbem vertitur  
 Humerum Corona dexterum Arcturi prope,  
 Superior angue quem manu Anguitenens tenet:  
 Maioris Vrsae iusta postremos pedes
- 15 Infra volutus igneus iacet Leo.  
 Sed Cancer intra media solstitia adiacet  
 Geminis, sub Vrsae pedibus anterioribus:  
 Auriga capiti subiacet trucidis ferae,  
 Plantaque Tauri dexterum cornu premit:
- 20 Laeuum huius arum possidet nutricula  
 Iouis Capella, cuique gratus Iupiter  
 Caelo potius inter astra locum dedit.  
 Succedit Hoedus, et habet inferius locum  
 In fine brachii et manu Aurigae vltima. [¶]
- 25 Arcti minoris pone postremum pedem  
 Cepheus figuram conficit Trianguli.  
 Manu fugacem dextera captans auem,  
 Sub cuius alam dirigit pedem Ferus,  
 Quem media late Piscium vident loca.
- 30 Sic ista sedes pondere astrorum gemit  
 Quae dicta supra, quaeque nunc nouissime.  
 Suum ante Cepheum Cassiepie sedem habet.

Et

v. 23. ἑρμῆος) Alii Hoedos vocant, sunt enim  
 stellae duae in manu Erichthonii Aurigae. Sed sin-  
 gularcm fecit etiam Manilius, et Propertius, lib.  
 II. *Purus et Orion, purus et Haedus erit.* Sic  
 pro piscibus saepe Piscem legimus.

v. 24. καρχῆδ) In brachio Germanicus dixit,  
 Auicenus exprellit καρχῆδον, cum ait: sine manus.

[Quippe ex Aristotelis descriptione: καρχῆδον ἐστὶ κα-  
 ρπὶς καὶ βραχίονες ἀπὸ τοῦ, iunctura manus cum bra-  
 chio siue cubito. Atque in hac ipsa Hoedi conspi-  
 ciuntur, aliquot stellis terciae magnitudinis coru-  
 scantes. *Hederich.*]

v. 27. Ὀψιδῆα) qui vulgo *Cygnus*, Ouidio *Mil-  
 nus*, Ptolemaeo *Gallina* dicitur. *Hederich.*

- Αὐτὸς θ' ὁ Περσεύς ἀκὺς ἐσθ' ἄρπην ἔχων,  
 Πόδας τιθεὶς νάυτιν ἀρματηλάτῃ.  
 Ἰππῶ συνάπτει· Ἀνδρομέδα τὸν κρατ' ἔχει 35  
 Τὸν αὐτὸν ἵππε γαστρὶ κοῖνὸν ἀστέρῃ.  
 Μεταξὺ δ' ἐρυσθὶς τε τῇ τ' ἐν γαυάσι  
 Λυρὰ τέτακται· πρὸς μέσσην δὲ τὰμπαλιν  
 γρ. δι Πρὸς αἰτολάς· τε τῶν δὲ Δελφῶν δέμας.  
 Ἰππε τε κεφαλῇ πλησίον φαντάζεται. 40  
 Ὑδωρ χέοντα δ' ὑπερθεῖν, αἰγέκρωσ ἔχει  
 γρ. αὐτὴν Οὐραν παρ' αὐτὴν \* ἐξικνέμενος κάρῃ.  
 Δελφίς δ' ὑπερθεῖν, εἰς, αἰετός θ' ἐμῇ.  
 Αὐτὸς, δράκοντα δ' ἐν διπλαῖς χερσὶ κρατῶν  
 Ὀφιοχέος, ἐστίν. ἀλλὰ ὅρα τὸν δὲ γε κάρῃ 45  
 Στεφάνῳ συνάπτειν, νέρθεν ἐξικνέμενος.  
 γρ. ψικ- Τέτοις μὲν ἐν βέρεος ὠρεται \* τόπος.  
 γρ. κα- Τὸ πρὸς νότον δὲ τὴν δὲ τὴν τάξιν \* κρατῇ,  
 ἔχας, Ὑπ' αὐτὸ κέντρον Σκορπίῃ, βαῦμος τῶος.  
 γρ. Χηλῶς Χηλαῖς \* δ' ὑπ' αὐταῖς, Σκορπίῃ τε σώματα 50  
 δ' ὑπ' Τὰ πρὸςθε Κενταύρεο φάνεται μέλη.  
 αὐτῶς. Νέρθεν χερσὶν τῷδε θηρὶ δέμας.  
 Ἐμπροσθίον δὲ τοξότῃ χερσὶν ὑπὸ  
 Διωντὸς ἀστρὼν κύκλος ἀμφελίσσεται. [P]  
 \* Ενθεν δὲ ἄλλος κύκλος ὃς κικλήσκεται 55  
 Ὁ νότιος, ἰχθύς τ' ἄλλος ἐσθ' ἐρώμενος.  
 \* Ὑδρα δ', ὑπ' αὐτὴν παρθένον λένοντά τε  
 Μέσσην, πρὸς αὐτὸν καρκίνον δὲ, κρατ' ἔχει·  
 Οὐραν δὲ, Κενταύρε πρὸς ὀπισθίους πόδας·  
 Καμπταῖς δ' ὑπ' αὐταῖς, ἐστίν ἐυσημος μάλα 60  
 Κρατῆρ, κόραξ τε, πρὸς τὰ Κενταύρε μέλη.  
 Ἰδίοις δ' ἄν, Ὀρίωνος ἐξ ἀριστερῶν,  
 Ποταμὸν· ποσὶ θ' ὑπ' αὐτοῖσιν, ἀκῶπεν λαγῶν,  
 Ὃς λαμπρὸν αὐγαῖς σείρειν φεγγεῖ κυνα·  
 Κυνὸς δ' ὀπισθίοις πελάζεται ποσὶ, 65  
 Πηδάλιον· ἀστὴρ τ' ἐξανατρεάπτων φλογί

Μέλεσι

v. 33. ὅσθ] ἐσθ' ἄρπην ἔχων, (græce pro ἔχων) scribendum censet Hedericus.

v. 39. τῶν δὲ δελφῶν] Nisi legas δελφῶν, nec scio, quare vñs sit numero multitudinis, cum singulare sit signum. Sed cum paulo post Delphini initiat mentionem, suspicor aliam vocem desiderari ἐστὶ τῶν δελφῶν.

v. 40. Ἰππῶ δὲ] Equulii siue sectionis equi, equi prioris vel Hinuini, quod sidus quatuor tan-

tum stellis quarti ordinis constans ab Arato, Germanico, Hygino, Manlio, Aueno, et aliis astrorum interpretibus fere omitti solet. Hederich.

v. 42. Fabricius in marg. γρ. αἰετός. Sed quominus hanc lectionem amplius etiam arbuter, Capricorni et Aquilæ distantia facit. Heder.

v. 45. ἀλλ' ὅρα! Non est, ut negem, mentiosa hæc esse, quamvis elucet sensus legenti, ἐξικνέμενος. [Heder. probat.]

- Et ipse Perseus celeripes falcem tenens,  
 Pedibusque terga fortis Aurigae premens.  
 35 Equo cohaerens aptat Andromedae caput,  
 Cum ventre equino stella eadem fulgurans.  
 Interque Olorem et altero Nixum genu  
 Lyra collocata est: Delphis at contra sedens  
 In medio ad ortus siderum horum visitur.  
 40 Tum vero equinum proxime apparet caput.  
 At Capricornus supra habens Aquarium  
 Caudam prope ipsam vertice adfectat suo:  
 Supraque Delphin et Sagitta, Aquila et simul.  
 Tenet Ophiuchus ipse vtraque Anguem manu.  
 45 Ipse Anguis infra [quod volenti cernere est]  
 Caput videtur cum Corona iungere.  
 En sidera haec sunt partis ad Boream sitae:  
 Quae versus Austrum, hunc ordinem contra obtinent:  
 Sub ipsum acumen Scorpii Ara visitur.  
 50 Chelis sub ipsis et Nepai corpore  
 Priora parent membra Centauri senis:  
 Corpus ferinum noscitur subter manus.  
 Verum sub anticas Sagittari manus  
 Rotatus orbis siderum conuoluitur. [P]  
 55 Hinc orbis alius qui vocatur Circulus  
 Austrinus, alius Pisciumque cernitur.

- At Virgini et medio Leoni subiacet  
 Dira Hydra, ad asprum quae caput Cancrum refert.  
 Caudamque Centauri ad pedes retro vltimos.  
 60 Spiris sub ipsis maxime illustris manet  
 Crater, et inde membra Centauri prope  
 Stat Coruus, Orionis ad laeuam sedet  
 Flumen, sub ipsis pedibus est leuipes Lepus,  
 Qui fulgerantem Sirium fugit Canem.  
 65 Pedibus propinquat vltimis Caniculae,  
 Seruaculum Argus; et cohaeret artubus

L l l l l 2

Flammis

v. 47. ὠκιστῶν minus bene. *Heder.*

v. 48. τὸ πρὸς νότον) Malim τὰ πρὸς. Mox pro σώματα, melius σώματι, quia dixit χηλαῖς, neque enim Nepa duplex habet corpus, nisi Chelas ipsas, quae pro libra visitantur, corpus aliud facis ab ipso corpore, id est, partes coniungis a toto.

v. 49. τῆς) num mendum lateat, an metri solum gratia additum sit, haesitat *Heder.*

v. 50. αἱ ἐπ' αὐταῖς, quod neutiquam reiecerim, nisi mox pro σώματα etiam σώματι cum Flor. Christiano legere malis. *Hederich.*

v. 60. καμπαῖς δ' ἐπ' αὐταῖς) Quid? si legas ἐπὶ pro ὑπὲρ. Neque enim sub spira, sed supra eandem Crater aequae ac Coruus conspiciuntur. *Heder.*

v. 63. ποταμὸν) Eridanum nempe, sine *Paddum*, licet aliis etiam Nilus ille habeatur. *Heder.*

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
|                    | <p>Μέλεσι συνάπτει· καὶ πεπλήρωται τόπος·<br/> Ταῦρε δὲ δεινὸν πρὸς πόδ' ἐντείνων χεῖρα<br/> Λαμπροῖς ἐν ἄστροις λαμπρὸς Ὀρίων μέγας,<br/> Διδύμισι προτένει χεῖρα δεξιέμενος·<br/> Περικύων δὲ, χεῖρὸς δεξιᾶς ἐσιν πέλας,<br/> Κριὸς δ' ὑπ' αὐτὸν, ἰχθύων τε σώματα.<br/> Παρ' ὧς ἵκνεσται κῆτος· ἐν πρώτοισι δὲ<br/> Σύνδεσμον ἰχθύος κοινὸν ἔσχον ἄστρα.<br/> Τοιαῦτα τάξει σχηματίζοντ' ἀστέρες,<br/> Θεῶν βροτοῖσι τὴν χάριν δωρεμέναν.<br/> Εἴτ' ἔν' ἀμήτωρ Παλλὰς ὤϊσε βροτοῖς,<br/> Εἴθ' ἥλιος τηλώπον ἀστέρων θέσιν,<br/> Θεῶν τὸ μηχανήμα. παντὸς δ' ἐν βραχέϊ<br/> Φράσαι βροτοῖς ἐκ ἂν ἰξέυρει νόος.<br/> Ἄδρει δὲ κόσμῳ τῷ δὲ τ' αἰῶνες δρέμεν<br/> Ὡς εὖ διεσάδμησεν αὐταργὸς φύσις.</p>                                                      | 70 |
| πρ. πρῶ-<br>πτοῖσι | <p>Κριός.<br/> πρ. Εἴθ'<br/> ὅτι</p> <p>Πρῶτος χορείας Κριὸς ἠγείται κύκλῳ,<br/> * "Οτι κρίσει γε πάντα συγκρίνας ἔχει·<br/> Συνῆλθε γὰρ πρὸς αὐτὸ τῶτο συγκριθεῖς. [P]<br/> Ἐξ ἔγχε τῶτο Κριὸς ἑνὸς ἔσχε βροτοῖς,<br/> Κρίων μὲν ἕαρες χεῖματός τε μεταβλάσας,<br/> Κρίων δὲ μήκος ἡμέρας νυκτὸς τ' ἴσον.<br/> Ὅθεν γε κόσμῳ κέσμον ἀντηλλαζάτο.<br/> Ὅ" γὰρ βροτοῖς ἐνεῖμε, παρὰ θεῶν ἔχεις·<br/> Διὸ δὴ κρίσει καὶ τέχνῃ ἀρίστην θεοί·<br/> Κρίων· κριτηρίῳ γὰρ εὖ δαίλετο<br/> Ἰσὴν πρὸς ἧν καὶ πρὸς ἐσπέραν ἔχειν.<br/> Ταῦρος<br/> Κῆτα δ' ἐφ' ἑξῆς Ταῦρος, ὡς γεωμάρους<br/> Τυποῖς ἐκικῶς κύνες· δὲ κατ' αὐχένα<br/> Στεφύλλῳ τέννυντι τῶν ἀρμέζει ζυγόν,<br/> Γαμψοῖς ἀστέρεσις αὐλῶνος σχίσαν γυνάς·<br/> Ἢ δ' ἀστέρων ἡ τάξις· ἐς πάλαι ποτὲ</p> | 75 |
| ισ. γ'<br>κόσμῳ    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 80 |
| πρ. δ' ἄρ          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 85 |
| Ταῦρος             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 90 |
|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 95 |

'Εκλήζετ'

v. 67. πηλ. τόποι) Ex veteri astrorum recensione. Hoc enim tempore etiam in ista coeli regione sidera plura, velut Columba Noachi, Dorado, Hirundo marina et alia numerantur. Hel.

v. 70. διδύμισι) lege, διδύμοι. Quorum enim in alterum sedem anapaestum non necessarium inducas?

v. 73. ἐν πρώτοισι δὲ) Non puto primarium verbo postremo et flagrantissimo περιβοικῶν καὶ τοῖς quod non dampnat Hedericus, quod pisces utique caudis, per linum cohaerent, easque sibi in illo in obuertenti] mutandum esse. Potius distinxit, ὡς ἀράται

dl. Neque enim cohaerent Pisces posterioribus, cum mutuo sint obuerfi.

v. 74. ἀστέρων, pro ἀστρῶν fidus positum, legendum putat Heder.

v. 79. θεῶν τὸ μηχανήμα) Vera et pia sententia, non a Christianis solum, sed bonis illis paginis celebrata; puta Avato et Dionysio περιουγῆν.

v. 83. Κριός) Hoc Etymon, ἀπὸ τῆς κρίσεως, graecae tantum linguae convenit. nam si Latine vocas, aliud excogitandum est. Alii tamen κρίναι dicunt volunt propter κρίμα, quia coramibus posset, et est ἀνελγκίμης; unde κρίναι, εἰς κρίματα, κρίναι

- Flammis coruscum sidus, atque implet locum:  
 Manumque tendens ad gravem Tauri pedem  
 Micantia inter sidera Orion micans,  
 70 Tendit gemellis alteram Laconibus:  
 Sed est propinquus dexteræ Antecanis manus.  
 Aries sub ipsum est, Pisciumque corpora:  
 Quis sæva Pistris adiacet, sed Piscibus  
 Commune vinclum et sidus in primis nitet.  
 75 Tales figuras sidera et sedes habent,  
 Benignitas quæ Numinis mortalibus  
 Concessit: Ergo seu patrima Pallas, aut  
 Sol ordinavit huncce stellarum situm,  
 Opus est Deorum, humana nec sollertia  
 80 Referre possit omnia in compendium.

Mundi atque vitæ aduerte cursum, quam bene  
 Natura dispensavit ipsa opifex sui.

Praeful choreæ circuli dux est gregis.

ARIES.

- Quod congregata cuncta discernat cate.  
 85 Nam comparatus hoc ad ipsum convenit. [P]  
 Et inde Graium nomen hoc indeptus est  
 Crion, quod hiemis veris et discrimina,  
 Noctisque cernat et diei horas pares;  
 Ex mole confusissima hunc mundum excitans.  
 90 Nam dona Diuum impertit mortalibus,  
 Vnde indidere nomen a Crisi dii,  
 Crion vocantes, namque decretorius  
 Occasum et ortum scindit aequo examine.

Tauri secunda sedes est, et formam habet

TAVRVS.

- 95 Aruum coletis qui iugum cervicibus  
 Poscit torosis, et recurui pondere  
 Gemens aratri sulcat arua profecans.  
 Hic ordo siderum, neque hunc antiquitus

L l l l l 3

Taurum

nu ferire. Virgilio. Itaque recte Suidas, πρὸς ὃ τὸ  
 πάρα ἴκνενος: quique, ut ait idem Maro, irascitur  
 in cornua.

v. 59. Lectionem margin. γ' ἀρίστω non admit-  
 tit Hedericus. Atque, ait, ἀταλλάττειται quidem  
 Aries κρίμα κρίμα, dum pro hieme ver inducit, et  
 ita quasi alium a priori mundum condit.

v. 95. κῆρος pro ἰκῆρος videtur Heder. h. l. pla-  
 ne παρίκται.

v. 98. ἡ δ' ἀρίστα Quorsum hæc verba, qui-  
 bus initium fecit? Sane hic mihi videntur ἀρεσ-  
 δεινота, et alia censeo sublinenda, quæ fortassis  
 alia scripta exemplaria suppeditabunt.

Ibid. ἐς πάλαι ποτὶ) Vetus anreum seculum in-  
 mit, quo boum nullus erat custos, imo ipse bos  
 erat (vt cum Frontino loquar) aruifinius. Tanta  
 erat eius ætatis innocentia probitasque. Nam li-  
 mites (vt ait idem bonus auctor Gromaticus) ante  
 Iouem nulli erant, proinde lites nullæ, ideoque  
 tandem postus limes litem vt discerneret aruis, vt  
 ait diuinus agricola Maro. Itaque non mirum, si  
 tanta beuere reuerentia coluit antiquitas, vt eum  
 occidisse iuxta periculosum fuerit, atque ciuem.  
 Sane vero ἄρον, de bone recte dici, vel ipse Bootes  
 fidem faciet, qui vrsæ ἄρον, vel βούλες, dictus est.  
 Tum ite seiquiueris καὶ βοὸς ἄρον. Αὐτὸν γὰρ  
 90

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|                                 | Ἐκλήξεται ἔχι Ταῦρος, ἀλλ' ἔρος βροτοῖς<br>Ὅσπερ καλεῖται πᾶσι τερμίνων φύλαξ.                                                                                                                                                                             | 106 |
| Διδυμοί                         | Διδυμοί δὲ κύνται τάξεσι σαφεσάταις.<br>Ἐπεὶ τὸτ' ἤδη καρπὸς αὖξεται διπλῆς.<br>Χλήθ' δ' ὑπὲρ γῆς ἀρχεται σχίζειν φύσιν,<br>καὶ δὴττα φυλλῶν αὖξεται βλαστήματα<br>Πρὸς εὐδιήνην ἥρες κατὰσασιν.                                                           | 105 |
| Καρκίνος<br>ἰσ. καρπί-<br>μοις. | Ὅδ' ἀλλαγὴν σιγχεῖον ἀντιλαμβάναν<br>Καρκίνος ὑπάρχων ἐν χρόνοις <sup>1</sup> κάρπιμος.<br>Ἐκ γῆς τέλειον καρπὸν ἐμφαίνων βροτοῖς,<br>Ἐξῆς τέτακται τάξεσι σαφεσάταις.                                                                                     |     |
| Λέων<br>γρ. χαλὰ-<br>ζετός,     | Ἐχει δ' ἀριθμὸν ἐν μέρεσι πέμπτῳ Λέων,<br>Λαίνεται γάρ, εἴτα καὶ χαράσσεται,<br>Θερμαῖς πυριφλόγισιν ἥλιε βελαῖς,<br>τῷ πρὶν βρυστα γῆς ὑπερθεῖν αὐταί,<br>Ὅ δ' ὀλλύαν χρόνοις <sup>2</sup> αὐδάται Λέων. [¶]                                              | 110 |
| Παρθέριος                       | Ἐγγυς δὲ τῷτε, παρθένε κύνται τυπες.<br>Πρὸ τῆ γὰρ εἰς τὸδ' ἄστρον ἦλιον μόλει,<br>Ἀφθάρτα γαῖης πάντα τηρεῖται γένη.<br>Τὸ δ' ἐθέλω τὴν πείραν εἰληχὸς φθέραι,<br>Κατανόμασαι πᾶσι παρθένε βίος.                                                          | 115 |
| Χηλαί                           | Χηλαί δ' ἐπειδὴ σῖτος εἰς δόμους βροτῶν<br>Γεωμόροισι χερσὶν ἐξηθροισμένους<br>Πόνεισιν εἰς τὰ δάματ' ἐνσωρεύεται.<br>Τὸτ' εἰς μέλαθρα συμφορῶμενος τροφᾶς<br>Παρέχει τροφαῖσι ταῖσιν ἡριθμημέναις.                                                        | 120 |
| Σκορπίος                        | Ὅταν δὲ πλείας ὄριον τεύχῃ σπέρρον,<br>Ὅ δ' ἐκκομίζει σπέρμα γῆς ἐν ἀγκάλαις<br>Μόχλων ἐπ' ἄκρων ἐκτὸς εἰσφορῶμενος,<br>Ἵπερθεῖν ἤδη σκορπίος τὸτ' οἶχεται.<br>Σκορπίζεται γὰρ σῖτος εἰς δόμους χθονὸς,<br>Ὅπως τέλειος καρπὸς αὖξεν <sup>3</sup> βροτοῖς. | 125 |
| Τοξότης                         | Μεθ' ὃν κύκλε Φορῶσι ταῖς πολυτρέφοις                                                                                                                                                                                                                      | 130 |

Εὐσημεῖς

σὺ παμβανόοντι κῆρας, ex anthologia puto, facit, ut existimem, priscis illis temporibus, quibus ante Iouem nulli subigebant arua coloni, bouem pro cane fuisse ad custodiam, ut postea ad laborem.

v. 107. καρπίμοις, lectio marginalis placet Hedecico.

v. 111. λαίνεται γάρ) Neque placet hoc Leonis etymon Alii melius, παρά τὸ λύναν. Sunt enim ardentes et ignei oculi illius feræ, quæ merito a Sole substantiam et naturam trahere existimatur, censente Macrobio.

v. 114. ὁ δ' ὀλλύων) Sententiam hanc nupiam

alibi, quod meminerim, legi. Si qui sint meliore memoria, scire velim ecquid recordentur. Huius indicii maximam a me inibunt gratiam. Tamen, quia in Mesopotamia vehementi vi solis, leones a culicibus ita per oculos infestari dicuntur, ut in flumen se proripiant et mergantur, suspicor, huic respexit hunc Sphaeræ ἰμβρογυῖον. Existimaue- rit etiam aliquis, dictum hoc de longæuitate, quia μακροβίον esse Leonem, etiam Aristoteles in histo- riis persuadet fidemque faciam ait ex claudo rapte, cuius dentes vetustas infregerat et minuerat. Sed profecto χρόνους non idem est, quod χρόνῳ, græce scientibus

- Taurum vocabant, Vrus huic nomen fuit  
 100 Qua Terminorum voce custos noscitur.  
 Gemini sequuntur ordinem clarissimum, *GEMINI.*  
 Dicti inde quod tunc fructus augeſcat duplex,  
 Superque terris herba Naturam ſecet,  
 Binaeque creſcant frondium propagines,  
 105 Tepente terſi molliter ſtatu aëris.  
 At qui movetur grefſibus retrogradis, *CANCER.*  
 Gaudetque cancer fructuoſo tempore,  
 Frugesque monſtrat perſicas mortalibus,  
 Clarum deinde ſedis ordinem tener.  
 110 Quintam iubatus occupat ſedem Leo,  
*LEO.*  
 Nam liditurque laediturque perditæ  
 Compunctus aſſi ardore Solis igneo.  
 Tunc omnis arboſ, omne marceſcit ſatum:  
 Per tempora autem perditans, audit Leo. [¶]  
 115 Hunc proxime aſtat forma puræ Virginis, *VIRGO.*  
 Quia ante quam Sol ſidus hoc percurrerit  
 Seruantur incorrupta terrea omnia:  
 Corruptionis quidquid autem expers manet  
 Omnes vocare virginis vitam ſolent.  
 120 At Libra quando meſſe collecta domos *CHELAE vel LIBRA.*  
 Implent coloni, aceruus ingeus tritici  
 Seruat horreis, tunc alibres ſufficit  
 Conſerta fruges in numerum alimonia.  
 125 Mox alina Pleias quando ſementem facit, *SCORPIVS.*  
 Et ſummo in arua ſe labore conſerens  
 Exportat vlnis cultor agri ſemina,  
 Tunc ſparſor exit Scorpius, nam ſpargitur  
 Et diſſipatur triticum in terræ domos,  
 130 Vt intus hominis perſica augeſcat ſeges.  
*SAGITTARVS.*  
 Poſt tortuoſis circuli in ſpiris ſequens

Miſſor

ſcientibus. Itaque priori ſententiæ potius ſubſcribo. (Fortè non opus inſpectione ulteriori, ſi obſervetur ad ſolis vires in dodecatemoriis a poeta reſpici, neque enim cancer per ſe κάριμος nec λην ἄλλων ſed κάριμος in Cancro ſol, et ἄλλων in Leone.) [Notæ Fabricii ſubſcribit Hedericus.]

v. 119. παρθένος βίος Hinc apud Græcos Παρθένια dicitur pura vita, et Parthenii dicti, teſte Suida, εἰ ἄφραστοι: neque hoc ſolum, purum pelagus et piratus intentatum, dictum eſt, παρθένιον πέλαιος.

v. 120. χηλαί) Nomine Chelarum intelligitur Libra, quia Chelæ (cuius dodecatemorion in Libra finiuntur,) partem occupant ipſius Libræ. Et vero

ſic uſurpat Aratus et Manilius. Ceterum inter alia ſignificata χηλή, etiam eſt alimentum, hinc illud Φορτικὸν etymon, cui ſi non credidero non deſinam propterea Chriſtianus eſſe. [Et ſane recentius aſtrum eſt, quod Libram vocamus etc. Hed.]

v. 124. τρεφάσας Non ſatis intelligo hæc verba. Itaque problematice inquiram: An quia triticum expenditur ad ſtateram et ſit demenſum? An potius per τρεφάς pecudes, id eſt, τὰ θηρίμαστα, intelligi? Ignoscant cruditi ignaro et ambigenti.

v. 129. ἐκαστίζετας) Neque hic auſculto huic etymologiae. Nam ſi hæc in Scorpio valet ratio, rogo vos, quare Nepam non ſequitur?

- Εἴσημες, ἐν ἀσμήεσσι τοξότης,  
 Ἐκ γῆς γὰρ ἥδη καρπὸς ἐκτοξεύεται,  
 Τὰ νέρθε δακτύς γαστρός ἐ κεκρυμμένα·  
 Νέος γὰρ ὑπερθε φυεταὶ κεντρίσματι. 135
- Αἰγίκερος Ὁ δ' ἐκ διμόρφου σώματος φαίνεται μέλη  
 Τηλωπὸς ἄσπερον Αἰγίκερος κεκλημένος,  
 Καλῶς τετύχηκεν ὀνόματος τῷδ' ἐν βροτοῖς.  
 Τὰ πρὸς θεὸν μὲν γὰρ αἰγίοπλατα δάκνυνται,  
 Οὐρα τ' ἐπισθεν ἰχθύος θαλασσίῃ. 140
- Ἡ μὲν γὰρ ἐν γῇ φέρεβεται χλοηφόρα,  
 Ἡ δ' ἐν κλυδωνί νηχεται γλαυκηπόρα, [P]  
 γρ. ταῦτό Εἰς ταῦτ' ἡχθῇ πᾶτα γὰρ θνητῶν φύσις·  
 Ἐχει διύρσεν πνεῦμα καὶ ξηρὰς τροφάς.  
 Ἰδροχόος Δεινὸν δ' ὑπερθε τᾶξιν ἐκλιπών, ὕδαρ 145
- γρ. Νέος. Νέφος" προβάλλει λοξὸς ἐκχῦται δέπας,  
 Ὅς σιτοκράσσει χέματος κοσμῖν πάγες.  
 Ἰσ. διαρ- Εἰ γῆς δὲ νοτίδα νάματος" διὰ πᾶσαν  
 κάσας. Ἐπάγει πολὺν χειμῶνα καὶ πνοὰς βροτοῖς,  
 Κόσμιον καλυπτὼν ἀσπερ λευκῷ πέπλῳ,  
 Δακτύς ἐν σῆμα σῆμα δηλῆται κύκλῳ.  
 Διὸ δὴ καλῶς ἐληγχε καὶ τὸτ' ἐπανυμῶν·  
 Ἰσ. ἐ., ἦ, ὡς, δίν. Ἰδροχόος" \* δύναισιν εἰς τᾶξιν μελῶν.  
 Ἰχθύς Μεθ' οἷ κεκλήται κύκλος εἰλίπσων πινάς 155
- Ἀνέμοι ἐναλλαχὲ σχῆμα τηλαυγὲς διπλῆν  
 Ἀντίτροφον δρόμοισιν ἐμφαίνων τρέπον.  
 Οὐ γὰρ κίερα μὲν λοξόν, ἢ δ' ἀπίετροφον  
 Πρὸς ὥπων. ὁρθὴν τᾶξιν εἰλεῖται κύκλῳ,  
 Ὁ μὲν βορέειο κλίματος ἰνῶν πόλῳ,  
 Ὁ δ' εἰς ἰότα κέλευθεν εἰσδύναν βία. 160
- Διὸ δὲ πινῶτί τ' ἂν βυθῷ κεκρυμμένα  
 Ἐδῶξαν ἰχθύς, πᾶς γὰρ εἰς βυθὸν πεσὼν  
 Ἀνεμῶς, ταράσσει κύμα, σημαίνων βροτοῖς  
 Χειμῶνα τακτόν· ἐξ ἐπιστροφῆς κλυδῶν  
 Εἰληγμὸν ἐκ γῆς ὕδασι προσφέρον, σφοδρῶν· 165
- Δακτύσι καὶ σχῆμα, χειμῶνες φύτιν·  
 Ὅθεν διπλοῖσι χερσὶμοι καὶ δρόμοις  
 Ἀνέμων ἔχρεσι τᾶξιν ἐ μετρεμένην. [P] 168

v. 135. νίος γρ) melius, νίος γ.  
 v. 143. αἰ ταῦτόν (ἡχθῇ) vel lege, τῶν, cum  
 eruditorum Phoenice Ios. Scaligero, [cui addeunt  
 Heder.] vel αἰτόν. Hoc enim minuitur, ad Capri-  
 corni naturam omnis refertur, qui sicus est et hu-  
 midus. Quibus qualitatibus et hominis natura con-  
 stat, et omnia in orbem terrarum iucentia Deus na-  
 turae auctor perficit.

v. 145. δυνος) non placet, τὸ δυνόν. Potius δι-  
 νος, qui vortices sunt, legendum suspicor, nisi ali-  
 ter censent acutiores et eruditiores viri, quorum  
 probabilioribus rationibus non solum manus, sed  
 etiam iuram praebebo libens. [sed nisi eis pro  
 φος admittas, locus, admissa quoque Florentis con-  
 iectura, obscurus videtur. Heder.]

v. 148. Hederico placet lectio marg. διαρράσας

Missor sagittae apparet laud ignobilis,  
Nam fructus omnis iamque terrae emittitur,  
Iam iam reiectis ventris ini partibus

135 Crescens nouello per superna acumine.

At Capricornus corpore ambiguo nitens  
Sidus remotum, nomen hoc iure obtinet:  
Priora membra scilicet produnt Capram,

140 Piscem marinum cauda postrema arguit,  
Illa in virente vivit herbarum solo,  
Haec aethuosi gurgitis natat salo, [P]  
Natura fertur omnis huc mortalium,  
Siccisque vescens humidoque spiritu.

145 At vorticiferae sedis emanfor Puer

Obliquat vnam, et fundit vndas desuper:  
Colles honorem turbat hibernum movens,  
Laticisque terrae raptor humentis, nigram  
Hiemem, procellas atque ventos inuehit,

150 Operitque mundum veste tanquam candida,  
Et obstitet qua circuli signum patet.

Iure ergo Aquari nomen huic sorte obtigit  
Sedem obtinenti propter vndarum globos.

Post hunc rotator gyrat auras circulus

155 Ventosque mutat, forma longi luminis,  
Gemella, cursu versa stat contrario:  
Aversa quamvis frons et oblitum caput,  
Tamen sequuntur circuli rectum ordinem.  
Septentrionis ille vergit ad polum,

160 Hic vi capeffit humidus Austri Vias.  
Itaque in profundo quae latent persflamina.

Pisces reuelant: ventus in fundum cadens  
Conturbat vndas, nuntians mortalibus  
Hiemem et procellas, aethus ut reciprocus,

165 Qui vorticem vndis addit e terrae sinu,  
Portendit atrae tempus hiemis asperum.

Hinc est quod illi duplici cum temporis

168 Cursu, fruuntur flaminis immenso ordine. [P]

## CAPRICORNVS.

## AQVARIVS.

## PISCES.

v. 152. ἀλχη νεῖ) Dele illud νεῖ, quod ex praecedente syllaba χε supercreuit, lapsu visitato et facti: ut contra versu sequenti ἐδρεχεοῖς, geminata ultima syllaba or, sed degenerans in ω magnum.

[ἐδρ. ὡς διαιεῖν metri causa legendum censet Hed.]

v. 155. σχῆμα τηλ. διαλῶν) quod sunt pisces. Hedericus.

v. 159. δ μὲν βορρ.) vnde etiam ipsi pisces in borealem et australem discriminantur. Heder.

v. 167. ὅθιν) quia nimirum in contrarias partes feruntur pisces, contrarias etiam anni tempestates signant, quod certe ingeniose satis expositum est. Hedericus.